

2023

Public service-redovisningen

© Public service-redovisningen 2023

Sveriges Utbildningsradio AB
Oxenstiernsgatan 34 • 105 10 Stockholm
ur.se • urplay.se

Public service-
redovisningen

2023

Innehåll

Förord	7	3.3 UR:s bidrag till en livskraftig produktionsmarknad	30	5.2 Utbildningsområden	54	7.2 Kostnader	84
Kapitel 1 UR:s roll	9	3.4 Publicistiskt ansvar och granskning av innehållet	32	5.3 Folkbildung	56	7.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet	84
1.1 Årets public service-redovisning	9	3.5 Samverkan och återkoppling	32	5.4 UR ska spegla hela Sverige	57	7.4 Så samarbetar public service-bolagen	90
1.2 UR i ett föränderligt medielandskap	11	3.6 Nya tjänster och förhandsprövning	35	Kapitel 6 Särskilda uppdrag och målgrupper	60	Kapitel 8 Planer för framtiden	94
1.3 UR:s mål och strategier	16	3.7 Språkvård – ett viktigt ansvar för public service	35	6.1 Det utökade utbildningsuppdaget	61		
Kapitel 2 Värdet av UR	18	3.8 Priser och utmärkelser	36	6.2 Barn och unga	64	Kapitel 9 Bilagor	
2.1 Värde för samhället och individen	20	3.9 Sändningskvalitet	36	6.3 Nyheter och fakta	68	9.1 Kontakter med utbildningsväsendet	98
2.2 Kunskapsuppdaget bidrar till lärande	20	3.10 Utveckling av innehåll, teknik och kompetens	37	6.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga	68	9.2 Bilaga uppfyllelse av krav i sändningstillståndet	100
2.3 Förtroende, relevans och användbarhet	21	3.11 Beredskaps- och säkerhetsfrågor	39	6.5 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga	69	9.3 Bilaga uppfyllelse av krav i medelsvillkor	101
2.4 Här finns användarna	22	Kapitel 4 Här hittar du UR	42	6.6 Kultur	70	9.4 Nationella minoritetsspråk, sammantagen volym samt förstasändningar, alla bolagen	102
2.5 Lyssnande	23	4.1 Marksänt utbud	43	6.7 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning	71	9.5 Sändningstillstånd för Sveriges Utbildningsradio AB 2020–2025	103
2.6 Tittande	24	4.2 Digital användning	45	6.8 Program för särskilda målgrupper	75	9.6 Medelsvillkor avseende Sveriges Utbildningsradio AB 2020–2025	104
2.7 Mått för lärandeffekt	25	4.3 UR:s digitala plattformar	47	6.9 Minoritetsspråk	77	9.7 Policy för UR:s närvär på tredjepartsplattformar	106
Kapitel 3 Så arbetar UR	28	Kapitel 5 Det breda uppdraget	52	Kapitel 7 Så används pengarna	82		
3.1 Uppdrag och kvalitet	29	5.1 Ett utbud för alla	53	7.1 Intäkter	83		
3.2 Variation i produktionsformer	30						

UR 2023 i korthet

UR får en allt större publik

Under pandemiåren 2020 och 2021 ökade användningen av UR:s program med 58 respektive 27 procent. Använtningen har därefter fortsatt att öka, under 2023 med 11 procent. Sedan 2020 har antalet strömstarter på UR Play ökat med sammanlagt 127 procent.

Alla har rätt att kunna läsa

Språket är vägen in i samhället och ut i världen. Att lära sig läsa och därefter fortsätta läsa är grunden för att klara kunskapskraven i skolan och att sedan ta sig vidare ut i livet. Med *Tripp, Trapp, Träd* (förskola) får barnen leka sig fram till ett större ordförråd, med *Livet i Bokstavsländet* (F–3) knäcker de läskoden och med *Läsbusblan* (åk 4–6), *Barnradions bokpris* (åk 4–6) och *Boktrailern* (åk 7–9) lockas de till att fortsätta läsa.

UR:s utbud är trovärdigt, relevant och användbart

Andelen lärare som anser att UR:s programutbud är trovärdigt, användbart och relevant är högt. Bland lärare anser 91 procent att utbudet är trovärdigt, 84 procent att det är relevant och 86 procent att det är användbart. Bland allmänheten anser 67 procent att utbudet är trovärdigt och 54 procent att det är relevant.

Allt fler lyssnare

UR:s radioutbud lockar allt fler lyssnare. Sett till antalet strömstarter ökade användningen av radio-programmen på UR Play app med hela 50 procent. Titlar som *Småsagor* (förskola), *Newsreel* (åk 7–9) och *Fatta familjen* (folkbildning) får en allt större lyssnarskara.

UR satsar på vetenskap

För att stärka förståelsen för vetenskaplig metod och skapa nyfikenhet kring aktuell forskning har UR tagit fram flera nya vetenskapsformat. Med kortformatet *Sverige forskar* (folkbildning) vill UR hjälpa fler att ta del av intressant svensk forskning som ett led i att motverka desinformation och faktaresistens. *Besserwissen* (folkbildning) är vetenskapspodden för den vetgirige som inte vill sitta svarslös vid middagsbordet eller i fikarummet och i *En bok, en forskare* (folkbildning) möter lyssnaren forskare inom främst samhällskunskap och humaniora, som går på djupet i ämnen som till exempel minnets makt eller 1600-talets bödlar.

Att tänka mot strömmen är stort

Bildningsbyrån – att tänka mot strömmen (folkhögskola/studieförbund) är en serie kortdokumentärer om historiska personer genom tiderna som utmanat sin samtid och förändrat historien. Serien ligger år efter år på topplistan över mest lyssnade program, såväl i sändning som digital användning. På UR Play finns nu över 200 avsnitt som alla också har sänts i P1.

Historia, historia, historia

Under 2023 har UR satsat på historieämnet. *Vilken historia!* (åk 4–6) är en humoristisk resa genom Vasa-tiden, stormaktstiden, frihetstiden och gustavianska tiden. I *Plugga historia* (åk 7–9) är tonen allvarligare när bland annat franska, amerikanska och industriella revolutionerna avhandlas. I *Historia fördjupat* (gymnasium) får samma händelser sin fördjupning med hjälp av några av Sveriges främsta experter inom respektive område om historiebruk, källor och hur historiska händelser påverkar oss även i dag.

Förord

Vd har ordet

Som nytillträdd vd för UR så är det en fråga som ställdes till mig oftare än andra: "Vad var det som gjorde att du sökte dig till UR?"

Inte ifrågasättande, utan mer nyfikenhet. Kanske till följd av det till synes långa steget från en nyhetsdriven lokaljournalistik på en kommersiell marknad till en kunskapsstyrda publicistik i allmänhetens tjänst. Med tiden har jag insett att jag delar svaret på frågan med de flesta av mina nya kollegor på UR. Vi svarar alla detsamma: "Uppdraget!"

För det är något som slår an med UR:s särskiljande uppgift i skärningspunkten mellan journalistik och pedagogik. Styrt av kunskapsbehov. Drivet av att lösa samhällsutmaningar. Det engagemang det skapar att frigöra utvecklingspotential genom utbildning och folkbildning.

Unik roll på mediemarknaden

UR har uppgiften att förstärka, bredda och komplettera det som andra gör inom utbildningsområdet. Därutöver ska vi tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. En roll som ingen annan på den svenska mediemarknaden har. Ett uppdrag som ofta inte löses av kommersiella aktörer, eftersom det inte självklart finns någon nödvändig företagsekonomisk vinnning där. Men som på ett väldigt tydligt vis stärker samhället och skolan, och därmed bidrar till att göra världen bättre.

Särskilt viktigt för UR:s utvecklingsarbete under det gångna året blev den ambitiösa omvärldsanalys som togs fram av en tvärfunktionell grupp medarbetare. Dokumentet vittnar om den turbulenta tid vi lever i. Allvarliga kriser samverkar och påverkar varandra. Klimatförändringar, fortsatt krig i Ukraina, energikris, stark inflationspåverkan och en ekonomisk tillbakagång. Skjutningar, koranbränder och höjd terrorhotnivå i Sverige. Men även framväxten av en mer synlig och allomfattande AI.

En redan omfattande spridning av desinformation nådde nya nivåer i samband med att den väpnade konflikten i Gaza bröt ut i oktober. Samtidigt som demokratin i världen går bakåt. All denna oro landar också i klassrummen och påverkar skolan. Samtidigt som snabba förändringar i omvärlden ökar kraven på uppdaterad undervisning och aktuellt undervisningsinnehåll.

Dessa samhällsutmaningar har funnits som bakgrund för UR:s särskilda satsning på medie- och informationskunnighet (MIK), hållbarhet och språk. Flertalet av de många program som lanserades under året förhöll sig på olika sätt till de tre fokusområdena.

Glädjande var att fler än någonsin tog del av UR:s kunskapsinnehåll. Antalet strömstarter på UR Play ökade med 11 procent, och antalet användare ungefär lika mycket. Fler laddade också ned UR-appen.

Uppdraget viktigare än någonsin

En turbulent omvärld gör UR:s uppdrag extra tydligt. Detta blev särskilt synligt när public service-utredningen under året fick sina direktiv med uppgiften att föreslå hur public service-uppdraget ska regleras och vad som ska ingå i det under tillståndspérioden 2026–2033. Inte minst UR:s betydelse i händelse av stora samhällspåfrestningar och höjd beredskap hamnade i fokus.

På grund av de kraftiga kostnadsökningarna i samhället fick UR liksom övriga mediebranschen ta fram reviderade planer över effektiviseringsåtgärder för att löpande sänka utgifterna. Med goda förberedelser från tidigare år klarades dock ekonomin under året utan att programverksamheten behövde påverkas i större utsträckning. Framåt finns också en bra plan där programsatsningar varvas med effektiviseringsåtgärder i syfte att stärka UR även i en ekonomiskt utmanande tid. Det redaktionella innehållet har prioriterats i budgeten också för 2024.

Det innebär att UR lämnar 2023 väl rustat inför det kommande året. Med ekonomin i ordning, med rekordmånga användare på UR Play samt med en välfylld programkatalog med både tidlösa utbildnings- och folkbildningsprogram, och en ökad andel aktuellt kunskapsinnehåll som adresserar det kommande årets samhällsutmaningar.

God läsning av UR:s public service-redovisning 2023!

Kalle Sandhammar
VD, UR

Miranda adopterades till Sverige. Hon lärde sig snabbt att det skulle hon vara tacksam för, men varför är det så? I *Se på mig* (gymnasium) får teckenspråkiga unga och vuxna chansen att uttrycka sig i frågor som är viktiga för dem.

UR:s roll

UR är ett oberoende och självständigt public service-bolag med ett unikt kunskapsuppdrag som vilar på utbildning och folkbildning. UR producerar och tillgängliggör radio- och tv-program för alla åldrar och alla utbildningsstadier. I fokus för programutbudet står alltid kunskap – för de många och de få.

UR drivs av att bidra med kunskap för livet. Att varje individ kan fatta välgrundade beslut utifrån förvärvad kunskap är en förutsättning för en levande demokrati. UR har ett unikt kunskapsuppdrag som vilar på utbildning och folkbildning. Alla program har en specifik målgrupp i fokus – barn i förskolan, elever i grund- och gymnasieskola liksom folkhögskola och komvux men även föräldrar, seniorer och nationella minoritetspråksgrupper – men innehållet kan vara folkbildande och utbildande för fler än dem. På så sätt kan UR bidra till att minska kunskapsklyftorna i vårt samhälle. UR:s verksamhet fokuserar på att alla – oavsett förutsättningar – ska få samma möjligheter att klara kunskapsmålen i skolan, att alla ska få chans till ett livslångt lärande och att ingen ska behöva stå utanför samhället på grund av bristande kunskap. UR kan med sitt specifika kunskapsuppdrag och sitt utbud bidra till barns, ungas och vuxnas lärande och utveckling samt därmed bidra till att stärka demokratiska värden.

1.1 Årets public service-redovisning

UR, Sveriges Radio och SVT lämnar varje år in var sin public service-redovisning till Kulturdeparte-

Villkor som kapitel 1 svarar på:

- Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället.

Ur sändningstillståndets inledning.

- Medelsvillkor 19–21

• Läs mer i bilaga 9.6 Medelsvillkor för UR

tementet samt granskningssämnden vid Mediemyndigheten (tidigare Myndigheten för press, radio och tv). Granskningssämnden bedömer därefter utifrån redovisningarna hur bolagen har uppfyllt sina respektive public service-uppdrag.

UR har i uppdrag att bedriva programverksamhet i allmänhetens tjänst och finansieras genom en inkomstbaserad public service-avgift som samlas in via skattsedeln. För UR är det därför av största vikt att hantera de medel som tilldelas bolaget på ett ansvarsfullt sätt och att redovisa detta så transparent som möjligt – både för myndigheten och politiker men också för användarna av programmen, de som finansierar verksamheten. Det är därför både rimligt och önskvärt att verksamheten granskas och att bolagen redovisar verksamheten så transparent och lättillgängligt som möjligt.

Arbetet med public service-redovisningarna pågår löpande under hela året för att utforma, utveckla och kvalitetssäkra innehållet. Ambitionen är att de färdiga publikationerna ska kunna fungera som värdefull information till allmänheten och bidra till offentlig diskussion om public servicebolagens verksamheter.

FOTO: SUGARLOAF FILM & MOCH TV LTD

▲ Kortfilmen
Scrap handlar om vänskap med förhinder och är tänkt att användas inom språkundervisning i engelska från högstadiet och uppåt.
Filmen ingår i **Kortfilmsklubben**.

Årets public service-redovisning beskriver hur UR under 2023 har fullgjort det uppdrag som fastställts av riksdag och regering och som finns beskrivet i sändningstillstånd och medelsvillkor. Samtliga krav som ställs i UR:s sändningstillstånd och medelsvillkor besvaras i denna redovisning och i varje kapitel hänvisas till vilka krav som kapitlet besvarar. Sist i denna redovisning, i bilagorna 9.1 och 9.2, finns också en översikt över vilka kapitel som besvarar vilka villkor.

Så arbetar bolagen för att utveckla redovisningarna

De tre bolagen har ett nära och kontinuerligt samarbete under året för att utveckla redovisningarna i gemensam riktning så långt det är möjligt sett till att de tre bolagen verkar på olika marknader (ljud, rörlig bild samt utbildning) med var för sig olika förutsättningar och utmaningar. Public service-uppdraget är komplex och kräver en lång rad avvägningar av ekonomisk, etisk, publicistisk, konstnärlig samt, för UR, även pedagogisk art. Då de tre public service-bolagen har olika uppdrag, förutsättningar och mål kan inte alla definitioner eller indikatorer vara gemensamma. Varje bolag behöver ge egna exempel och beskrivningar och ibland även egna definitioner och indikatorer som båst motsvarar det specifika uppdraget.

Inför årets redovisning har bolagen genomfört ett antal gemensamma förändringar för att utveckla innehållet i och tillgängligheten till respektive

redovisning. Till exempel har arbetet med att åstadkomma en så gemensam disposition av kapitel och redovisningsform som möjligt fortsatt. Bolagen har också gjort en gemensam översyn av rubriker och kapiteltitlar för att göra redovisningarna mer lättillgängliga, inte minst för att det kan bidra till att underlätta och stimulera offentlig diskussion om verksamheten.

Kommentarer till nämndens bedömning för 2022

När granskningssämnden (GRN) i beslutet för 2022 ansåg att alla tre bolagen behöver förtydliga redovisningen av programverksamhet på internet som bolagen vill tillgodoräkna sig (det vill säga den volym som inte har sänts i marknätet utan publiceras exklusivt på webben) så var det efter att nämnden två år i följd gjort bedömningen att "SR, SVT och UR har uppfyllt kravet på att tydligt och utförligt redovisa den programverksamhet på internet som programföretagen vill ska tillgodoräknas."

Att nämnden ändrat sin bedömningsgrund för public service-redovisningarna för 2022 framgick vare sig av själva beslutet eller det pressmeddelande som dåvarande Myndigheten för press, radio och tv publicerade i samband med tillkännagivandet. Inte heller föranleddes beslutet av att bolagen hade förändrat redovisningen av nämnda krav.

Att GRNs bedöningar är konsekventa över tid är avgörande för de tre programbolagens möjligheter

att på ett resurseffektivt sätt åstadkomma heltäckande redovisningar. Om ett villkor anses ha redovisats tillräckligt tydligt ett år får bolagen anses ha goda skäl att fortsätta redovisa det specifika villkoret på samma sätt nästkommande år. Bolagen har förståelse för att nämnden vid en djupare granskning av något område kan vilja ompröva en tidigare hållning. Om sådana tillfällen uppstår bör dock nämnden begära in kompletterande uppgifter – i det aktuella fallet hade bolagen med relativt lätt hand kunnat bistå med sådana.

I beslutet ansåg nämnden också att "SR, SVT och UR bör utveckla sina redovisningar av programutbudet på internet i samverkan, med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som möjliggör jämförelser över tid." De tre bolagen har inletts sådana diskussioner under 2023, främst med sikte på att undersöka om en mer likartad redovisning av utbud på internet är möjlig från och med den tillståndspersonen som inleddes 2026.

Enligt GRNs beslut bör UR förtydliga vilka webbexklusiva timmar som tillgodoräknas i förhållande till vilket innehållsvillkor. Vidare bör de webbexklusiva timmarna redovisas i förhållande till hur innehållsvillkoret har uppfyllts i marknätet, med andra ord bör UR redovisa hur stor andel av varje innehållsvillkor som uppfyllts i marknätet respektive online. UR kommer att redovisa punkterna ovan dels i kapitel 4.2 Digital användning, dels löpande i anslutning till redovisning av olika innehållsvillkor.

Omfattande egenproduktion och nyproduktion
Granskningssämnden uppmanade även i sitt beslut över public service-redovisningen för 2022 att UR förtydliga varför samproduktioner och produktionsutlägg räknas till egenproduktion när det gäller barn och unga men inte när det gäller utbudet i stort. Svaret är att de två villkoren i sändningstillståndet¹ tar fasta på två helt skilda aspekter: kravet om att verka för en mångfald i programverksamheten genom en variation av produktionsformer (egenproduktion, samproduktion, utlägg och inköp) samt kravet om en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga. Det sista villkoret har tillkommit för att betona vikten av att

public service-bolagen (till skillnad från kommersiella mediebolag) ska värna ett svenskproducerat utbud som bland annat stimulerar språket.

I sitt beslut om public service-redovisningen för 2022 skrev granskningssämnden även att man gärna såg "att företagen förtydligar sina redovisningar avseende hur villkoret om jämställdhet, mångfald och spegling säkerställs i inköpta program." Svaret är att detta görs på övergripande nivå av UR:s beställare och inköpare av program. I § 7 i sändningstillståndet uttrycks också tydligt att programverksamheten "som helhet" ska bedrivas utifrån ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, inte i varje enskild produktion.

Nämndens övriga önskemål

Granskningssämnden efterlyste även fler uppgifter inom ytterligare ett antal områden i sitt beslut för UR:s public service-redovisning för 2022:

- Förtydliga vilka nya samarbeten som programbolagen har sökt. Detta besvaras i kapitel 7.4 Så samarbetar public service-bolagen (sidan 90).
- Ge mer beskrivande redovisningar av utbudet på andra minoritetsspråk, med fler detaljer. Detta besvaras i kapitel 6.9 Minoritetsspråk (sidan 79).

Förändringar i årets redovisning

UR har sedan förra redovisningen ytterligare utvecklat en del mål och resultatbeskrivningar för att göra redovisningen ännu tydligare och mer transparent. Bland annat har kapitel 7.3, produktivitet och kostnadseffektivitet, utökats och ytterligare ett mått används för att beskriva kostnadseffektivitet.

Allt som redovisas i tabeller och text avser sändningar i marknätet och publiceringar på UR Play om inte annat anges. Liksom tidigare är redovisar UR utbudsvolym och innehåll uppdelat på yngre barn, äldre barn, unga samt vuxna. I alla tabeller återges utbildningsområdena enligt tabellen längst ned på sidan.

1.2 UR i ett föränderligt mediolandskap

Liksom många andra medieaktörer befinner sig UR på en mediemarknad som präglas av snabb digital utveckling där globala teknikjättar både erbjuder

Utbildningsområde	Motsvarar utbildningsstadium
Yngre barn (0–9 år)	Förskola, grundskola åk F–3, anpassad grundskola åk F–3
Äldre barn (9–12 år)	Grundskola åk 4–6, anpassad grundskola åk 4–6
Unga (12–19)	Grundskola åk 7–9, gymnasium, anpassad grundskola åk 7–9, anpassad gymnasieskola
Högskola	Inkluderar bl a läarförbildning
Folkhögskola/studieförbund	Organiserad folkbildning
Folkbildning	Allmänt folkbildande program
Vuxenutbildning	Komvux

▲ Sofia Candia läser ut grammatiska knep och minnesregler med hjälp av sketcher, sånger och sina två kartongklädda medhjälpare i *iGramática ya!* (gymnasium).

innehåll och distributionskanaler. On demand-tjänster på nätet för tittande och lyssnande har ökat kraftigt de senaste åren och fortsätter att öka liksom mediekonsumtionen på olika digitala platfformar.

Utvecklingen från sändningar i marknätet mot en mer digital mediekonsumtion fortsätter starkt och påverkar tydligt medieanvändarnas beteenden. 2022 var första året då fler svenskar såg på strömmad tv än på tablålagd tv enligt *Mediebarometern 2022* (som publicerades i maj 2023) och så många som nio av tio tittade på rörlig bild varje dag. De globala aktörerna Netflix, YouTube, HBO Max och Disney+ dominarar videoströmningen.

Vad gäller radiolyssnandet ser användningen annorlunda ut, enligt *Mediebarometern 2022*. Under 2022 lyssnade 55 procent av befolkningen på radio i bilen vilket gör bilradion till det vanligaste sättet att lyssna på radio. Sett till befolkningen i sin helhet var lyssnandet via internet mindre utbrett: 28 procent lyssnade på podcast eller radio i efterhand och 24 procent på direktsänd webbradio. Lyssningen i marknätet är med andra ord fortfarande relativt stabil. Till skillnad från videoströmning så domineras marknaden för ljudströmningstjänster av svenska bolag. Såväl Spotify som Storytel och Nextory har alla grundats i Sverige och erbjuder allt fler podcaster, ljudböcker och strömmad musik.

Sammantaget finns det nu, utifrån användarnas perspektiv, ett nästan oändligt utbud av audio och video där allt fler strömningstjänster konkurrerar

om tittarnas och lyssnarnas tid. Detta samtidigt som 85 procent av svenskarna dagligen använder sociala medier, enligt *Svenskarna och internet 2023*. De tre sociala medietjänsterna som flest svenskar använder är fortsatt YouTube, Facebook och Instagram. Bland yngre är Snapchat och TikTok samt YouTube de mest använda.

När utbudet och därmed konkurrensen om människors tid växer, så växer även utmaningen för UR (och SR/SVT) att bibehålla relevans hos målgrupperna. Detta gör att digitala platfformar, såväl UR:s egna som externa, är nödvändiga för distribution såväl som kommunikation både för att nå allt fler målgrupper och för att behålla befintliga.

Den pågående fragmentiseringen av mediekonsumtionen innebär också en förflyttning från masskommunikation till en mer individanpassad medieinnehållsdistribution. Detta får längtgående konsekvenser. Kommersiella aktörer utvecklar sina affärsmodeller alltmer utifrån data om individers specifika intressen. För public service är det en utmaning att förena denna utveckling med sin roll som kollektiv nyttighet och sitt uppdrag att nå alla, hela Sverige, med ett kunskapsstärkande utbud.

Samtidigt ger ickelinjär mediekonsumtion, på flera platfformar, nya möjligheter att nå publiken eftersom konsumtionen kan ske under en lång tidsperiod jämfört med att ta del av programinnehåll vid ett specifikt sändningstillfälle.

I detta snabbföränderliga mediolandskap fyller public service-bolagen en viktig demokratisk roll

FOTO: DANIEL GARTMO/ART & BOB

mot Ukraina, har de tre public service-bolagen fyllt människors behov av att ta del av saklig och oberoende journalistik vilket har manifesterats i en ökad användning. Under 2020 och 2021 ökade användningen av UR:s programutbud (mätt i antalet strömstarter) dramatiskt med 58 respektive 27 procent och användningen har fortsatt att öka under 2022 och 2023 med två respektive elva procent. Efter den stora tillströmmningen under pandemin har användarna inte bara stannat kvar utan dessutom ökat. Använtningen av UR:s utbud har sedan 2020 ökat med hela 127 procent.

AI och mediemarknaden

Den fråga som överskuggar teknikutvecklingen är AI:s många olika möjligheter och risker.

Hur utvecklingen av generativ AI kommer att förändra vårt samhälle och vår syn på kunskap är svårt att förutspå i dag men redan nu finns exempel som visar hur AI enkelt kan användas för att klona människors röster, förvandla gamla bilder till rörliga videor, skapa konst, litteratur och ”påhittad fakta”. AI har visat sig vara ett kraftfullt verktyg för att amplifiera spridningen av konspirationsteorier och desinformationskampanjer vilket accentuerar behovet av att samhällsmedborgare har verktyg och kunskap för att kritiskt kunna granska den information och de bilder som de möter i sina informationsflöden.

UR ser å ena sidan stora möjligheter att med ny teknik som till exempel AI kunna förbättra tillgängligheten till UR:s programutbud och effektivisera olika

▲ I dramaserien *Sommaren före sjuan* (åk 4–6) hoppas vänerna Alexandra, Edvin, Dushan och Tindra på ett långt, härligt sommarlov, men ingenting blir som de har tänkt sig.

delar av produktionsprocessen. Men det är mycket oklart när, hur, i vilken omfattning och till vilka kostnader detta kan ske. Å andra sidan kommer AI-genererat innehåll i form av såväl text, ljud och bild samt rörlig bild att ställa stora krav på att kunna verifiera vad som är äkta och vad som är genererat av AI. Såväl svenska som internationella medier arbetar intensivt med att både förstå hur AI-verktyg kan implementeras i verksamheten och att formulera tydliga policyer kring hur AI-tillämpningar får och kan användas såväl i det redaktionella arbetet som vad gäller tillhandahållandet av innehåll på sina respektive plattformar. Men också hur detta transparent redovisas för användarna.

Men det handlar inte bara om vad AI kan tillföra utan även hur UR och andra medieaktörer kan bidra till utvecklingen av AI-tillämpningar genom att producera innehåll som kan användas för att träna AI. UR deltar till exempel i ett projekt inom Nordicom där ljud och text på samiska används för att träna en sådan språkmodell. Det finns rimligen fler områden där träningsdata saknas och där public service-bolagen genom sitt uppdrag kan bidra till utvecklingen av olika AI-modeller.

Resurskrävande utveckling

Sett till utvecklingen de senaste fem åren kan konstateras att medieanvändningen förändras snabbt. Det ställer krav på aktuella data och analys av hur den befintliga användningen ser ut och i vilken riktning den rör sig för att UR kontinuerligt ska kunna utveckla plattformar och distributionsvägar. Konkurrensen om tittare och lyssnare kommer bli än tuffare framöver.

Den successiva mediekonsumtionen från sändningar via marknätet till en huvudsakligen digital användning, ställer stora krav på UR och andra medieaktörer. UR måste därför kontinuerligt utveckla de egna digitala plattformarna för att där kunna tillgängliggöra programutbudet för alla målgrupper. Det innebär att betydande resurser med nödvändighet måste läggas på att utveckla och anpassa de digitala plattformarna för att kunna

▼ Tripp, trapp, träd-appen
(förskola) fylldes
på med nya
sånger där Tripp
och Trapp troller
med ord.

ILLUSTRATION: GOLDSPON PICTURES/DESSINE AB

erbjuda användarna de gränsnitt och funktionaliteter som de efterfrågar – samtidigt som resurser även måste läggas på sändningar i marknätet.

För att kunna konkurrera med globala teknikjättar och internationella strömningstjänster krävs investeringar i och utveckling av nya digitala lösningar för såväl programformat och produktion som distribution och kommunikation. Allt för att kunna erbjuda ett relevant innehåll som är lättillgängligt och attraktivt. Det är dock en konkurrens på ojämlik villkor då de stora teknikbolagen har helt andra ekonomiska förutsättningar. Med omsättningar på flera miljarder har de möjlighet att investera avsevärda summor på utveckling och innovation som leder till nya gränsnitt och funktionaliteter som användarna sedan förutsätter att andra aktörer, inklusive public service-bolagen, också erbjuder.

Användarbeteenden i förändring

För att UR ska kunna skapa nytta för användarna måste såväl innehåll som form och distribution utgå från användarens verklighet, behov och mediekonsumtionsmönster. UR arbetar därför kontinuerligt med att göra programutbudet tillgängligt för fler och flera olika användargrupper med specifika behov, till exempel genom att utveckla metadata, sökfunktioner och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Det finns olika förväntningar och krav från användarna utifrån ålder, specifik målgrupp (som till exempel pedagoger eller teckenspråkstalande) både vad gäller innehåll och tillgänglighet. Olika användare och målgrupper har olika behov och mediebeteenden. Medan äldre användare förväntar sig att utbudet ska finnas i såväl marknät som online, har gruppen unga mer eller mindre redan övergett marknätet till förmån för oftast tredjepartsplattformar som YouTube, Tiktok, Spotify eller Apple podcaster.

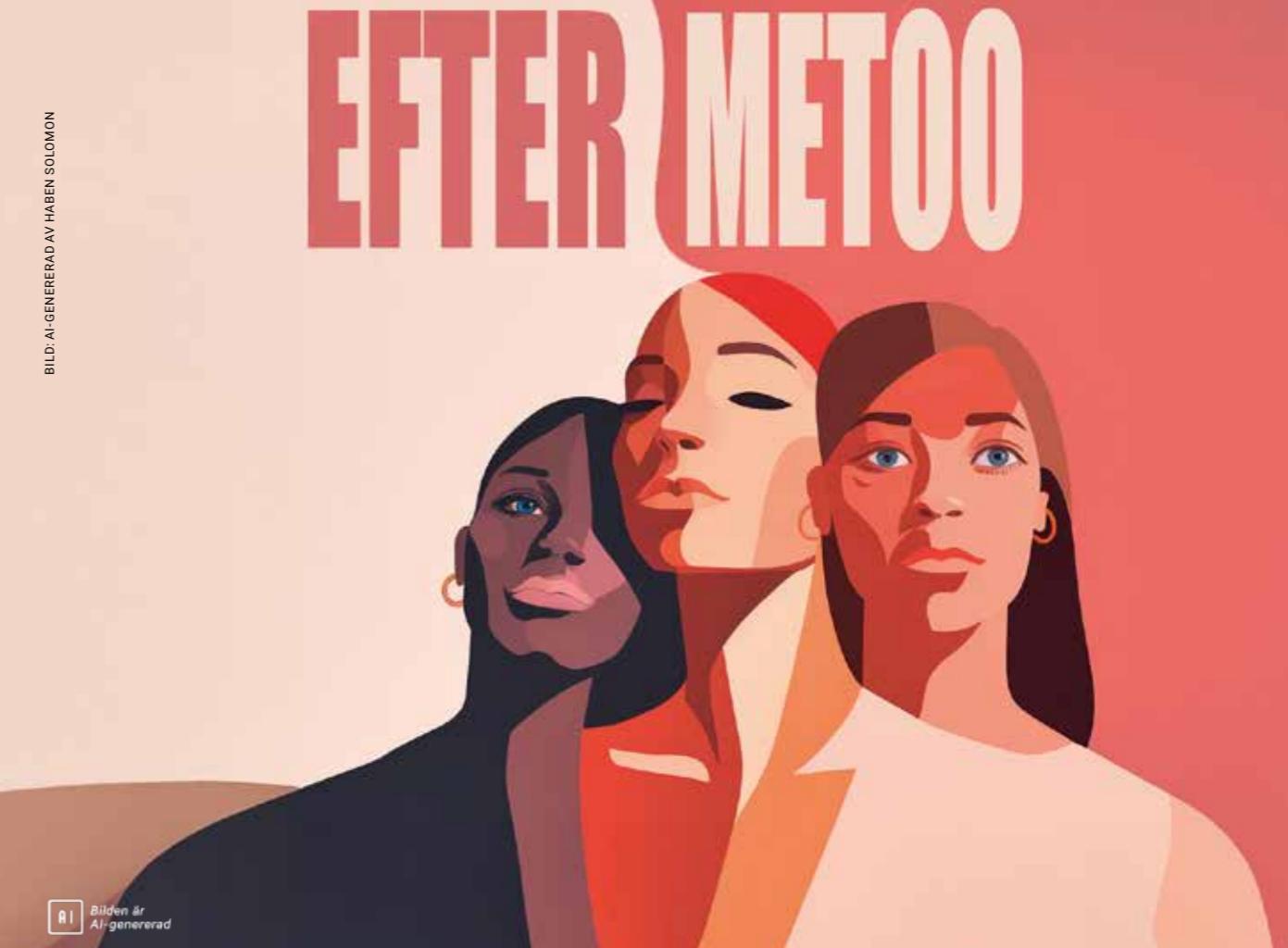
Förändrade mediebeteenden ställer krav på tillgänglighet både vad gäller hur länge ett program är tillgängligt, hur stort utbudet är samt hur lätt det är att hitta och på vilka plattformar. Det kommer framöver, utifrån det alltmer fragmenterade mediekonsumandet, vara av ännu större vikt att anpassa kommunikation, val av publiceringsplattform och format för att nå den avsedda målgruppen.

Att UR:s utbud finns fritt tillgängligt digitalt är en självklarhet för användarna och en nödvändighet för UR för att nå och fortsatt vara relevant för dem. I takt med att mediekonsumtionen on demand ökar måste UR därför försäkra sig om att programutbudet är synligt och tillgängligt så att användarna både kan hitta och välja UR:s utbud.

Externa digitala plattformar

Externa plattformar (eller tredjepartsplattformar) som sociala medier och distributionsplattformar är

BILD: AI-GENERERAD AV HABEN SOLOMON

i dag en självklar del av samhället och är dessutom platser där det offentliga samtalet pågår – i det samtalet behöver UR delta utifrån sitt utbildnings- och folkbildningsuppbud.

Syftet med UR:s närvaro på externa plattformar är att öka möjligheterna att upptäckas av, skapa relation till och ha dialog med de användare som är svåra att nå enbart på de egna plattformarna. Därför distribueras UR:s podd- och radioutbud även via externa plattformar som Spotify, Apple podcaster och SR Play och en del av tv-utbudet på UR:s Youtubekanaler, på SVT Play samt i vissa fall på Tiktok. UR ska dock aldrig bli beroende av kommersiella aktörers plattformar och kommer även fortsatt finnas där med restriktivitet och med ett noggrant gjort urval av utbudet.

Å ena sidan har den digitala utvecklingen inneburit att globala företag, som inte bara producerar eget innehåll utan även vill kontrollera hur innehåll distribueras och visas, har fått en stark maktposition på den svenska marknaden. Å andra sidan ger de externa plattformarna UR möjligheter att nå ut med sitt kunskapsinnehåll till målgrupper som annars kanske inte hittar till UR:s utbud, som ungdomar eller nyanlända och i allt högre utsträckning även nya läsare. Genom att finnas på externa plattformar utgör UR:s utbud en motvikt till desinformation och ryktes-spridning som sprids i synnerhet i sociala medier. Därför behöver UR vara där användarna finns för att kunna nå dem med ett kunskapsinnehåll. UR har till

exempel framgångsrikt kunnat nå en ung publik på sina Youtubekanaler *Tänk till* och *Orka plugga*.

För att UR och public service-företagen fortsatt ska kunna vara oberoende, demokratifrämjande och trovärdiga alternativ, och som dessutom speglar Sverige genom att ha en mångfald av röster och åsikter, är det nödvändigt att inte bara kommunicera med utan också erbjuda innehåll på externa plattformar till specifika målgrupper som i nälatet inte tar del av utbudet via sändningar eller på de egna plattformarna.

Distribution av public service

Det är omöjligt att med tillräcklig säkerhet förutsäga hur distributionen på mediemarknaden kommer att utvecklas de närmaste åren. För public service-bolagen blir frågan om och hur regleringen ska anpassas till detta nya medielandskap alltmer angelägen. Bland de viktiga aspekterna för UR i diskussionen om framtidens distribution finns frågor kring utformningen av en teknikneutral reglering av public service, av vidaresändningsplikten och av upptäckbarheten i det nya digitala landskapet.

Den snabba medieutvecklingen ställer höga krav på att UR kan utveckla ett on demand-utbud som är tillgängligt när användarna önskar och på de plattformar som de föredrar. Att hitta rätt balans i hanteringen av plattformarnas allt starkare marknadsposition är en utmaning för många aktörer – för UR, för andra medic- och utbildningsföretag och även för nationella och europeiska lagstiftare. ▶

▲ Hösten 2017
spreds #metoo
över hela världen.
I Sverige skapades
upprop i olika
miljöer för att synliggöra tytnads-
kultur, sexism,
trakasserier och
övergrepp. Hur är
det att vara ung tjejer
i någon av dessa
miljöer i dag? I *Efter
metoo* (gymnasium)
delar fyra unga
tjejer med sig av
sina erfarenheter.

▲ Det brittiska komikern och skådespelaren Kathy Burke är född i fattigdom men är numera ekonomiskt trygg. I Med eller utan pengar (folkbildning) träffar hon mänsklor med olika bakgrund och pratar om pengar och dess betydelse.

Utbildningsmarknad i snabb förändring

UR verkar inte bara på mediemarknaden utan även på utbildningsmarknaden som också den påverkas av globalisering, digitalisering och snabb teknikutveckling. Allt fler aktörer producerar och tillgängliggör ett lärande innehåll digitalt vilket har underlättats av att teknikutvecklingen gjort det både betydligt billigare och enklare att producera såväl audio som video. Smarta lärandemiljöer utvecklas snabbt liksom edtech-branschen. Ett exempel på hur teknikutvecklingen påverkar utbildningsväsendet är ChatGPT, en textbaserad chattbot utvecklad av OpenAI. Den kan ge snabba och välförmulerade svar och har beskrivits både som en potentiell fuskmaskin och ett kraftfullt pedagogiskt verktyg. Hur AI på sikt kommer att påverka kunskapsinhämtning, pedagogik och bedömning inom utbildningssektorn är svårt att i dag förutse. Men ett tilltagande behov av utbildning, omskolning och förståelse för tillämpning av AI är ett faktum. Införandet av AI som ämne i gymnasieskolan och på komvux från och med hösten 2024 är ett exempel på detta.

UR följer den snabba tekniska utvecklingen och de förändrade mediekonsumtionsmönstren liksom pågående utveckling och debatt på skol- och utbildningsområdet för att UR:s kunskapsutbud på bästa sätt ska bidra till minskade kunskapsklyftor i samhället.

1.3 UR:s mål och strategier

UR har ett tydligt kunskapsuppdrag som vilar på utbildning och folkbildning, riktat till hela

befolkningen. UR gör program som riktar sig både till en bred allmänhet, till elever inom grund- och gymnasieskola, till föräldrar, till seniorer, liksom program som riktar sig till mindre målgrupper som till exempel nationella minoriteter, personer med funktionsnedsättningar/-variationer eller elever inom anpassad skola. Oavsett målgrupp står alltid kunskapsinhämtning i centrum.

För tillståndsperioden 2020–2025 har UR antagit, och under 2023 uppdaterat, en övergripande strategi som vilar på tre principer:

UR ska stärka samhället och skolan – genom ett kunskapsrikt utbud som motverkar kunskapsklyftor, både i och utanför skolan, stärker demokratin samt bidrar till att lösa samhällsutmaningar.

... med berörande journalistik och effektiv pedagogik – där utbildnings- och folkbildningsprogram utgår från identifierade kunskapsbehov, för de många och de få.

... där användarna finns. – i sändningar i marknätet och digitalt huvudsakligen på UR Play, men för att nå målgrupper som är svåra att nå på de egna plattformarna även på externa plattformar.

Samhällsutmaningar

För de närmaste åren har UR identifierat tre viktiga samhällsutmaningar som kommer att avspeglas i programutbudet:

- *MIK och AI.* När desinformationen i samhället ökar och tar nya former ska UR genom programutbudet bidra med ett större kunskapslyft kring

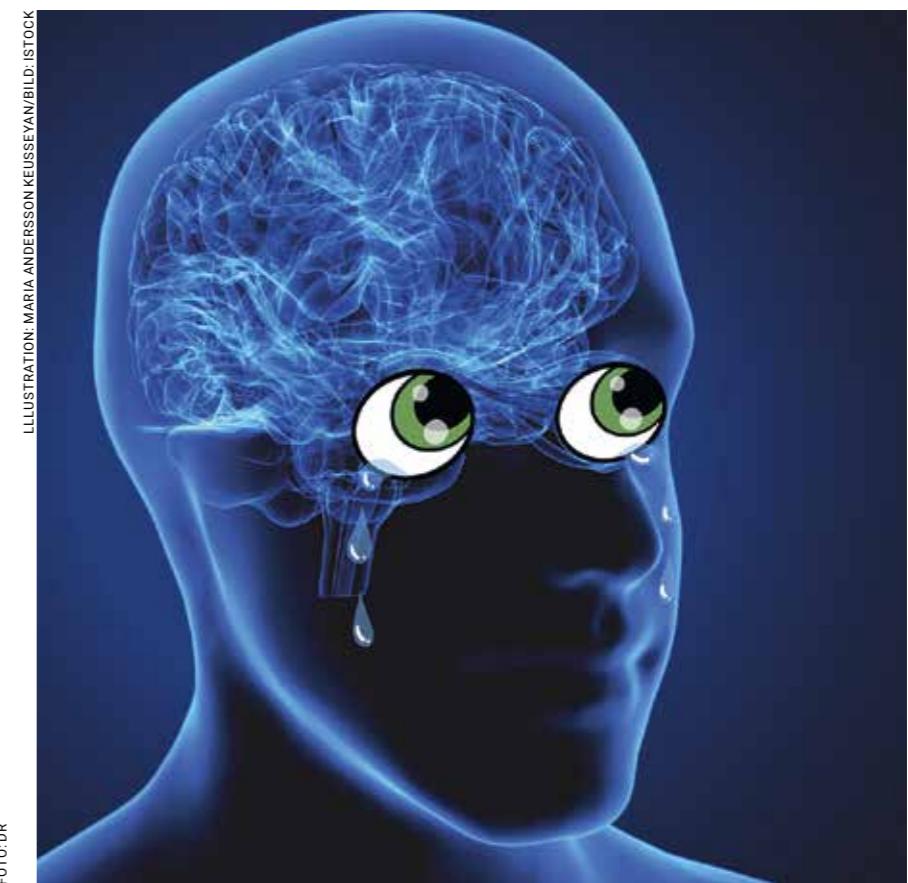
AI och desinformation samtidigt som källtilliten behöver stärkas, för såväl skolan som allmänheten. Det handlar om att stärka medie- och informationskunnigheten (MIK).

- *Språk.* UR ska bidra till att alla rätt att utveckla ett rikt språk för att kunna klara sig i samhället. Språket är både en väg in i samhället och en väg ut i livet. Genom ett rikt programutbud på svenska, moderna språk, på svenska som andraspråk samt på nationella och övriga minoritetsspråk fokuserar UR på att stärka språkutvecklingen.
- *Vetenskap och faktaresistens.* För att öka kunskap och förståelse om den vetenskapliga metoden vill UR genom programutbudet bidra till att motverka faktaresistens och stärka tillitens till samhället och demokratin.

Kunskapsvision

UR:s vision är att bidra till kunskap för livet. Genom att producera, sända och tillgängliggöra program som stärker och ger kunskap, som bildar och lär ut, bidrar UR till individens möjlighet att vara en del av samhället. Detta innebär att utvecklas och växa, att kunna förstå sin samtid och vara en del av samhällets demokratiska processer och samtal.

Programutbudet ska tillföra värde för användarna i form av ökad förståelse, kunskap och bildning. UR har utvecklat en metod för att kunna mäta effekt på lärandet med syfte att uppskatta hur användbart ett program är utifrån ett lärandeperspektiv, vilket redovisas i kapitel 2.7 Mått för lärande-effekt.

Dessutom undersöker UR årligen användarnas attityder utifrån tre definierade områden: värde för samhället och individuen, utbudets bidrag till lärande samt förtroende och relevans (se kapitel 2) med vartdera en till två strategiska mål för tillståndsperioden.

UR:s unika röst

UR:s programproduktion bygger på en kombination av journalistik och pedagogiskt berättande vilket gör UR till en unik medieaktör. Programutbudet ska bidra till ökad förståelse, kunskap och bildning oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Därför utgår UR alltid från användarnas behov och verklighet och för en kontinuerlig dialog med målgrupperna. Dels för att deras synpunkter bidrar till att utveckla programverksamheten, dels för att se till att programmen är relevanta och blir använda.

UR:s program ska ha effekt på längre sikt än bara vid själva sändningen/publiceringen. För att programmen ska kunna göra skillnad i människors lärande krävs bland annat att de är användbara inom utbildningen och de behöver därför ha en hållbarhet som är längre än till exempel ett nyhets- eller aktualitetsprogram. Det betyder i sin tur att UR producerar program som är relevanta och användbara under en lång tid, vilket ger UR en rik programskatt. I december 2023 fanns cirka 19 300 program tillgängliga på UR Play och cirka 21 300 i UR:s slutna nätverk (UR Access) för utbildningsväsendet.

▲ Kul fakta
- **kroppen** (åk F–3) går innanför huden och zoomar in kroppens organ. Ögonen har vi för syns skull, men också för att gråta med. Är det bara vi mänsklor som gråter när vi blir ledsna?

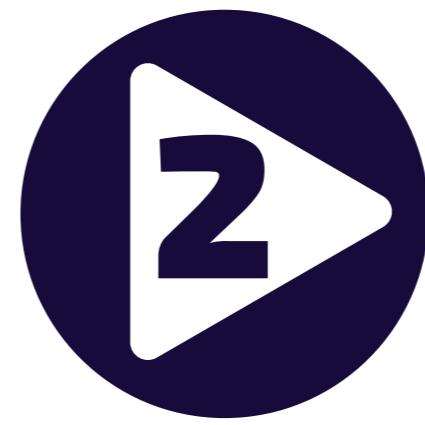
Väktarna Ett och Två vaktar Mattestaden dit alla mattemästare kommer för att umgås. Matteväktarna (åk F-3) är något så ovanligt som en animerad serie på teckenspråk.

BILD: MAQUINA VISUAL

Villkor som kapitel 2 svarar på:

- Sändningstillstånd 7-8, 14 §§
- Medelsvillkor 20-21
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Värdet av UR

UR bidrar med värde för såväl samhället som individen genom ett programutbud som stärker kunskap och bildning för barn, unga och vuxna. Under 2023 har användningen av UR:s programutbud ökat med 11 procent. Kunskapsutbudet uppfattas som trovärdigt, relevant och användbart – och det bidrar till lärande.

Liksom många andra medieaktörer befinner sig UR i en utmanande förflyttning från broadcast till online. Ett tydligt krav från användarna är att programmen ska vara tillgängliga för dem när de väljer att titta eller lyssna. Det ställer större krav på tillgänglighet både vad gäller hur länge ett program är tillgängligt och hur stort utbudet är liksom hur lätt det är att hitta. Allt eftersom tekniken utvecklas och UR:s utbud tillgängliggörs på nya plattformar ökar komplexiteten i att följa användningen. Samtidigt öppnas nya möjligheter till att lära känna användarna genom den dialog som UR kan ha med dem via videodelningsplattformar och olika sociala medier. Dialogen med användarna ger viktig återkoppling kring programutbudet och bidrar till utvecklingen av nya program.

UR:s program tillgängliggörs på UR Play och via det slutna nätverket UR Access och det är på dessa digitala plattformar som den huvudsakliga användningen av program sker. I slutet av december fanns drygt 19 300 program fritt tillgängliga på UR:s digitala plattformar (UR Play webb och app) och cirka 21 300 program fanns tillgängliga via UR Access.

Möjligheten till en flexibel och långsiktig användning skapar en unik bredd i utbudet och gör att användarna kan ta del av program som sänts för flera år sedan, men som fortfarande är relevanta. Under 2023 tillhörde *Livet i Bokstavsländet*, *Djuren på Djuris* och *Bokstavshissen* (samliga för förskola eller åk F-3) UR:s populäraste serier och de fortsätter att ha stor användning många år efter att de först publicerades.

Via Mediamätning i Skandinavien AB (MMS) och Kantar Sifo följer UR tittandet och lyssnandet på UR-program på tv, i radio och på webben. Användningen på UR:s digitala plattformar och via mediecentralerna följs också upp internt via bland annat Google analytics.

Det räcker emellertid inte med att mäta hur många som har tagit del av UR:s program för att avgöra hur UR lyckas skapa effekt. Därför kompletteras användarmätningarna med andra undersökningar som exempelvis UR:s årliga attitydundersökning bland lärare och allmänhet. Utbudet behöver både nå fram till och upplevas som relevant för målgrupperna för att kunna göra skillnad i människors lärande.

Attitydundersökning bland användarna

Inför 2023 bytte UR undersökningsleverantör från Novus till Demoskop vilket medför ett brott i tids-serien som gör det svårare att jämföra årets resultat med tidigare års. Metoden för genomförandet är dock densamma även för 2023 och frågorna är precis som tidigare formulerade utifrån UR:s mål och övergripande strategi.

Nedan redovisas resultaten från den årliga attitydundersökningen kring UR:s mål. I undersökningen mäts som vanligt även kännedom om och användning av UR:s utbud. Ambitionen är att användarnas attityder under perioden ska utvecklas så att målen har uppnåtts vid utgången av 2025.

Fyra grupper intervjuas i undersökningen: lärare i alla stadier (förskola, åk F–3, åk 4–6, åk 7–9, gymnasium, folkhögskola/studieförbund, anpassad skola och sfi – svenska för invandrare), allmänheten 16–79 år, föräldrar med hemmavarande barn 0–17 år, samt barn 6–15 år.

Under november 2023 genomfördes telefon-intervjuer med drygt 1 400 lärare, 200 inom varje stadium från förskola till och med gymnasiet och 100 inom varje övrigt stadium. Allmänheten intervjuades via webb i Norstads webbpanel och totalt genomfördes 2 053 intervjuer varav extrafrågor har ställts till 597 föräldrar med barn 0–17 år. Även 306 barn mellan 6 och 15 år har intervjuats.

2.1 Värde för samhället och individen

UR har som mål att sex av tio bland allmänheten ska anse att UR har ett stort värde för samhället. I årets undersökning anser 59 procent detta och bland föräldrar är andelen 60 procent. Målet är därmed uppnått. Andelen lärare som anser att UR har ett högt samhällsvärde (se diagram 2.1.1) ligger på 69 procent.

Diagram 2.1.1
Andel av lärare och allmänhet som anser att UR har ett mycket eller ganska stort värde för samhället i stort (procent)

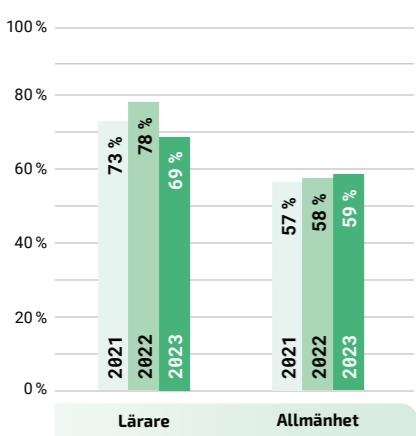

Diagram 2.1.2
Andel av lärare och allmänhet som kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor/vänner

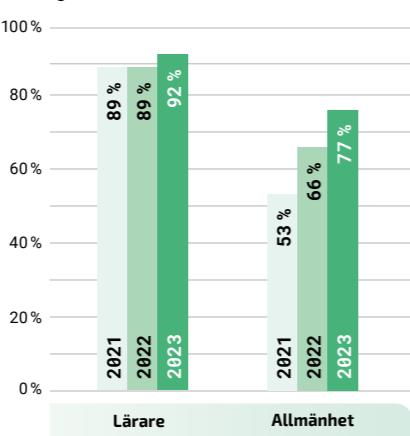
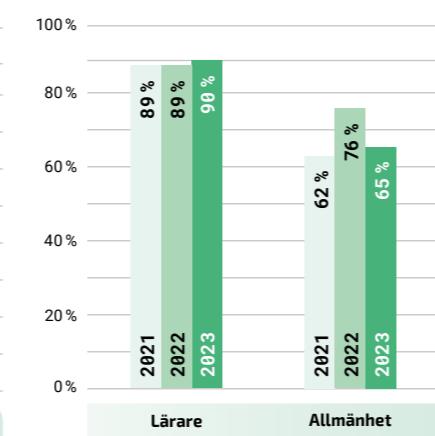

Diagram 2.2.1
Andel som upplever att UR:s utbud bidrar till lärande (procent)

Andelen bland lärarna som anser att UR har ett stort personligt värde ligger på 52 procent. Vidare anser 73 procent av lärarna att UR har ett stort eller mycket stort värde för dem i deras yrkesroll. Här finns en del skillnader då lärare inom årskurserna F–3 och 4–6 samt inom anpassad skola och sfi i högre grad anser att UR har ett stort värde för dem i deras yrkesroll, jämfört med övriga lärargrupper.

Bland allmänheten upplever 32 procent att UR har ett stort värde för dem personligen, bland föräldrar är andelen 35 procent.

UR har som mål att nio av tio lärare som använder UR kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor vilket 92 procent av lärarna kan tänka sig (se diagram 2.1.2). Målet är därmed uppnått.

För allmänheten är andelen som kan tänka sig att rekommendera UR till vänner och/eller kollegor 45 procent. Bland de som sett/hört något program från UR det senaste året är andelen högre, 77 procent.

43 procent bland allmänheten anser att UR:s utbud speglar mångfalden av mäniskor i Sverige. Bland föräldrar är denna andel 50 procent. Andelen lärare som anser att UR:s utbud speglar mångfalden av mäniskor i Sverige är 65 procent.

2.2 Kunskapsuppdraget bidrar till lärande

UR har som mål att sex av tio bland allmänheten ska uppleva att UR:s utbud bidrar till lärande (se diagram 2.2.1). 65 procent bland allmänheten anser detta och målet är därmed uppnått. Andelen lärare som upplever att UR bidrar till lärande är 90 procent och 75 procent av lärarna anser att UR:s utbud bidrar i deras undervisning.

90 procent av lärarna anser dessutom att UR:s program är pedagogiska. Utöver detta så är andelen lärare som anser att UR:s program håller hög kvalitet 88 procent.

Från och med 2022 ställer UR även frågan om man anser att UR uppfyller sitt särskilda kunskapsuppdrag. Bland allmänheten anser 56 procent att UR uppfyller detta bra eller mycket bra, bland lärare ligger andelen på 90 procent och bland lärare i årskurserna F–6 är andelen 95 procent.

2.3 Förtroende, relevans och användbarhet

UR:s legitimitet bygger på att användarna anser att programutbudet är trovärdigt, relevant och användbart. 91 procent av lärarna anser att UR:s utbud är trovärdigt, 84 procent att det är relevant och 86 procent att det är användbart. Bland allmänheten anser 67 procent att UR:s utbud är trovärdigt och 54 procent att det är relevant. Därmed är målet, att 53 procent av allmänheten ska anse att UR:s utbud är relevant, uppnått (se diagram 2.3.1). Bland föräldrar är andelen högre då 57 procent anser att UR:s utbud är relevant och 69 procent av föräldrarna anser att utbudet är trovärdigt.

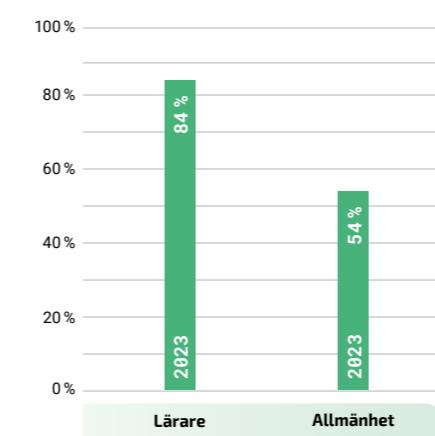
Kännedomen om UR är fortsatt mycket hög. 99 procent av alla lärare har hört talas om UR och 81 procent har god kännedom om UR. Bland lärare i årskurs 4–6 är andelen som har god kännedom om UR hela 89 procent och bland lärare i årskurs F–3 är andelen 87 procent. Bland allmänheten har i stort sett alla, 97 procent, hört talas om UR och 84 procent känner igen UR:s logotyp. Andelen som har god kännedom om UR bland allmänheten är 31 procent. Bland föräldrar med barn 0–17 år känner 84 procent igen UR:s logotyp och 36 procent har god kännedom om UR.

Positiv inställning till UR

65 procent av allmänheten och 95 procent av lärarna har en positiv inställning till UR.

Besserwissen
(folkbildning) är en vetenskapspodd med spännande forskningsresultat i fokus. Innehållet spänner över flera forskningsområden, allt från humaniora till naturvetenskap, och gör så att du slipper sitta svarslös när aktuella frågor diskuteras vid middagsbord eller i fikarum.

Diagram 2.3.1
Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud är relevant (procent)

67 procent bland allmänheten anser att UR är värt pengarna från public service-avgiften.

UR har som mål att sex av tio bland allmänheten ska ha sett eller hört något program från UR det senaste året (se diagram 2.3.2). Bland allmänheten uppger 36 procent att de sett eller hört något program från UR det senaste året (bland föräldrar med barn 0–17 år är andelen 43 procent) och bland lärare är andelen 85 procent.

Utöver de frågor som ställs till allmänheten får föräldrar några extra frågor. 51 procent av föräldrarna svarar att de någon gång uppmuntrar sitt/sina barn att titta eller lyssna på program från UR. 41 procent uppger också att deras barn har tittat eller lyssnat på något program från UR det senaste året. Andelen föräldrar som upplever att UR:s program bidrar i deras barns lärande uppgår till 55 procent.

Hos barn är kännedomen om UR hög. 62 procent har hört talas om UR och hela 74 procent känner igen UR:s logotyp. 55 procent minns att de sett något program från UR och 25 procent att de hört något program från UR.

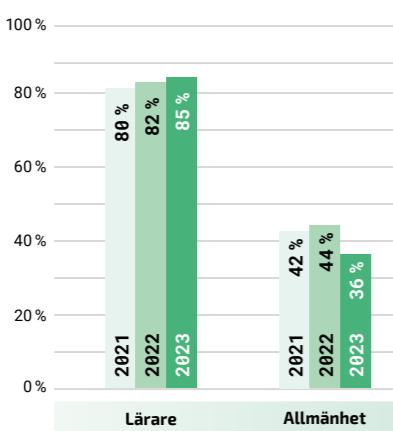
UR har som mål att sju av tio användare ska anse att UR bidrar till ökad kunskap om källkritik och desinformation (se diagram 2.3.3). 68 procent anser detta och därmed är målet nästintill uppnått. Bland föräldrar är andelen 70 procent och bland lärare som använder UR är andelen 61 procent.

Slutsatser

Kännedomen om UR är fortsatt hög både bland allmänheten och bland lärare, även om uppfattningen om UR skiljer sig åt mellan grupperna. En del av förklaringen till allmänhetens lägre siffror beror rimligen på att en längre andel av allmänheten jämfört med lärargruppen tar del av UR:s utbud.

Diagram 2.3.2

Andel av lärare och allmänhet som har sett eller hört något program från UR det senaste året (procent)

En annan förklaring är att tittare och lyssnare som tar del av UR:s utbud i SVT:s och Sveriges Radios kanaler har svårt att identifiera det som program från UR eftersom UR inte har egna marksända kanaler. Användningen av UR:s programutbud har under 2023 fortsatt att öka och resultaten från den årliga attitydmätningen avspeglar en positiv uppfattning om UR och utbudet. Majoriteten av såväl lärare som allmänheten är positivt inställt till UR, andelen som kan tänka sig att rekommendera UR:s utbud till kollegor/vänner är hög liksom andelen som anser att UR:s utbud bidrar till lärande. I den senaste attitydundersökningen näs näst intill alla uppsatta mål. Resultatet från attitydundersökningen visar att förtroendet för UR är högt och bekräftar att UR har ett relevant programutbud som bidrar till lärande.

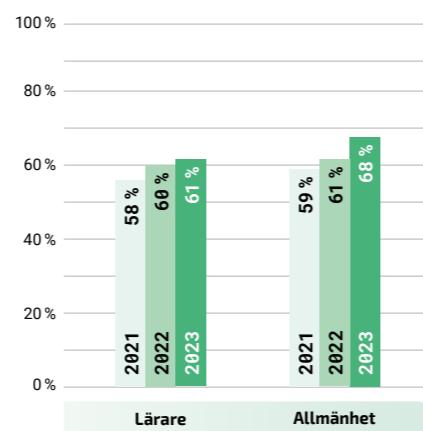
2.4 Här finns användarna

Allt UR sänder i radio och tv publiceras även på UR:s digitala plattformar vilket gör det möjligt för användarna att välja hur och när de vill ta del av programmen. Användarnas beteenden förändras och olika grupper konsumrar medier på olika sätt. Genom att följa och förstå användarnas beteenden kan utbudet tillgängliggöras där användarna finns och anpassas efter respektive plattform. Yngre personer använder oftare mobilen som mediaspelare och sociala medier som källa medan äldre i högre grad använder traditionell radio eller tv för mediekonsumtion.

Enligt UR:s årliga attitydundersökning använder 79 procent av lärarna audio och video i undervisningen varje månad och andelen årliga användare är 93 procent. Andelen lärare som varje månad använder program från UR i sin undervisning är 66 procent och andelen lärare som årligen använder

Diagram 2.3.3

Andel av lärare och allmänhet som anser att UR:s utbud bidrar till ökad kunskap om källkritik och desinformation (procent)

UR i undervisningen ligger på 88 procent. Lärare i årskurserna F–3 (94 procent), 4–6 (93 procent) och anpassad skola (93 procent) är de som använder UR i större utsträckning än andra lärargrupper.

UR:s användare

Att lärare utgör den största andelen besökare på UR Play visar också UR:s egen webbundersökning som genomfördes på både UR Play webb och app under hösten 2023. 35 procent av alla besök utgörs av lärare och drygt 20 procent av elever. Övriga besökare består av allmänhet, av vilka pensionärer utgör 16 procent. Undersökningen visar också att 62 procent av lärarna använder UR Play minst någon gång per vecka.

Besöken på UR Play av elever och lärare sker huvudsakligen under skoldagen medan besöken från allmänheten är vanligare under kvällstid. Det bekräftas av vilket innehåll som används vid olika tidpunkter under dygnet.

Bland besökarna på UR Play är andelen lärare mycket större än övriga grupper medan allmänheten är största grupp som använder appen.

Av lärarna besöker 95 procent UR Play i sin yrkesroll. 85 procent av lärarna upplever att det är enkelt att hitta det de vill använda vilket 68 procent av eleverna instämmer i.

I UR:s årliga attitydmätning är nöjdheten och viljan att rekommendera utbudet högre bland dem som använder UR ofta än bland sällan- eller icke-användarna. Detta återspeglas också i UR:s webbenkät där de som svarar generellt uppgår en hög

nöjdhet. 83 procent av lärarna uppgår att de är nöjda med UR Play och ungefärlig tre fjärdedelar av elever och allmänhet är nöjda.

Innehåll från UR återfinns även på YouTube i fem olika kanaler. Delar av UR:s radioprogram har under de senaste åren gjorts tillgängliga via flera plattformar, exempelvis Apple podcast och Spotify, vilket gör att användare som UR annars har svårt att nå, kan ta del av UR:s radioprogram digitalt. UR når genom riktade satsningar även den yngsta publiken. Det sker bland annat via appen *Tripp, Trapp, Träd* som är riktad till förskolan. *Tripp, Trapp, Träd*-appen har sedan lanseringen 2016 varit en viktig kanal för att nå de yngre barnen. Appen har en stabil användarkrets och hade 90 000 aktiva användare per månad under 2023. Appen är ett pedagogiskt verktyg riktad till pedagoger inom förskoleverksamhet men används även av barn under deras fritid.

2.5 Lyssnande

UR sänder program i Sveriges Radios rikstäckande radiokanaler: P1, P2 och P4. Radiolyssnandet mäts av Kantar Sifo. Flest lyssnare har UR:s program som sänds i P4. Under året nådde programserierna *Hjärta och hjärna* (folkbildning), *Barnradions bokpris* (åk 4–6), *Studio 65* (folkbildning), och *Besserwissen* (folkbildning) i genomsnitt mellan 584 000–865 000 lyssnare i radio per avsnitt.

Störst publik i P1 under 2023 hade serien *En bok, en forskare* (folkbildning) och *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* (folkhögskola/studieförbund). ▶

Naturskona
tågresor i världen
(folkbildning) tar
med tittaren på
oförglömliga turer
genom några av de
mest spektakulära
landskapsen på
jorden. Längs vägen
träffar vi många
människor som
arbetar och lever
längs exotiska och
avläget liggande
rutter.

FOTO: XIA YANG/UNSPLASH

▲ Vad är egentligen viktigt att tänka på vid konflikthantering med barn?
I *Fatta familjen* (folkbildning) ger beteendeavetare och psykologer tips och strategier som kan vara hjälpsamma för både barn och vuxna i vardagen.

Användningen av UR:s radioprogram på UR Play fortsatte att öka under 2023 med cirka 30 procent. Sedan 2014 har användningen av UR:s radioprogram ökat i stort sett varje år sett till antalet strömstarter. Under pandemiåret 2021 ökade användningen kraftigare än tidigare år men även efter att pandemin klingat av har den fortsatt att öka. En strömstart säger inte hur stor del av programmet lyssnaren har tagit del av och går därför inte helt att jämföra med lyssnarsiffror för sändning i marknätet. Antalet strömstarter indikerar däremot hur stort intresset för ett visst program är, men det är svårt att utifrån dessa utläsa hur många som har tagit del av programmet. Det kan till exempel vara en hel skolklass som lyssnat tillsammans på en uppspelning vilket innebär att antalet lyssnare kan vara betydligt större än vad antalet strömstarter indikerar.

I förskolan är det populärt med sagor och innehåll för avslappning och vila. Två av de mest använda radioserierna på UR Play under 2023 var *Småsagor* (förskola) och *Slappis* (förskola). Dramatiserade uppläsningar som *Nattkorpen* (åk 4–6) och *Drakskeppet* (åk 4–6) är väl använda serier och när nya tillkommer, som *Döden på Ishavet* (åk 4–6 och 7–9), bidrar de till ökad användning av radioutbu-

det. Några av de mest populära radioprogrammen hos UR är de återkommande nyhetsprogrammen på moderna språk för årsgrupp 7–9: *Newsreel, ¿Qué pasa?*, *Nouvelles en français* och *Nachrichten auf Deutsch*. Dessa spelas främst upp på dagtid och det är därför mest troligt att uppspelningarna sker i ett undervisningssammanhang och antalet lyssnare kan då vara uppåt 30 per uppspelning.

UR:s program som sänds i Sveriges Radios kanaler finns också tillgängliga på Sveriges Radio Play under 30 dagar från publicering vilket ger ytterligare ökad användning av UR:s radioutbud.

UR publicerar också visst innehåll på ljudtjänster som Spotify och Apple podcaster. Även här har användningen av utbudet ökat under 2023. Räknat i antal strömstarter ökade användningen via Apple podcaster med 65 procent och via Spotify med 18 procent. Framför allt är det de folkbildande radio-programmen som sänds i P1 och P4 – såsom *Fatta familjen* och *Hjärta och hjärna* som får ett tillskott av användning via dessa tjänster.

UR:s radioprogram finns dessutom tillgängliga för användning via UR Access där all användning sker i utbildningssammanhang. Här sker även användning av äldre program i högre utsträckning än på UR Play.

2.6 Tittande

UR:s programutbud sänds i SVT1, SVT2, SVT Barn, SVT24 och Kunskapskanalen. UR:s publiksträckor i marknätet sträcker sig från en notering på över 250 000 tittare på ett program, till ett par tusen på ett annat. Tittarsiffror under 20 000 är inte statistiskt säkerställda. Då UR återfinns i SVT:s kanaler samt Kunskapskanalen följer tittarmönstret ofta kanalens publik i stort. Det innebär också att variationen är stor för publiksträckorna på UR:s produktioner beroende på kanal och sändningstid. Under 2023 minskade tittningen på UR:s program i marknätet totalt sett mätt i tittartid för UR:s produktioner med 15 procent.

Tv-tittarvanorna har förändrats under de senaste åren med alltmer tittande via on demand-tjänster och minskat tittande på linjär-tv. Enligt MMS, som mäter tv-konsumtionen i Sverige, har den genomsnittliga tittartiden per dygn för marksänd tv sjunkit under 2023 med cirka nio procent, eller från 114 till 104 minuter, jämfört med året innan. Utvecklingen för onlinevideo saknar i dagsläget jämförbar historik eftersom MMS förändrat sina mätningar. MMS mätning omfattar alla större svenska tv-aktörer men däremot inte exempelvis Netflix, Disney+ eller Youtube.

Barn och unga (3–24 år) i MMS-mätningarna har övergett marksänd tv snabbare än övriga målgrupper. Färre än en femtedel i målgruppen tittar dagligen på linjär tv. Målgrupperna mellan 3–39 år har i allt högre grad ersatt tv-tittandet i marknätet med strömmat innehåll och har den längsta tittartiden på linjär-tv.

Youtube är den kanal som fortsätter att dominera hos den yngre publiken. 58 procent av lägstadieträffarna är dagligen användare av Youtube och bland barn i mellanstadiet är andelen 72 procent. Båda grupperna har ökat sin frekventa användning av Youtube sedan året innan (Källa: *Svenskarna och internet 2023*). Youtube har under 2023 inte nått högre räckvidd totalt men användningsfrekvensen har samtidigt ökat för många användargrupper.

UR har fem Youtubekanaler som vänder sig till specifika målgrupper. Exempelvis *Hej hej Sverige* för nyanlända, *Orka plugga* (åk 7–9, gymnasium) för elever som behöver studietips och *Tänk till* som vänder sig till unga utanför ett skolsammanhang. Samtliga fem kanaler har under 2023 haft en ökning i antal prenumeranter och tre av kanalerna har ökat antalet visningar, till exempel *UR Teckenspråk* med 27 procent och *Hej hej Sverige* med 29 procent.

Den digitala användningen ökar

Under de två år som det rådde pandemi ökade användningen av UR:s program kraftigt, delvis på grund av att många elever bedrev studier hemifrån. Trots att undervisningen återgått till skolsalarna

sedan början av 2022 har användningen av UR-program fortsatt att öka, och användningen har tagit ytterligare fart under 2023.

Sett till UR:s tv-program uppgick antal strömstarter av video på UR Play under 2023 till sammanlagt drygt 25 miljoner vilket är en ökning med 19 procent jämfört med 2022 (MMS). Varken strömstarter eller spenderade timmar svarar på hur många som tagit del av varje tv-program. I ett utbildningssammanhang kan till exempel 15–30 elever ta del av samma strömstart vilket gör att antalet tittare är större än vad antalet strömstarter indikerar. Måtten indikerar därför snarare intresset för programmet än hur många som tagit del av det. Liksom för radio är användningen av tv-program på UR Play högst för program riktade till yngre barn.

En förklaring till den ökade konsumtionen av rörlig bild på UR:s plattformar är att UR gjort tydliga satsningar mot specifika målgrupper och deras behov. Dessa satsningar har i många fall slagit väl ut vilket syns bland annat i användningen av programmen. *Humlan Djöjj* (förskola), *Allt om porr* (åk 7–9) och *Sverige forskar* (folkbildning) är tre exempel på lyckade satsningar som bidragit till att användningen av UR:s program fortsatt att öka under 2023.

UR har också en större katalog med tv-program tillgänglig via UR Access. Förutom att nya titlar tillkommer i programbanken finns där flera äldre program med en stadigt ökande användning. *Fatta fakta* (åk 7–9) och *Med Ahmed i medeltiden* (åk 4–6) är exempel på titlar, inte längre tillgängliga på UR Play, som har använts mycket.

2.7 Mått på lärandeeffekt

Sedan 2017 har UR arbetat med att ta fram ett mått för att beskriva programmens lärandeeffekt. Måttet är inte tänkt att aggereras och användas på före-

▼ **I Hetast just nu** (gymnasium) diskuteras rykande heta och aktuella ämnen – ► på teckenspråk.

FOTO: JOHAN WALLIN

tagsnivå utan för att driva utveckling och kvalitet i enskilda produktioner.

UR har tidigare kombinerat två kriterier för måttet: användning och lärande utifrån resomenget att enbart hög användning eller betyg som tar fasta på kvaliteten inte räcker för att påvisa en effekt. Men genom att kombinera en kvalitativ betygssättning med användningen kan man få fram ett programs effekt på lärandet.

Metoden har dock visat sig problematisk. Program med ett specifikt innehåll som vänder sig till en mindre målgrupp (anpassad skola, nationella minoriteter med flera) har fått ett sämre mått på lärandeefekt då en mindre publik har tagit del av programmen. Detta trots att användningen inom den specifika målgruppen är hög och programmen får höga lärandebetyg. Därför fokuserar UR på betygen som ett mått på programmens lärandeefekt.

Användning

Användningen är dock fortfarande viktig som en parameter av flera för att utvärdera om UR:s program har effekt på lärandet. Användningen av programmen i 2023 års utvärdering mäts därför genom strömstarter på UR:s digitala plattformar, SVT Play, SR Play samt Youtube.

UR mäter sedan 2020 inte användning via sändningar i marknätet för att få fram lärandeefekt. UR är en digital kanal och de flesta av UR:s program används på de digitala plattformarna långt efter att de har sänts i Sveriges Radios och SVT:s kanaler eller i Kunskapskanalen. Genom att släppa användningen via sändningar i marknätet kan även program som publiceras exklusivt på webben, som till exempel *Historia förklarad* (gymnasium), mäts liksom

tidigare års programproduktioner och på så vis blir det ett mer flexibelt mått.

Lärande

Lärande har mäts genom en kvalitativ webbenkät där lärare, elever och allmänheten har besvarat fyra frågor med avseende på lärandeefekt. Frågorna besvaras enligt en 5-gradig skala där 5 är högsta betyg. Enkäten har besvarats av lärare som använt programmet i sin undervisning, elever (från och med årskurs 4) eller allmänheten som har tagit del av programmet. Betygen i tabell 2.7.1 är en sammanvägning av alla svar. I några fall saknas betygssättning från elever då väldigt få har svarat.

Överlag noterar UR att allt färre svarar på webbenkäter, så även vad gäller denna. Flera programserier har därför fått tas bort ur mätningen då alltför få svar har kommit in.

Lärandeefekt 2023

Under 2023 utvärderas sammanlagt 13 programserier som publiceras under 2023 (se tabell 2.7.1). Medelvärdet för lärandebetyget är relativt högt för de produktioner som utvärderats under 2023. Majoriteten av programserierna får av lärarna en fyra eller högre i genomsnittsbetyg på en femgradig skala där fem är högsta värde.

Lärarna har även fått svara på om de har använt programmet vid en gemensam uppspelning i klassrummet eller om eleverna har tagit del av programmet enskilt. Av svaren framgår att programmen i de allra flesta fall har använts vid gemensam tittning/lyssning i klassrummet. Det innebär att antal användare är betydligt högre än vad antalet strömstarter avspeglar då mellan 15–30 elever kan delta vid en och samma uppspelning i ett klassrum.

Tabell 2.7.1 Mått på lärandeefekt

Titel	Målgrupp	Lärandebetyg lärlare	Lärandebetyg elever/ allmänhet	Antal strömstarter	Klassrums- visning av lärare
Kul fakta rymden	Åk F-3	4,0		85 585	88 %
Frägeriet	Åk F-3	4,3		118 700	84 %
Matteväktarna	Åk F-4	4,0		300 992	88 %
Geografens testamente – världen	Åk 4-6	4,1	3,9	653 966	95 %
Nattkorpen	Åk 4-6	3,8	3,4	130 936	100 %
Sommaren före sjuan	Åk 4-6	3,7		946 292	80 %
Lilla Aktuellt skola	Åk 4-6	4,1	4,3	520 935	91 %
Nouvelles en français faciles	Åk 7-9	3,9		37 301	93 %
¿Que pasa?	Åk 7-9			18 076	92 %
Historia förklarad	Gymnasium	4,5	4,2	760 251	75 %
Hitta hem	Komvux	4,5	4,1	2 416 294	79 %
Studio 65	Folkbildning	3,8		1 011 896	0 %
Leva tills jag dör	Folkbildning	4,3		66 823	80 %

FOTO: DANIEL BRADSHAW

Eleverna ger generellt något lägre betyg jämfört med lärarna vad gäller hur mycket de lär sig av programmen. Å andra sidan är eleverna mer benägna än lärarna att rekommendera programmen till någon de känner. Och på frågan om de kommer att se fler episoder i samma programserie uppger eleverna ett högre värde än vad de anser att de lärt sig.

Lärdomar

Den kvalitativa betygssättningen ger relativt höga betyg för program med både stor och liten publik. Snittbetyget från såväl lärare som elever landar på 4,0. Det finns också en korrelation mellan höga betyg och hög användning för de allra flesta program.

Strömstarter berättar inte hur många enskilda individer som tagit del av ett program, men ger en fingervisning om hur hög användningen är. Det saknas fortfarande tillförlitligt dataunderlag för hur många enskilda individer som faktiskt har nåtts av ett enskilt program digitalt för att kunna applicera ett generaliserbart mått på en population. Detta

är extra kännbart för UR eftersom exempelvis klassrumsvisningar inte registreras, vilket försvårar möjligheten att uppskatta hur många som faktiskt har tagit del av ett program vid ett och samma uppspelningstillfälle. Utvärderingen visar dock att gemensam visning i klassrum är det absolut vanligaste sättet för lärare att använda UR:s program i sin undervisning vilket gör att det är betydligt fler som tar del av innehållet än vad antalet strömstarter indikerar. Det i kombination med lärarnas generellt höga betyg visar på en hög lärandeefekt.

Användningen är inte oviktig för att utvärdera ett programs effekt på lärande, men olika typer av program används på olika sätt och av olika målgrupper med skiftande behov. Det gör att användningen inte nödvändigtvis korrelerar till det lärandebetyg ett program får. Den kvalitativa betygssättningen kan utvisa i vilken utsträckning användarna anser att programmet har en lärandeefekt och användningen verkar i vissa fall bekräfta betyget, men inte då det gäller program med ett innehåll riktat till en mindre målgrupp med specifika behov.

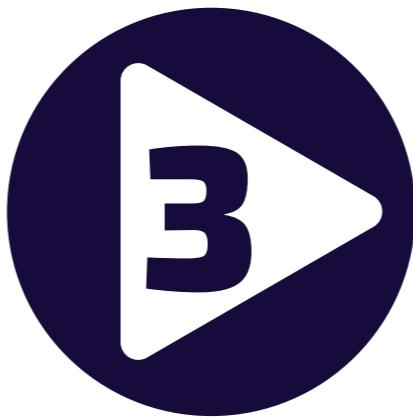
Geografens testamente – världen (åk 4-6) är den efterlängtade och avslutande säsongen där geografen Mortensen denna gång är med om hisnande äventyr genom världens olika klimatzoner och naturtyper. Mortensen går till exempel vilse i öken.

Noomi älskar rymden.
Hon älskar att prata om
den, tänka på den och
lära sig allt om den.
I *Supernova* (åk F-3) får vi
följa henne i jakten på en
ny bästa vän – en alien.

Villkor som kapitel 3 svarar på:

- Sändningstillstånd §§ 9, 12, 14–15
- Medelsvillkor 11–12, 14–16, 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Så arbetar UR

Användarnas behov står i fokus när UR utvecklar sitt programutbud. UR för därför en kontinuerlig dialog med olika målgrupper för att säkerställa att programmen är relevanta och användbara för att möta upp ett kunskapsbehov. Genom en unik kombination av oberoende journalistik och pedagogiskt berättande vill UR bidra med kunskap för livet.

3.1 Uppdrag och kvalitet

UR har ett särskilt utbildningsuppdrag; att producera, och tillgängliggöra radio- och tv-program och därigenom förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet. Därutöver ska UR tillhandahålla ett allmänt folkbildande utbud. UR producerar därför ett programutbud med ett lärande och kunskapsrikt innehåll för många olika målgrupper.

UR:s program utmärks av pedagogiskt berättande, publicistiskt oberoende, hög trovärdighet och hög kvalitet både till form och innehåll. Syftet är att främja lust till lärande och delande av kunskap vilket bidrar till att höja kunskapsnivån och skapa nytta för individen och samhället.

UR:s uppdrag är formulerat genom villkor i sändningstillståndet (se bilaga 9.5) som sätter ramarna för verksamheten. Nuvarande sändningstillstånd gäller för åren 2020–2025 och är beslutat av riksdagen och formulerat av regeringen. Utöver sändningstillståndet regleras verksamheten även av medelsvillkor med krav på hur verksamheten ska redovisas (se bilaga 9.6), samt de resurser som tilldelas UR. Dessutom regleras verksamheten även av radio- och tv-lagen samt av yttrandefrihetsgrundlagen.

UR-modellen

UR:s programutbud syftar till att göra skillnad i människors lärande oavsett ålder, förutsättningar och utbildningsnivå. Programmen produceras för användare inom barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning, studieförbund och folkhögskolor samt för allmänheten. Utmärkande för ett UR-program är det lärande innehållet som i sin tur ställer särskilda krav på produktionsprocessen.

För att programutbudet ska bli använt och bidra till ökat lärande krävs kunskap om målgruppernas specifika behov både vid val av ämne och i utformningen av det pedagogiska berättandet. Programproduktionen utgår därför från användarnas behov och styrdockument inom utbildningen samt bygger på vad forskningen i dag vet om pedagogik, kognition, begrepps Bildning och inlärning.

Utifrån omvärldsanalyser kring behov och användarmönster formuleras uppdrag till verksamheten för produktion, publicering och kommunikation. I UR:s uppdrag ingår att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdet, vilket förutsätter en kontinuerlig bevakning av samt dialog ►

och samverkan med utbildningssektorn. UR:s arbets-sätt är unikt genom att UR har dialog med användare både innan, under och efter programproduktionen. Pedagoger, studenter, elever och förskolebarn deltar i tester, utvärderingar och referensgrupper kring programmen, vilket ökar förutsättningarna för att programutbudet utgår från användarnas behov och upplevs som relevant och därmed blir använt. Det är dock alltid UR som självlärt fattar de redaktionella samt publicistiska besluten.

Tabell 3.2.1 Radio – sändningsvolym fördelat på olika produktionsformer (timmar/år)

Produktionsform	2021	2022	2023
Egenproduktion	288	292	287
Samproduktion	2	5	2
– varav svenska	2	5	2
– varav utländska	0	0	0
Produktionsutlägg	110	105	99
– varav svenska	103	105	99
– varav utländska	7	0	0
Summa produktion	400	402	388
Förvärv	4	12	14
– varav svenska	0	1	1
– varav utländska	4	11	13
Totalt	404	414	402

I sändningsvolymen ingår webbexklusiva publiceringar om 47,58 timmar varav 28,22 timmar är produktionsutlägg, 7,99 timmar egenproduktion, 0,6 timmar är samproduktion, 1,48 timmar är svenska förvärv och 9,29 timmar är utländska förvärv.

Tabell 3.2.2 Tv – sändningsvolym fördelat på olika produktionsformer (timmar/år)

Produktionsform	2021	2022	2023
Egenproduktion	1 613	1 520	820*
Samproduktion	102	104	66
– varav svenska	49	51	37
– varav utländska	53	53	29
Produktionsutlägg	243	300	287
– varav svenska	243	300	284
– varav utländska	0	0	3
Summa produktion	1 958	1 924	1 173
Förvärv	1 686	1 959	1 804
– varav svenska	82	149	53
– varav utländska	1 604	1 810	1 751
Totalt	3 644	3 883	2 977

I sändningsvolymen ingår webbexklusiva publiceringar om 107,72 timmar varav 46,48 timmar är egenproduktion, 8,64 timmar är produktionsutlägg, 3,42 timmar är samproduktion, 49,18 timmar är utländska förvärv.

*Den minskade sändningsvolymen i egenproduktion beror huvudsakligen på att sändningsvolymen av inspelade föreläsningar i Kunskapskanalen har minskat. Se kapitel 4.1.

Tabell 3.2.3 Kostnader 2019–2021 för utomståndes medverkan och andra produktionssamarbeten (milj kr/år)

Kostnader (miljoner kronor)	2021	2022	2023
Medverkande	24,6	24,6	23,1
Programanställda	26,3	30,3	33,2
Totalt	50,9	54,9	56,3
Andra slags produktionssamarbeten*	86,5	86,6	99,2
– Varav svenska	73,8	73,4	85,4
– Varav utländska	12,7	13,2	13,8
Totalt utomstående medverkan och produktionssamarbeten	137,4	141,5	155,5

Här redovisas inte kostnader för upphovsrättsavtal, översättningsbolag, avtal om musikrättigheter, filmavtal etc.

UR:s sammantagna utbud ska både komma till nya inom utbildningsområdet och samhället i stort. Programmen ska kunna användas under lång tid och därför är UR:s programproduktion inriktad på att tillgodose både nya och långsiktiga behov. I UR:s planering fastställs vad som ska produceras och tillgängliggörs för de olika målgrupperna inom varje utbildningsområde. I samband med detta planeras även för lärarhandledningar som ger stöd och råd kring hur programmen kan användas i utbildningssammanhang. Allt för att programmen ska ha så stor effekt som möjligt på lärandet.

3.2 Variation i produktionsformer

UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer vilka utgörs av egenproduktion, produktionsutlägg, samproduktioner och inköp (förvärv) samt genom att utomstående medverkar i programproduktionen. Detta bidrar till en variation och mångfald i uttryck som höjer kvaliteten på den samlade produktionen – vilket gynnar användarna.

Liksom tidigare år utgjordes huvuddelen av sändningarna under 2023 i radio och tv av egenproduktion, produktionsutlägg och förvärv. Hur sändningsvolymen i radio respektive tv är fördelad på olika produktionsformer framgår av tabellerna 3.2.1 och 3.2.2.

Under 2023 har antalet produktionsutlägg för radio och tv varit på ungefärligt samma nivå som föregående år, liksom antalet samproduktioner för radio. Antalet samproduktioner för tv har däremot minskat.

Som utomstående medverkande räknar UR programanställda och arvoderade medverkande. Utomståndes medverkan i den egna produktionen berikar på flera sätt, till exempel genom specifik kompetens, ämneskunskap eller andra perspektiv.

Totalkostnaden för utomståndes medverkan och andra samproduktioner har ökat med knappt 10 procent jämfört med 2022 vilket till största delen beror på att kostnaderna för olika slags produktionssamarbeten har ökat till följd av den höga inflationen under 2023.

3.3 UR:s bidrag till en livskraftig produktionsmarknad

För UR är det väsentligt att medverka till att det finns en sektor med svenska, fristående produktionsbolag. UR arbetar därför systematiskt med att träffa externa producenter som söker kontakt som UR tidigare inte har samarbetat med, såväl som att utveckla samarbetet med produktionsbolag som UR redan har etablerade kontakter med, över hela landet.

I dagsläget är de flesta produktionsbolag placerade i storstadsregionerna vilket försvårar möjligheterna att lägga ut produktioner på externa bolag på mindre orter. Produktionsbolag på mindre orter är dessutom

FOTO: ELLINOR HALLIN

ofta inriktade på till exempel att producera företagsfilmer eller läromedel och ofta är det enmansbolag vilket gör att de därför saknar den kompetens och de försäkringar som krävs för att kunna producera programinnehåll för UR. Undantaget från detta är mindre produktionsbolag med kompetens kring de nationella minoriteterna. Inom utbudet för nationella minoritetsspråk har UR återkommande lagt ut beställningar på mindre produktionsbolag.

Dessutom har UR vid ett flertal tillfällen lagt ut beställningar som innebär att till exempel fotografer eller bildproducenter på mindre produktionsbolag medverkat vid olika inspelningar runtom i landet.

Externa produktionsbolag

UR säkerställer i alla kontakter med externa produktionsbolag att det finns kunskap om de villkor som gäller för UR:s verksamhet, exempelvis krav på opartiskhet, oberoende, saklighet, speglings, mångfald och jämställdhet. UR ställer också krav på det pedagogiska berättandet och kopplingen till kurs- eller läroplaner i produktionen av utbildningsprogram.

UR har tydliga rutiner för beställning och inköp av externa produktioner liksom kriterier för hur inkommande programförslag värderas. De krav som UR ställer och som måste uppfyllas för extern produktion finns formulerade i de avtal som UR upprättar med distributör eller produktionsbolag.

Där finns kapitel som behandlar programregler med paragrafer om otillbörligt gynnande, saklighet och opartiskhet. Dessutom finns riktlinjer för rättighetshantering vid produktionsutläggningar och samproduktioner samt vid programinköp. UR sänder inte direktsponsrade program, däremot kan det förekomma indirekt sponsring i inköpta program, helt i enlighet med villkoren i sändningstillståndet.

Exempel på program som producerats av externa produktionsbolag under 2023:

- *Algoritmen* (radio)
- *Bibz och havet* (tv)
- *Doktor Samuel* (tv)
- *Geografens testamente – världen* (tv)
- *Grannar* (tv)
- *Gramática ya!* (radio)
- *Hjärta och hjärna* (radio)
- *Jakten på förstasidan* (tv)
- *Läsglappet* (tv)
- *Matteväktarna* (tv)
- *Newsreel world* (radio)
- *Snacka om språk* (tv)
- *Vem äter vem?* (tv)

När UR köper visningsrätter till exempelvis dokumentärer säkerställs villkoren i uppdraget och det redaktionella oberoendet även genom publicistisk

Doktor Samuel
(författna)
tar emot och
undersöker barn
som gjort sig illa
eller är sjuka.
Tittaren får följa
med på röntgen,
i blodbussen
och på EKG-
undersökning
tillsammans med
doktor Samuel
och hans unga
patienter.

kontroll. UR försäkrar sig om att programinnehållet förhåller sig till sändningstillståndet och att det inte finns någon aktör som på något sätt gynnas i programmet. Alla medarbetare som arbetar med beställning och inköp är utbildade i dessa frågor.

3.4 Publicistiskt ansvar och granskning av innehållet

UR försäkrar sig inför varje publicering om att programinnehållet följer villkoren i sändningstillståndet, radio- och tv-lagen samt ytterst även yttrandefrihetsgrundlagen, oavsett om det handlar om program som är producerade internt, av externa bolag eller om det är inköpta program. Ansvarig utgivarskapet delas för närvarande av programchef och innehållschefer. Publicistiska beslut fattas löpande även av innehållschefer och projektledare och det förs en kontinuerlig diskussion i programprojekten kring publicistiska principer. Programskapande är en process där UR-medarbetare gör urval och avvägningar varje dag, i varje program och inför varje publicering, både för att försäkra sig om att programinnehållet följer sändningstillståndet och andra riktlinjer samt håller en hög kvalitet till såväl innehåll som form. UR genomför därför kontinuerligt och vid behov internutbildning för medarbetare om de programrelaterade bestämmelserna. I samarbete med SVT arrangeras även årligen programpolitiska seminarier som medarbetare deltar i.

Granskning av innehåll

Under 2023 sände UR 7 498 program (sändningstillfällen), fördelat på 6 441 tv-program och 1 057 radioprogram. Till granskningssämnden inkom sammanlagt 13 anmälningar gällande lika många program. Anmälningar avsåg fem tv-program och

tre radioprogram. Av de anmälda programmen är ett inköpt program som visats i Kunskapskanalen, fem är barn- och ungdomsprogram (samtliga är egenproduktioner), och övriga avser målgruppen högskola/folkbildning (bestående av egenproduktioner eller utlägg på produktionsbolag). Under 2023 har UR ombettts att inkomma med ett yttrande för ett program, *Konsumtionschoken* (folkbildning) som också fälldes i granskningssämnden. Det fällda programmet var en produktion från det nordiska samarbetet *Nordvision* och fälldes då nämnden ansåg att programmet stred mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen. De övriga anmälda programmen har avskrivits eller friats genom ordförandebeslut. Grunden för samtliga anmälningar, förutom det fällda programmet, var i huvudsak opartiskhet och saklighet. Under 2023 inkom ingen begäran om genmäle eller beriktigande till UR.

Medieombudsmannen och Mediernas etiknämnd

Sedan 1 januari 2020 är UR anslutet till det självreglerande medieetiska systemet Medieombudsmannen och Mediernas etiknämnd – MO/MEN. Till Medieombudsmannen kan man som privatperson vända sig för att pröva om UR har orsakat en privatperson oförsvarlig publicitetsskada. MO kan också pröva innehåll som har publicerats på UR:s webbsidor, vilket granskningssämnden, med några få specifika undantag, inte kan göra. Medieombudsmannen kan alltså pröva publiceringar på ur.se, UR Play liksom UR:s kanaler i sociala medier (förutom kommentarsfälten).

Under 2023 har inga anmälningar mot UR tagits upp av MO/MEN.

3.5 Samverkan och återkoppling

UR:s sändningstillstånd slår fast att användarna, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjlighet att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. För UR är kontakt och dialog med användarna en avgörande del i kvalitetsarbetet vad gäller val av både innehåll och format. Genom ett systematiskt arbetsätt för målgruppdialog ges möjlighet för användare att framföra synpunkter samtidigt som UR får tillfälle att förstå vilka behov som finns. Detta är särskilt viktigt med målgrupperna inom utbildningsväsendet.

Ett område under 2023 där kontakten med användare spelat särskilt stor roll har varit satsningen på program inom språkområdet, framför allt inom ämnena svenska som andraspråk och svenska för invandrare. Inom utbildningen är det extra viktigt att alla som har ett annat modersmål än svenska blir inslagna i det svenska språket, ges möjlighet

▼ **I Tänktill
– 24 timmar**
(folkbildning)
får vi följa med
programledaren
Annie som
utmanar sig
själv och andra
att försöka få
nya perspektiv
på livsval och
levnadssätt. Hur
är det att byta
liv för en dag?

FOTO: HANNA HABTEZON

FOTO: RÖRKLÄRD GÅVARE

att uttrycka sig och att förstå sin omgivning. I syfte att stötta dessa målgrupper från lågstadiet till vuxenutbildningen har UR tagit fram flera serier, till exempel *Snacka svenska* (komvux) och *Läsbubblan* (åk 4–6), i nära dialog med användarna.

Genom programutbudet kan UR göra stor skillnad eftersom medieformatets potential för att stärka språkutveckling och förståelse är betydande enligt sammantagen forskning inom området media och pedagogik.

En annan viktig uppgift har varit att stötta skolan i arbetet med att möta upp allvarliga händelser i omvärlden, som till exempel Rysslands invasion av Ukraina, gängskjutningar och kriget mellan Israel och Hamas. UR:s nätverk med lärare gör att behoven hos lärare och skolor i sådana situationer snabbt förmedlas till UR.

Förutom kontakter inom utbildningsväsendets alla nivåer och skolformer så har UR kontinuerlig dialog med tittare och lyssnare, bland annat via olika UR-konton på sociala medier. Även genom UR:s kundservice mottas och besvaras ett stort antal frågor och synpunkter. Också denna kontaktväg är en viktig kanal för att få synpunkter från UR:s tittare och lyssnare.

Utbildningssektorn

En del i UR:s systematiska dialogarbete med utbildningsväsendets målgrupper sker genom att ha kontinuerlig kontakt med förskolor, skolor, folkhögskolor och

vuxenutbildningar runt om i Sverige. Detta görs i syfte att följa och fånga upp förändrade behov och strömningar direkt från målgrupperna. Under 2023 har UR haft kontakt med många olika utbildningsaktörer (se bilaga 9.1 för ett urval). Barn, elever, ungdomar, studenter, cirkeldeltagare, lärare, föräldrar, cirkelledare och skolledare har tillfrågats, liksom forskare, myndigheter och viktiga intresseorganisationer.

Formerna för denna dialog omfattar allt ifrån digitala möten, platsbesök, intervjuer och enkäter till webbinarier med mera. Ansvaret för detta arbete ligger hos UR:s pedagogiska redaktörer.

I alla större produktioner görs fördjupande användarundersökningar av olika slag inför produktionsstart. Denna process används och förfinas kontinuerligt med fokus på att utgå ifrån användarnas behov och ge plats för deras röster.

Dialog med användare sker till viss del genom närväro på sociala medier. Det gäller särskilt kontakten med yrkesgruppen lärare som organiserar mycket av sitt kollegiala lärande via olika grupper på nätet.

Ett strategiskt kontaktarbete har under året riktats mot unga som varken arbetar eller studerar, en angelägen målgrupp vars röster sällan hörs i det offentliga samtalet. Via UR:s kanal *Tänktill* ges de tillträde att uttrycka sina tankar och röster om frågor hämtade från deras vardag och deras perspektiv. Under hösten har ett utvecklingsprojekt pågått för att ytterligare utveckla möjligheterna för att nå unga i sammanhang utanför skolan.

▲ **I Uppfostrade
bärare** (gymnasium)
går historieforskaren
Curt Persson med
vänner samma
vandring som en
gång "storfinansen"
gjorde 1896. Med
på den ursprungliga
vandringen var
även ett 30-tal så
kallade uppfostrade
bärare, samer och
lanttalaiset som
med lokalkändedom
agerade guider.

▲ I Som alla andra (folkbildning) möter vi några unga finlandssvenskar med olika intellektuella funktionshinder som berättar om sina drömmar och förhoppningar.

En levande diskussion kring verksamheten

Kommunikation om UR:s uppdrag sker på många olika sätt och anpassas utifrån vilken specifik målgrupp UR vänder sig till och hur och var den målgruppen kan nås. Det kan handla om såväl kommunikationskampanjer på sociala medier riktade till olika målgrupper som deltagande på mässor eller i publika seminarier med mera.

UR:s kommunikation i sociala medier är ett sätt att kommunicera om UR:s uppdrag och utbud. Under 2023 har UR via sociala medier bland annat informerat lärare och elever i årskurs 6 om möjligheten att delta i *Fria ordets dag*, och uppmärksammat publiceringen av vetenskapssatsningen *Sverige forskar*. *UR Teckenspråk* och *Hej hej Sverige* är exempel på redaktioner som har en tät dialog med sina respektive användare via sociala medier. Kommunikationen i sociala medier ger också UR möjlighet att inhämta synpunkter från användarna som bidrar till programutveckling.

Ett annat sätt att kommunicera om public service-uppdraget är genom UR:s många nyhetsbrev (för närvarande 17 olika) till en rad olika målgrupper som lärare i olika årskurser, nationella minoriteter, föräldrar, folkbildningsaktörer, sfi eller dokumentärfilmsintresserade för att nämna några. Nyhetsbreven är uppskattade av prenumeranterna som genom dem kontinuerligt får information om UR:s programutbud. Såväl nya programserier som redan befintliga presenteras i olika teman anpassade efter aktualiteter eller olika ämnesområden som till exempel historia i samband med UR:s satsning på historieämnet för grundskolans mellan- och högstadier.

UR arrangerar även ett flertal aktiviteter för att bidra till en allmän diskussion om public service i

Följ med när Måsse undersöker (förskola) och tar reda på hur saker egentligen blir till, som till exempel saxar, blöjar och cyklar.

FOTO: OLOF FILM/YLE

FOTO: JONNY FORSMAN/YLE

ILLUSTRATION: LISSENBÄRGE

▲ I Som alla andra (folkbildning) möter vi några unga finlandssvenskar med olika intellektuella funktionshinder som berättar om sina drömmar och förhoppningar.

allmänhet och UR:s verksamhet och roll i synnerhet. Det rör sig till exempel om debattartiklar i dagspress, deltagande i olika panelsamtal, deltagande på mässor samt arrangerande av seminarier i olika sammanhang. UR har under 2023 bland annat deltagit med seminarier under Almedalsveckan i Visby (*Desinformation – hur rustar vi oss?*) samt Bok- och biblioteksmässan i Göteborg (*Att lita på den journalistiska berättelsen, Barns lärande i en digital värld*). Vid mässor är UR ofta också närvarande med en monter där UR-medarbetare finns tillgängliga och informerar och för samtal om programverksamheten.

Under 2023 har UR utvecklat ur.se där den intresserade kan ta del av UR:s uppdrag, public service i allmänhet, nyheter om UR, organisationen och hur man kommer i kontakt med UR i olika ärenden med mera. På ur.se finns även de senaste tio årens public service-redovisningar. Syftet med utvecklingen av ur.se har varit att renodla webbplatsen till att vara en informationssida om UR och UR:s verksamhet som kompletterar UR Play som är UR:s digitala kanal.

Utöver nämnda exempel arrangerar UR tillsammans med Sveriges Radio, SVT och Funktionsrätt Sverige även *PS Funk* som syftar till dialog och att höja kunskapen om funktionsrätts- och tillgänglighetsfrågor. Medarbetare för samtliga public service-företag deltar liksom företrädare från funktionshinderörelsen som bidrar med kunskap, perspektiv och återkoppling på programutbud och andra insatser från public service-företagen.

UR är även ett aktivt och drivande medlemsföretag i intresseorganisationen *Utgivarna* som värnar yttrandefriheten och slår vakt om den oberoende

journalistiken. Här ingår också TU – Medier i Sverige (Tidningsutgivarna), Sveriges Tidskrifter, Sveriges Radio, SVT och TV4-gruppen.

Tillsammans med Sveriges Radio, SVT och lokala tidningsredaktioner över hela landet sänder UR *Fria ordets dag* där sjätteklassare över hela landet får lära sig mer om public service, journalistik, tryck- och yttrandefrihet och källkritik.

I alla dessa exemplen bidrar UR till en levande samhällsdiskussion om verksamheten.

3.6 Nya tjänster och förhandsprövning

Under 2023 har inga nya programtjänster eller tjänster av större betydelse lanserats inom ramen för UR:s kärnverksamhet eller kompletterande verksamhet. Inte heller har tjänster på försök lanserats under året.

3.7 Språkvård – ett viktigt ansvar för public service

Enligt sändningstillståndet har UR ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället och för att språkvårdsfrågor ska beaktas i verksamheten. Hur språket används är avgörande för hur lyssnaren och tittaren upplever kvaliteten i innehållet. Därför ställer UR krav på god språklig kvalitet för alla UR:s radio- och tv-program, för utbudet på webben men även för annan publicering som beskrivande texter på såväl UR Play som ur.se.

De grundläggande tankarna om språket är att det ska vara begripligt, levande och korrekt. UR vinnlägger sig också om ett inkluderande språk och låter mäniskor definiera sig själva. Med tanke på UR:s genomslagskraft ska språket också anpassas till sammanhanget, publikens, programmets syfte och sändningstiden.

I programutbudet använder UR sig av ett vårdat talsspråk, medan texter som publiceras i skriftlig form ska anpassas till skriftspråk och de regler som gäller för det skrivna ordet. Riklinjerna för språket gäller också för program på andra språk än svenska.

UR, SVT och Sveriges Radio samarbetar kring en språkvårdsenhet som verkar för att öka den språkliga kompetensen inom bolagen. Det kan alla UR-medarbetare vända sig och få hjälp med språkfrågor. Det kan handla om uttalsfrågor, ordval, formuleringar och skrivregler. Språkvårdarna arrangerar också seminarier samt ger ut ett språkbrev som förmedlar skräddarsydda språkråd för programbolagen. Det finns även en webbaserad språkdatabas med språkråd, Dixi.

UR har också en titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och vårdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla programbehandlingar utifrån olika regelverk, till exempel *Svenska skrivregler* och *Svenska Akademien* ordlista.

UR arbetar på flera olika sätt med ämnet svenska vilket avspeglas i ett stort och varierat utbud av litteraturprogram i radio och tv för barn och ungdomar med uppläsningar, dramatiseringar och författarpresentationer. Stort fokus läggs på att stimulera barns- och ungas läslust och språkliga utveckling. Av det totala radioutbudet under 2023 sände UR 30 timmar i ämnet svenska, motsvarande siffra för tv var knappt 62 timmar. Förutom de rent språkinriktade programmen är ett övergripande mål för UR:s alla barnproduktioner att programmen ska ha ett språkutvecklade perspektiv, beskriva begrepp som är kopplade till programmens kunskapsinnehåll samt hjälpa eleven att själv formulera sig på ett för ämnet relevant språk.

▲ Frallan och hennes mamma älskar att tävla – och att vinna. De är noga med regler, till exempel får den som förlorar inte bli sur. Mormor är domare och ser till att reglerna följs i radioserien *Frallan är bäst* (åk F–3).

I Kul fakta – rymden (Åk F–3, 4–6) inleds varje avsnitt med en humoristisk scen som lockar till skratt och väcker nyfikenhet. Om det finns liv i universum, förutom på jorden, är en av alla frågor som tas upp.

3.8 Priser och utmärkelser

Ett antal av UR:s radio- och tv-program har under 2023 nominerats till flera kvalitetspriser och även mottagit några utmärkelser. Radioprogrammet *Kul fakta – rymden* (åk F–3 samt åk 4–6) var nominerad till Guldörat i kategorin Årets barn. Den dramatiserade uppläsningen av *Nattkorpen* (åk 4–6) var nominerad och gick till final i kategorin Bästa ljudbok – barn på New York festivals radio award. Tv-serien *Typiskt romer* (folkbildning) var nominerad till Kristallen i kategorin Årets faktaprogram och Kattis Ahlström, programledare för *Studio 65* (folkbildning), som sänds i både radio och tv, var nominerad till Guldörat i kategorin Årets programledare podd.

Lilla Aktuellt (åk 4–6) tilldelades Brispriset 2023 för sitt engagemang i att ge barn korrekt

nyheter, såväl nationella som internationella. Och i september utsågs *Tänk till* till månadenas nättangel av organisationen MySafety. Motiveringen lyder: "För sin förmåga att engagera unga i frågeställningar som unga själva funderar på. För att sprida kunskap, öppna upp för samtal och lyfta viktiga ämnen i en trygg och tillåtande miljö online. Det här är public service när det är som bäst."

Utmärkelsen Månadens nättangel syftar till att uppmärksamma alla de som motverkar näthat och bidrar till att göra nätet till en tryggare, trevligare samt mer inspirerande plats.

3.9 Sändningskvalitet

UR sänder i Sveriges Radios och SVT:s kanaler samt i Kunskapskanalen, vilka har analog utsändnings-teknik för radio och digital utsändningsteknik för tv. Alla tv-produktioner produceras och levereras i 1080 hd-kvalitet. Kabel-tv-operatörer och andra ska med hänsyn till användarkvalitet kunna välja att distribuera programmen i hd-kvalitet. UR har under 2023 fortsatt arbetet med att ytterligare förbättra bildkvaliteten genom att höja nivån på hd-signalen till 1080p50 (p=progressiv) och beräknar att införa detta under första halvan av 2024. UR spelar redan in i 1080p25-formatet med alla kameror på fältet och tanken är att kunna hålla samma nivå genom hela kedjan av inspelning och redigering utan att behöva göra någon konvertering.

Till Sveriges Radio levereras UR digitala ljudfiler (okomprimerad wav) i hög kvalitet. Vid all ljudmixning, för både radio och tv, tar UR stor hänsyn till att prioritera god hörbarhet och UR har en policy för hörbarhet (se kapitel 6.7). UR använder så kallad loudness-mätning enligt EBU R128, vilken jämnar ut nivåskillnaderna i ljudet mellan de utsända programmen i alla Sveriges Radios och SVTs sändningstjänster. Detta görs i samarbete med övriga public service-bolag. Med hjälp av denna mätmetod blir den upplevda ljudnivån mellan olika program, programinslag och trailers inte lika stor.

UR mixar alltid ljudet i tre separata spår i syfte att öka hörbarheten i alla program. Denna ljudmixning gör att en del av det utbud som UR publicerar på SVT Play tillämpar funktionen *Tydligare tal*, som är en valbar tjänst i SVT Play. Kort beskrivet innebär tjänsten att ljudet kan separeras i tre separata ljudspår. Användaren kan då välja att höja upp ljudnivån på talet och dämpa bakgrundsljudet för att få fram just tydligare tal.

Alla program kvalitetskontrolleras innan utsändning för att säkerställa att de håller en hög teknisk sändningskvalitet vad gäller ljud och bild. Även material som tillgängliggörs på webben genomgår en kvalitetsgranskning liksom de program som sänds via UR:s programkontroll (utbud i Kunskapskanalen).

Hela UR:s tv-utbud undertextas med hjälp av ett textningsbolag. Varje undertextfil som skickas till UR kvalitetsgranskas först av textningsbolaget innan leverans till UR. Därefter gör UR en teknisk stickprovskontroll av varje undertextfil innan den levereras för publicering i digitala kanaler och sändning i SVT och Kunskapskanalen.

3.10 Utveckling av innehåll, teknik och kompetens

Användningen av UR:s utbud sker i allt högre grad på olika digitala plattformar och det ställer stora

krav på vidareutveckling av UR:s arbetsätt och hur utbudet tillgängliggörs. I takt med att mediekonsumtionen blir allt mer individualiserad ökar vikten av kunskap om användarna, deras behov och mediebeteende. Därför kartlägger och undersöker UR regelbundet användarnas behov och mediebeteenden för att säkra ett berättande och tilltal som riktar sig till den aktuella målgruppen.

Utveckling och utbildning

Under 2023 har flera utvecklingsprojekt pågått kopplat till den unga målgruppen och ett av projekten har syftat till att möta behovet av nyheter i klassrummet för högstadieselever. UR har tagit fram ett nytt programformat för skolan som löpande kommer att publiceras med tänkt start hösten 2024.

Under 2023 har UR genom ett ökat fokus på vetenskap och forskning sjösatt flera programserier (både radio och tv) vars innehåll syftar till att tillgängliggöra aktuell forskning. Men syftet är också att belysa vetenskaplig metodik för att möta behovet både i samhället och skolan kring att till exempel kunna skilja mellan fakta och åsikter och att motverka faktaresistens.

Under 2023 har arbetet med att utveckla och modernisera det pedagogiska stödet för lärare kring UR:s utbildningsprogram fortsatt genom att förenkla gränssnittet runt programmen på UR

Flera generationer romer träffas och lagar traditionella romska rätter som takartura, mariki eller spenato i *Mamis mat* (gymnasium).

FOTO: TOMMY JANSSON

I vodden Tabu
(gymnasium)
diskuterar
programledaren
Josephine med
unga döva olika
ämnen som är
känsliga och
aktuella för
målgruppen.
Finns det en
dövelit? Och
varför existerar
machokultur
inom dövidrottens?

Play för att underlätta användningen för lärare och förtydliga pedagogiken.

UR Teckenspråk har under 2023 tagit fram ett vodd-format (det vill säga bildsatt podd där de medverkande som tecknar syns i bild) för att enkelt kunna gå in i en färdigriggad studio och producera och publicera innehåll så att den teckenspråkstalande målgruppen snabbt ska kunna få tillgång till aktuell information som berör samtiden. Voddar är inget tydligt etablerat format i dövvärlden vilket gör denna satsning unik där UR Teckenspråk vill bana väg och sätta standard för ett helt nytt och avslappnat format till målgruppen. Responsen från målgruppen visar att detta är ett efterfrågat format. (Läs mer om det teckenspråkiga utbudet i kapitel 6.7.)

Flera olika kompetenshöjande utbildningar har erbjuds olika kategorier av medarbetare under 2023. Till exempel genomfördes under våren ett utvecklingsprogram för medarbetare som har intresse av eller redan har arbetsledande funktioner utan formellt chefsansvar. Detta för att skapa möjligheter för succession och utveckling av individ och verksamhet. Under hela året har alla chefer och projektledare arbetat gemensamt kring feedback, uppföljning och ledarskap, både i form av utbildningsinsatser och workshops. Detta som ett led i att stärka det gemensamma ledarskapet på UR och skapa förutsättningar för att arbeta effektivt tillsammans.

Flera olika kompetenshöjande insatser kring AI, dess risker, möjligheter och tillämpningar, har skett

under året genom föreläsningar men också genom berörda medarbetares deltagande i olika nätverk, utbildningar och konferenser.

I maj 2023 togs en första version av AI-policy fram som beskriver inom vilka ramar UR vill och kan använda AI. Policyn framhäver en ansvarsfull och säker användning av AI i linje med bolagets uppdrag att leverera oberoende, sakligt, pedagogiskt och journalistiskt innehåll. Huvudsyftet är att stödja utbildning, folkbildning och livslångt lärande genom ansvarsfull och transparent användning av AI. Policyn poängterar vikten av regelbunden utvärdering för att säkerställa effektivitet samt grundläggande public service-värden.

UR har också inrättat ett strategiskt AI-råd i syfte att möjliggöra god framförhållning kring användningen av olika AI-tillämpningar inom ramen för gällande AI-policy och it-strategi. Rådets uppgift är att ha en övergripande lägesbild över utvecklingen inom AI och synkronisera initiativ, sprida information och kunskap om AI inom organisationen samt bereda beslutsärenden till företagsledningen.

Teknisk utveckling

Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög vilket kräver att UR kontinuerligt lägger tid och resurser på utvecklingsarbete, nya rättighetslösningar och teknikinvesteringar för att följa med i utvecklingen av teknik och tillgänglighet. Det innebär att tekniken för produktion och distribution

kontinuerligt upgraderas och förbättras. Detta utvecklingsarbete innebär dessutom ofta effektiviseringsvinster utöver kvalitetsförbättringar.

UR använder videoredigeringsprogrammet Adobe premiere samt Strawberry, ett system för att strukturera och sortera allt inspelat material inför redigering. All berörd personal får kontinuerlig fortbildning i dessa system.

UR:s arbete med att säkra och uppdatera de centrala lagringssystemen för både radio och tv liksom systemen för ljudbearbetning uppdateras kontinuerligt för att säkerställa funktion och driftsäkerhet.

UR planerar att generellt gå över till IP-infrastruktur för teknisk signalering via internet. Det möjliggör en hög flexibilitet internt för video, ljud, och data över datanätverk samt ökar möjligheten att arbeta på distans från externa platser. Det kan gälla medarbetare som behöver arbeta från annan ort eller från hemmet. Arbetet inleddes under 2022 men har fortsatt under 2023 med att testa även så kallade distansproduktioner för att få åtkomst till inspelat material med kort tidsfördräjning från inspelningstillfället. Genom att använda 5G-nätet kan inspelat material föras över till UR. På så vis kan inspelat material redigeras och publiceras betydligt snabbare än med traditionell teknik via fasta kablar. Detta är något som UR kommer att fortsätta att testa och utveckla rutiner för då det kortar ner tiden från inspelning till publicering väsentligt och innebär en effektivisering av produktionskedjan.

Ytterligare en effektivisering som UR arbetar med är att automatisera den tekniska kvalitetskontrollen. Detta för att påskynda bedömningen och eventuella åtgärder av levererat material (inköp, program från externa produktionsbolag). Automatiseringen kommer att medföra minskade ledtider och en rationellare hantering av inkommende material samt en bättre och exaktare planering, vilket i längden innebär högre kvalitet samt kostnadsbesparningar.

Under 2023 har UR testat inspelning med digital dekor, så kallad virtuell studio, i green screen-studion. Fördelen med detta är att man snabbt kan byta bakgrund till olika program som spelas in. Detta minskar tidsåtgången för traditionellt dekorbygge vilket möjliggör att studion kan användas mer effektivt och till en lägre kostnad. UR har också påbörjat försök med att jobba med så kallad LED-vägg vilket i korthet innebär att, till skillnad från arbete i green-screen, alla medverkande ser de miljöer som de agerar i. Den stora vinsten är att slutresultatet blir synligt direkt vilket leder till ökad kvalitet och mindre omfattande efterarbete vilket i sin tur leder till kostnadsbesparningar.

Under året har det gjorts ytterligare investeringar i tv-studion, bland annat i så kallade promtrar

(där programledarna kan se sitt manus) för att öka kvaliteten i studion för programledarna.

Fem nya studiokameror har installerats liksom en video-router. Belysningen i alla tre studior har bytts ut från tidigare glödljus till LED-ljus, därmed minskar energiåtgången med 85 procent vilket leder till besparingar på sikt. Även allt allmänljus i studiorna kommer att bytas ut till LED-ljus vilket ger ytterligare besparingar.

Ny videomixer, som ger bättre bildkvalitet, har installerats samtidigt som bildkontrollen har uppdaterats.

Detta innebär att alla olika funktioner för bildhantering nu är kopplade till varandra vilket både ökar möjligheterna till flexiblare produktionsätt samt öppnar upp för nya produktionsmetoder.

Under året har även ett nytt ljudnätverk (baserat på IP) installerats.

Sammantaget sker således en kontinuerlig utveckling och uppdatering av flera tekniska system med syftet att skapa stabilare och säkrare system för redigering, lagring och sändning.

Data och analys

Under det gångna året har UR framgångsrikt lanserat en ny dataplattform. Plattformen, som nu är i drift med flera så kallade dashboards, där för verksamheten relevant data uppdateras i realtid, har hög datakvalitet och är ett kraftfullt verktyg för att erbjuda uppdaterade och tydliga analyser. En grupp superanvändare, som varit djupt involverade i utvecklingsprocessen, fungerar nu som ambassadörer för implementering och användning av plattformen inom organisationen.

Den nya plattformen markerar ett betydande steg framåt i UR:s strävan att effektivisera användning och produktion av UR:s innehåll och stödja den digitala produktutvecklingen samt kommunikationsinsatser.

Fortsatt fokus ligger på att integrera fler data-källor för att möjliggöra mer avancerade analyser. Dessutom pågår arbete med att utveckla ytterligare dashboards för att bredda tillgängligheten av information internt, vilket stärker beslutsstödet. Plattformens utveckling drivs fortlöpande med huvudsakligen interna resurser, vilket säkerställer en kontinuerlig förbättring och anpassning till växande behov.

3.11 Beredskaps- och säkerhetsfrågor

Sedan inledningen av nuvarande tillståndsperiod har hela samhället fått vänja sig vid olika kriser. 2020 slog pandemin till med full kraft, i spåren av den kom en infodemi. Rysslands invasion av Ukraina har inneburit ett nytt säkerhetspolitiskt läge och allt fler och mer omfattande desinformationskampanjer ►

riktas mot Sverige. Lägg därtill klimatförändringar, energikris, ekonomisk tillbakagång och kraftigt ökad inflation, skjutningar, koranbränningar och höjd terrorhotnivå i Sverige. Kriser är det nya normala. Alla dessa kriser och samhällspåfrestningar förstärker delvis varandra och skapar ovissitet och oro i högre eller lägre grad i olika grupper i samhället men också kunskaps- och informationsbehov. För att möta upp de nya behov som olika kriser medför har UR stärkt sin beredskap inför snabba och ofta oförutsedda förändringar för att anpassa verksamheten efter nya förutsättningar och samhällsutmaningar. Behoven av kunskap, bildning och utbildning minskar inte under en kris, tvärtom. Utifrån de erfarenheter och den roll som UR har haft och den samhällsnytta som bolaget bidragit med, under pandemin liksom under kriget i Ukraina, arbetar UR därför löpande med att säkerställa att verksamheten kan svara upp mot nya akuta behov.

Public service i kris och beredskap

Sveriges Radio och SVT är viktiga nyhetsaktörer med ett uppdrag att förmedla VMA, viktigt meddelande till allmänheten, samt tillhandahålla nyheter och samhällsinformation till hela befolkningen i händelse av kris. Även UR, med sitt särskilda utbildningsuppdrag, har en viktig roll genom att bidra med ett fördjupande och lärande utbud i samband med stora samhällspåfrestningar då förutsättningarna för skolornas undervisning och hela utbildningsväsendet snabbt kan förändras.

Public service spelar en viktig roll vid kris och andra stora samhällspåfrestningar. Det finns därför behov av en robust infrastruktur för utsändning och tillgängliggörande av radio och tv i Sverige.

UR:s beredskapsarbete

UR:s beredskapsarbete är främst inriktat på fredstida kriser men också om det säkerhetspolitiska läget skulle innebära att höjd beredskap råder. Planering, övning och utbildning syftar främst till att undvika störningar i sändningsverksamheten under fredstida kriser med svåra påfrestningar för samhället. Men planeringen syftar också till att säkerställa att hela verksamheten kan fortsätta bedrivas och vara ett stöd för den svenska skolan i händelse av samhällskris, som till exempel under coronapandemin.

UR har under 2023 ytterligare förtydligat sin planering inför samhällskriser för att UR snabbt ska kunna ställa om verksamheten för att tillgodose nya behov. Bland annat har säkerhetsarbetet genomlysts och utifrån det har en handlingsplan tagits fram för de delar som kräver förstärkning. En större kompetensinsats kring säkerhet och risker med påverkanskampanjer inleddes under året liksom uppdatering av rutiner för kris- och krisledning.

Utöver säkerheten i marknätet uppmärksammar UR i sitt beredskapsarbete särskilt distributionen över internet. Vid distribution online kan UR inte ställa krav mot operatörer på samma sätt som för marknätet. Online finns det dessutom många flera aktörer mellan UR och användarna. UR arbetar dock för att säkerställa distributionen via internet så långt som är möjligt. Redundans i flera led eftersträvas, både kring var innehåll lagras och hur publiken nås över internet.

UR har fasta uppkopplingar till SUNET (Swedish university computer network) och använder sig primärt av en egenutvecklad så kallad Content delivery networks-leverantör (CDN). Genom att använda SUNET som nätleverantör och en egenutvecklad CDN minskar UR kostnaderna för både distribution och redundans. Precis som för marknätet finns beredskapsrutiner för distribution online och UR bygger in redundans i de egna plattformarna. Under året har UR vidtagit åtgärder för att minska sårbarheten vid påfrestningar och ökad användning. UR har under 2023 varit utsatt för cyberattacker som hanterats av UR:s så kallade perimeterskydd. Dessa attacker har identifierat ett behov av att öka robustheten i företagets publika tjänster, ett arbete som har påbörjats och kommer att fortsätta under 2024. I den beredskapsplan som UR årligen lämnar in till regeringen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beskrivs beredskapsarbetet mer i detalj.

Programinnehåll – del av beredskapen

Coronapandemin, liksom kriget i Ukraina och deras påverkan på samhället, har synliggjort behovet av att ha en beredskapsplanering som möjliggör att UR kan ge det stöd som såväl skolan som allmänheten har behov av i händelse av en samhällskris.

UR har vid dessa kriser ställt om för att möta upp akuta behov med ett relevant programinnehåll både genom att ta fram nya programformat men också genom att skapa nytt innehåll i befintliga programserier.

Dessa samhällskriser är två exempel där UR har gjort stor nytt och skillnad, inte minst för skolan. Och lärarna förväntar sig att UR ska vara ett stöd till skolan under samhällspåfrestningar. I den senaste attitydundersökningen utförd av Demoskop på uppdrag av UR uppger 83 procent av lärarna att UR:s uppdrag bör inbegripa att vara ett stöd till den svenska skolan i händelse av samhällskris.

Erfarenheterna från de senaste åren har bland annat lett fram till att UR har utvecklat ett nytt programformat för aktualiteter för årkurserna 7–9 som kommer att ha premiär under 2024. Syftet är att detta format ännu snabbare ska kunna erbjuda aktualiteter och förklara och sätta händelser i ett

sammanhang samt bidra till att stärka kunskaperna i medie- och informationskunnighet (MIK).

Skapa motståndskraft

Desinformation är en betydande utmaning för det demokratiska samtalet och en fungerade demokrati, såväl i vardag som under kris. En viktig del av beredskapsarbetet är därför att skapa motståndskraft mot rykten och desinformation i samhället. Här bidrar UR genom ett utbildnings- och folkbildningsutbud inom medie- och informationskunnighet till såväl barn och unga som vuxna.

Behovet av att stärka människors källkritiska förmåga har mot bakgrund av det förändrade säkerhetspolitiska läget accentuerats. UR:s kunskapsuppdrag och särskilda ansvar för att öka människors medie- och informationskunnighet är extra viktigt i händelse av samhällskris. Under pandemin, liksom kriget i Ukraina, har UR producerat och tillgängliggjort ett stort antal program knutna till den aktuella händelseutvecklingen som handlar om hur man bäst sorterar och granskar mängden av desinformation, misinformation och rykten. Den snabba utvecklingen av AI har redan förstärkt och kommer i än högre grad framöver kunna förstärka olika desinformationskampanjer. Behovet av att stärka medborgarnas medie- och informationskunnighet med aktuellt

innehåll kommer med andra ord inte att minska, tvärtom kommer behovet att växa.

Under normala omständigheter liksom vid fredstida kriser bidrar UR:s programutbud med ett MIK-innehåll till att förmedla kunskap om hur man avgör vad som är sant och falskt och hur man skiljer på etablerade fakta, åsikter och desinformation. Programutbudet är därför en del av beredskapsuppdraget som under skärpt och högsta beredskap behöver stärkas.

Digitaliseringen har i många avseenden varit positiv men har gjort det svenska samhället sårbart för olika typer av manipulering av information som ofta syftar till att skapa osäkerhet och tvivel om vad som har hänt och vad som är sant. För någon som har intresse av att destabilisera samhället är både misskreditering och desinformation användbara verktyg i en i övrigt svårnavigerad digital informationsmiljö. Detta är en samhällsutmaning som kommer att bestå och påverkas av olika större eller mindre samhällskriser.

Det är därför av stor vikt att skapa förutsättningar, genom höjd kunskap bland allmänheten och tåliga strukturer, för att kunna möta de utmaningar som en digital tillvaro som utvecklas i snabb takt medför. Det handlar om att skapa motståndskraft. Detta är en viktig utmaning för samhället i stort och viktigt för UR:s uppdrag som public service-bolag.

I Plugga historia: franska revolutionen
(åk 7–9) berättas hur Frankrike på kort tid går från diktatur till republik med folkstyre med mänskliga rättigheter. Men vägen dit är blodig.

I säsong fyra av podden *Hjärta och hjärna* (folkbildning) synar psykologen Jenny Jägerfeld och komikern Jonatan Unge olika påståenden. Med hjälp av vetenskapen kommer de fram till om påståendena är sanna, falska eller mittemellan.

FOTO: JOSÉ CALVENTE

Villkor som kapitel 4 svarar på:

- Sändningstillstånd 1–6 §§
- Medelsvillkor 6–10, 17, 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Här hittar du UR

UR:s programutbud sänds i radio och tv och finns tillgängligt på UR:s digitala plattformar, ibland även på tredjepartsplattformar. Oavsett om användarna väljer att ta del av utbudet när det sänds i marknätet eller tillgängliggörs on demand är det UR:s ambition att möta upp med ett kvalitativt utbud på de plattformar där användarna finns.

UR sänder sina radio- och tv-program i marknätet i Sveriges Radios och i SVT:s kanaler, samt i Kunskapskanalen som UR driver tillsammans med SVT. Sändningstider och -volymer beslutas i samråd med Sveriges Radio och SVT och regleras i sändningstidsavtal. Avtalet är ramar för planeringen under hela tillståndspérioden, men sändningstiderna justeras också över tid, i samråd mellan bolagen.

Dessutom tillgängliggörs UR:s programutbud online på UR Play där det går att ta del av under lång tid, oftast fem år. En liten del av utbudet publiceras enbart digitalt på UR Play och vissa specifika produktioner även på någon av UR:s Youtubekanaler, och i några fall på Tiktok. Ett urval av program har under 2023 också under en begränsad tid tillgängliggjorts på SVT Play och i princip hela radioutbudet på SR Play.

För UR är själva sändningstillfället viktigt, men minst lika viktig är den digitala användningen, både i samband med undervisning som ofta sker vid annan tidpunkt än sändningstillfället, men också för att användarna förväntar sig att kunna ta del av utbudet vid en tidpunkt som passar dem. UR strävar alltid efter att programmen ska ha en hög användning efter sändning och många program har en hållbarhet på

fem till tio år. I takt med att allt fler användare tittar och lyssnar på programmen via UR:s digitala kanaler, tappar sändningen i marknätet något i betydelse.

4.1 Marksänt utbud

Radio

Under 2023 sände UR 355 timmar radio vilket är på en något lägre nivå än året innan. Fördelningen mellan kanalerna följer samma mönster som tidigare, med mest sändningsvolym i P1 och P4 Riks. Tabellerna 4.1.1 och 4.1.2 visar hur

Tabell 4.1.1 Sändningsvolym i radio per kanal (timmar)

RADIO	2021	2022	2023
P1	161	157	159
P2	49	50	49
P3	39	41	8
P4 Riks	135	140	139
Totalt	384	388	355

Tabell 4.1.2 Förstasändning/repriser i radio (timmar)

RADIO	2021	2022	2023
Förstasändning	185	201	186
Repriser	199	187	169
Totalt	384	388	355

FOTO: JOSÉ CALVENTE

I Studio 65 (folkbildning) tas allt från dejting till dödshjälp upp. Gripande livshistorier blandas med forskning och fakta, humor och djupaste allvar. Programledare är Kattis Ahlström och Anders Palmgren som tar hjälp av äldreforskarna Ingmar Skoog och Britt Östlund.

sändningsvolymen i radio fördelat sig mellan kanaler samt mellan förstasändningar och repiser. Användningen av radioutbudet på de digitala plattformarna fortsätter att öka men sändning i marknätet är fortfarande viktigt för UR, framför allt för att nå allmänheten. Program som *Hjärta och hjärna* (folkbildning) och *Fatta familjen* (folkbildning) som sänds i P4 når en stor publik i marknätet och drar dessutom användare till UR:s digitala plattformar. I samband med att ett program sänds i marknätet ökar nämligen även den digitala användningen av samma program samt av andra episoder i samma radioserie.

Tv

Under 2023 sände UR 2 869 timmar tv vilket är en minskning jämfört med 2022. Det är huvudsakligen UR:s sändningsvolym i Kunskapskanalen som har minskat. En del av volymminskningen kan förklaras av att sändningsvolymen av inspelade föreläsningar har minskat. Skälet till detta är att UR i stället har fokuserat på utveckling av program inom vetenskapsområdet som på ett bättre sätt svarar mot aktuella samhällsutmaningar. Målet är att programmen ska ha större effekt på lärande och kunskapsinhämtning.

I sändningsvolym räknat är Kunskapskanalen UR:s främsta distributionskanal. Drygt 80 procent

av UR:s tv-utbud har under 2023 sänts i Kunskapskanalen.

Programmen i Kunskapskanalen riktar sig till vuxna användare och består av både inköpta dokumentärer och egenproducerade program, som exempelvis *Studio 65* (folkbildning) samt inspelade föreläsningar.

Tabellerna 4.1.3 och 4.1.4 visar hur UR:s tv-sändningar 2023 fördelat sig på kanaler samt mellan förstasändningar och repiser.

Tabell 4.1.3 Sändningsvolym i tv per kanal (timmar)

TV	2021	2022	2023
SVT1	148	123	131
SVT2	173	192	210
SVT24	76	104	91
Kunskapskanalen	2 827	3 065	2 166
SVT Barn	311	273	271
Totalt	3 535	3 757	2 869

Tabell 4.1.4 Sändningsvolym i tv – förstasändning och repiser (timmar)

TV	2021	2022	2023
Förstasändning	714	826	588
Repiser	2 821	2 931	2 281
Totalt	3 535	3 757	2 869

UR och SVT har under tillståndsperioden förhandlat om sändningstider och fördjupat samarbetet. Vilken sändningstid som ger mest effekt varierar beroende på vilken målgrupp programmen riktar sig till. Program med en bred publik och som kan förväntas få ett brett genomslag sänds företrädesvis på primetime-tider (mellan klockan 20 och 22). Eftersom UR alltid eftersträvar att nå största effekt med programmen för UR en kontinuerlig dialog med SVT kring sändningstider. Även om användningen av utbudet på UR:s egna digitala plattformar ökar för varje år är det viktigt för UR att ha ett gott samarbete med SVT kring sändningstider eftersom UR fortsatt behöver nå den breda allmänheten med folkbildande program via sändningar i marknätet. Ett program som *Min ångest och jag* (folkbildning) nådde till exempel sin största publik via sändningar i marknätet.

UR har under 2023 inte tillgängliggjort några sändningar utanför Sverige. UR har inte heller haft några kostnader för verksamhet som tillgängliggör sändningar utanför Sverige via UR Play eller internet i övrigt.

Text-tv

UR:s service i text-tv innehåller tablåinformation på de sidor som visar hela programutbudet från SVT och UR i samtliga tv-kanaler. Utöver den servicen tillhandahåller UR information om företagets särskilda uppdrag på de sidor UR självständigt förfogar över.

4.2 Digital användning

Arbetet med att förtydliga UR:s digitala erbjudande på UR Play webb och app samt i det slutna nätverket UR Access har fortsatt under 2023. När medievanorna blir alltmer individualiserade och mediekonsumtionen i allt högre utsträckning sker digitalt och på allt fler plattformar blir utmaningen att nå användarna med UR:s erbjudande större. Det i sin tur innebär att UR för att nå publiken även måste kommunicera på flera olika, främst digitala, plattformar. Med ett uppdrag i allmänhetens tjänst är det därför självklart att UR kommunicerar via sociala medier, men även via nyhetsbrev riktade till olika målgrupper för att bistå med specifika programförslag som är kopplade till aktuella samhällsutmaningar, skolans ”årshjul” och med tips om nya produktioner från UR.

Under 2023 har användningen av utbudet på UR:s digitala plattformar fortsatt att öka. Den sammanlagda ökningen av antalet strömmar på UR Play webb och UR Play app har under 2023 uppgått till elva procent och antalet användare har ökat med tio procent. Framför allt har fler användare hittat till UR Play app som under året har ökat med 19 procent. Den ökade användningen beror till stor del på att fler och fler tar del av UR:s radioutbud. Sett till strö-

starter för radio så ökade dessa på UR Play webb med 12 procent och på UR Play app med 50 procent under 2023.

Flertalet av UR:s program har en lång hållbarhet. Populära program som *Livet i Bokstavsländet* (åk F–3), *Bokstavshissen* (åk F–3) samt tidiga säsonger av *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen*, produktioner som hade premiär för mellan 5–10 år sedan, är fortfarande några av de mest använda programmen på UR Play.

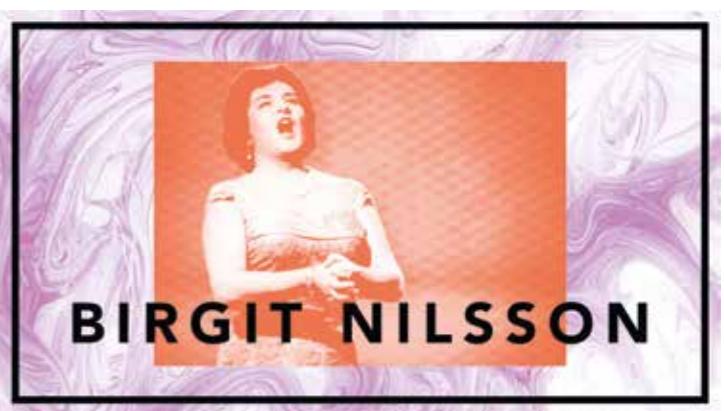
För vissa målgrupper, framför allt barn och unga, sker användningen av utbudet till allra största delen på digitala plattformar. Även inom ramen för utbildningsväsendet sker användningen till övervägande del på UR:s digitala plattformar såväl inom grund- och gymnasieskola som inom utbildning för vuxna. Detta eftersom användningen av dessa program nästan uteslutande sker i en utbildningskontext där tidpunkten för när undervisningen sker, och därmed behovet av användning av program, sällan infaller vid samma tidpunkt som när programmen sänds i marknätet.

För att nå användarna och tillmötesgå deras mediekonsumtionsmönster publicerar UR därför många gånger hela radio- och tv-serier direkt på UR Play för att vid ett senare tillfälle sända programmen i marknätet. Tv-serien *Supernova* (åk F–3) är ett exempel på där UR valt att publicera hela serien digitalt först – användarna kan på så sätt snabbt ta del av alla avsnitt i en serie vid en tidpunkt de själva väljer och behöver inte vänta på att nästa avsnitt sänds i marknätet.

Tripp, Trapp, Träd

Tripp, Trapp, Träd-appen är UR:s pedagogiska verktyg som utgår från förskolans läroplan Lpfö18. Appen är utvecklad i samarbete med forskare inom förskolepedagogik, verksamma pedagoger och förskolebarn. *Tripp, Trapp, Träd*-appen innehåller både radio- och tv-program som med sagor, sanger,

Hennes röst
har hyllats av
både kritiker
och personer
på Stockholms-
operan, La Scala
i Milano och
Metropolitan
i New York.
Birgit Nilsson
porträtteras i
Bildningsbyrån
– tänka mot
strömmen
(folkhögskola/
studieförbund).

ramSOR och barndokumentärer. De sju olika säsongerna har haft teman som svenska, matematik och hållbarhet. Oavsett tema är innehållet alltid språkutvecklade, begreppsstärkande och inspirerar till lärande lek, i och utanför appen. I *Tripp, Trapp, Träd-världen* får barn och pedagoger möjligheter att leka, lära och interagera tillsammans. Det är också möjligt för pedagoger och barn att producera eget innehåll med kamera och ljudinspelning.

Webbexklusiv publicering

I enlighet med nuvarande sändningstillstånd får UR tillgodoräkna sig programverksamhet som bedrivs på företagets egna plattformar på fritt tillgängliga och öppna delar av internet, men varje enskilt innehållsvillkor ska huvudsakligen uppfyllas i marknätet. Av tabell 4.2.1 framgår att UR under 2023 har publicerat 155,67 timmar unikt på UR Play. UR väljer att beräkna andelen webbexklusiva publiceringar av det totala antalet förstasändningar. Detta eftersom en publicering på webben är att betrakta som en förstasändning då en sådan publicering aldrig repriseras, vilket däremot är fallet med program som sänds i marknätet.

Tabell 4.2.1 Webbexklusiv volym, alla målgrupper, som UR vill tillgodoräkna sig för att uppfylla tillståndsvillkor.

Utbildningsområde	Volym	Antal program	2023
Yngre barn	13,81	134	
Äldre barn	11,00	149	
Unga	81,10	248	
Folkhögskola/studieförbund			
Högskola	0,32	1	
Folkbildning	43,35	160	
Vuxenutbildning	5,72	88	
Totalt	155,30	780	

Utbildningsområde	Volym	Antal program	2023
Yngre barn	11,45	173	
Äldre barn	14,25	153	
Unga	83,72	544	
Folkhögskola/studieförbund	7,33	80	
Högskola	12,51	29	
Folkbildning	21,78	44	
Totalt	151,04	1023	

Utbildningsområde	Volym	Antal program	2023
Yngre barn	2,59	23	
Äldre barn	12,44	54	
Unga	84,77	434	
Folkhögskola/studieförbund	1,37	14	
Högskola	15,02	73	
Folkbildning	12,86	21	
Totalt	129,05	619	

Den sammantagna webbexklusiva publiceringen utgör en liten andel (16,7 procent) av den totala volymen av förstasändningar om sammanlagt knappt 930 timmar. I årets redovisning vill UR tillgodoräkna dessa webbexklusiva timmar som en del av uppfyllandet av tillståndsvillkor 7–13 §§ i sändningstillståndet. Hur stor volym som publiceras unikt på UR Play i förhållande till ett specifikt innehållsvillkor och i förhållande till hur innehållsvillkoret har uppfyllts i marknätet redovisas under respektive kapitel där innehållsvillkoren och hur de uppfyllts beskrivs. Sändningstillståndets olika innehållsvillkor liksom tillgänglighetsbeslutets villkor ålägger inte UR att uppfylla villkoren med en specifik volym utom vad gäller andelen syn- och teckenspråkstolkning samt utbudet på nationella minoritetsspråk. Flera programserier kan dessutom till sitt innehåll svara upp mot ett eller flera innehållsvillkor. En dramaserie som *Vilken historia!* (åk 4–6) svarar till exempel upp mot villkoren om att förmedla kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige (och världen) liksom villkoret att UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion av program för barn och unga men också att UR särskilt ska utveckla programverksamheten för äldre barn och unga. Eftersom en programserie kan svara upp mot flera olika innehållsvillkor blir det därför svårt att redovisa hur varje enskilt innehållsvillkor har uppfyllts i marknätet respektive på UR Play. UR har därför i årets public service-redovisning valt att redovisa hur den totala programvolymen fördelat sig på sändning i marknätet respektive webbexklusiva publiceringar till de innehållsvillkor därför dessa uppgifter är görliga att ta fram.

De program som publiceras exklusivt på UR Play som UR tillgodoräknar sig vid uppfyllande av tillståndsvillkoren har inte sänts i marknätet under året.

Beslut om vilka program som publiceras exklusivt på webben grundar sig framförallt på målgruppernas mediekonsumtionsmönster. Barn och i synnerhet unga har mer eller mindre redan lämnat marknätet. Vill UR nå dessa målgrupper måste programutbudet finnas på de plattformar där de unga befinner sig, det vill säga digitala plattformar. Dessutom behöver programformatet anpassas till var och hur de unga tar del av medieinnehåll. Det leder till att vissa program, som exempelvis klipp från *Orka plugga* (åk 7–9) är framtagna i ett format anpassat just för en digital användning och som inte lämpar sig för att sändas i marknätet.

Det är inom utbudet för unga som störst andel program publiceras exklusivt på webben, framför allt program som *Tänk till* och *Orka plugga* samt formatet *Förklarat* (gymnasium).

Även programmens aktualitetsgrad spelar in när UR väljer att publicera webbexklusivt. Program som *7 jours sur la planète* (gymnasium) publiceras enbart på UR Play för att snabbt kunna ge unga som läser franska som modernt språk nyheter på franska.

Exempel på programserier som har publicerats webbexklusivt på UR Play:

- *Mediesnacket* (åk 4–6)
- *7 jours sur la planète* (gymnasium)
- *Plugga historia* (åk 7–9)
- *Se på mig!* (gymnasium)
- *Sverige forskar* (folkbildning)

4.3 UR:s digitala plattformar

UR Play är UR:s digitala kanal för såväl allmänheten som pedagoger, elever och studenter. UR Play innehåller cirka 19 300 program, fritt tillgängliga för alla under lång tid. Materialet är kategoriserat enligt en utbildningskontext i skolämnen, men också anpassat till en kunskapsintresserad allmänhet och användarnas behov av tillgänglighet. UR Play finns på webben och som app för Android, iOS och AppleTV.

Under 2023 har UR kontinuerligt arbetat med att vidareutveckla och underhålla UR Play. Detta inkluderar regelbundna uppdateringar och förbättringar av tekniken samt löpande justeringar för att säkerställa en stabil och effektiv plattform. Den nya tekniken för strömmade media som arbetades med

redan året innan lanserades framgångsrikt i början av 2023. Detta har bland annat resulterat i att programmen nu levereras i en avsevärt högre bildkvalitet.

En viktig förändring under året är framtagandet av en särskild ingång för lärare i UR Play-menyn. Här erbjuds kurerade sidor med anpassat innehåll för olika årskurser, inklusive programrekommendationer och filtreringsalternativ för att enklare hitta relevant material. Även ingången för barn har förbättrats i UR Play-apparna. En tydligare ålderskategorisering har införts, vilket gör det enklare och säkrare för barn att använda appen.

UR Play har även integrerats med UR:s nya bildenhanteringssystem, vilket har möjliggjort användning av flera olika bildformat, till exempel kvadratiska bilder för poddar och stående posterbilder för filmer.

Ett nytt steg i digitaliseringen är introduktionen av kapitelindelningar vilket är särskilt användbart för UR:s ljuddramatiseringar av böcker. Tidigare var berättelserna uppdelade i flera små program, nu är dramatiseringarna i stället sammanhangande i ett program med tydligt markerade kapitel, vilket förbättrar användarupplevelsen avsevärt.

UR har även fortsatt arbetet med att säkerställa att UR Play uppfyller höga standarder för digital tillgänglighet för att tjänsterna ska vara användbara för personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Bland annat har en funktion för uppläst undertext införts på UR Play. Det innebär att när programmen ►

▲ På grund av den snabba utvecklingen inom AI så är det redan nu möjligt att skapa ditzigala avatarer av döda. Tekniken kallas nekrorobotik och presenteras i Sveriges forskar (folkbildning).

innehåller tal på andra språk, kan användarna välja att få svenska undertexter upplästa på svenska. Det går numera också att välja om ett program ska spelas upp snabbare eller längsammare.

Framöver finns även planer på att utveckla UR-applikationer för smart-tv, vilket ytterligare kommer att utöka tillgängligheten och användarupplevelsen av UR:s utbud.

UR Access

UR kan även erbjuda lärare och pedagoger användning av ett utökat programutbud som vänder sig till målgrupper från förskola till gymnasieskola och folkhögskola/studieförbund via UR Access som är en lösenordskyddad tjänst. Genom att utbildningsanordnare runt om i landet sluter avtal med UR och Copyswede kan utbildningsanordnaren använda UR-programmen i UR Access – antingen genom att inrätta en egen mediecentraler, eller genom att anlita en extern mediecentral. En sådan inrättad eller anlitad mediecentral får tillgång till att ladda ner UR:s programutbud från UR:s tjänst och göra det tillgängligt i undervisningsverksamhet. Utöver programfiler och metadata finns undertexter för tv-program, lärarhandledningar och annat arbetsmaterial kopplat till programmen.

▼ Att kunna simma är inte en självtänkt för alla. När Muna var liten drömde hon om att någon gång lära sig simma. I Sverige blev hennes dröm verklighet och i dag jobbar hon som simlärare. Möt henne i *Hej hej Sveriges dokumentär Simning för alla*.

skapar ökade möjligheter för skola, folkbildning och bibliotek att kunna använda UR:s programutbud. Under 2020–2023 drevs ett pilotprojekt med regionerna Dalarna, Gävleborg och Östergötland där biblioteksbesökare med giltigt bibliotekskort kan söka efter UR:s programutbud i bibliotekens lånekataloger, och därefter logga in och spela upp programmet. Projektet kommer att spridas till fler biblioteksregioner under 2024.

ur.se

På ur.se kan allmänhet och arbetsökande läsa om UR:s uppdrag och UR som arbetsplats. På denna sajt finns aktuella nyheter om utbudet, UR:s plattformar samt UR:s pressinformation. Här finns också information som rör UR:s målgrupper, produktionsformer och riktlinjer för programförslag till UR.

4.4 UR på tredjepartsplattformar

UR distribuerar och informerar om sitt utbud även via externa tredjepartsplattformar. De är viktiga komplement till de egna plattformarna, speciellt för målgrupper som UR har svårt att nå effektivt via sändning och de egna plattformarna men även för att nå målgrupper inom utbildningen. Därför är det viktigt att UR:s programutbud görs tillgängligt och sökbart även på dessa plattformar för att programmen ska nå maximal effekt. Sociala medier och globala distributionsplattformar är en naturlig del av människors medievardag och det är därför självklart att UR, med sin oberoende och pedagogiska journalistik, är närvarande där.

Grundprincipen för UR är att utbudet alltid i första hand ska finnas tillgängligt på de egna plattformarna och UR:s närvoro på sociala medier och

globala distributionsplattformar sker därför med restriktivitet. Detta framgår tydligt av UR:s policy för sociala medier (se bilaga 9.7). Policyn omfattar kriterier och principer för UR:s publicering av och kommunikation om programinnehåll i sociala medier och på globala distributionsplattformar. Syftet med policyn är att säkerställa UR:s oberoende och integritet samt att behålla allmänhetens förtroende för verksamheten. UR:s tittare och lyssnare ska aldrig behöva tvivla på att det är för allmänheten som UR arbetar.

UR:s kommunikation i sociala medier syftar till att stärka relationen med olika målgrupper och skapa värde för nya medieanvändare. Genom att utgå från målgruppernas behov och beteende, presentera relevant innehåll och föra nära dialog med användarna bidrar UR till ökat lärande. Kommunikationen i sociala medier ger också UR möjlighet att inhämta synpunkter som bidrar till programutveckling.

Facebook och Instagram

UR har flera egna Facebook-sidor, exempelvis *UR Lärare*, *Hej hej Sverige*, *UR Föräldrar*, *UR Teckenspråk*. På dessa sidor postar den digitala desken på UR fortlöpande förslag på program som är nya, som anknyter till skolans årshjul och andra aktualiteter. På Facebooksidan *Hej hej Sverige* publiceras till exempel material för nyanlända som kan handla om allt från olika ords betydelse, tips om UR:s utbud till information om aktuella händelser. På Facebook för även UR:s kundservice, liksom redaktionerna, dialog med användarna kring programutbudet.

Via flera olika konton på Instagram kommunicerar UR direkt med berörda målgrupper. Till exempel publiceras material för att locka unga dokumentärintresserade till UR:s utbud. Här finns även *Orka*

plugga, *Tänk till* och *UR Teckenspråk* som har en löpande dialog med sina användare.

Youtube och Tiktok

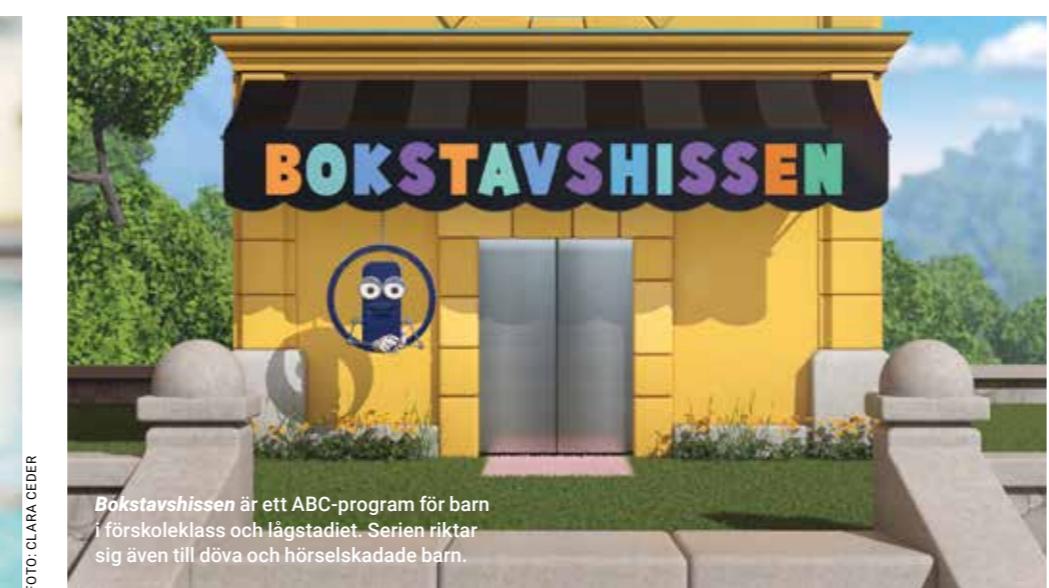
UR tillgängliggör program, delar av program och webbunika klipp på Youtube för att nå olika målgrupper, till exempel ungdomar, nyanlända och lärare. Antalet visningar av UR:s programutbud på Youtube ökade med 20 procent jämfört med år 2022. Det är framför allt *UR Teckenspråk* och *Hej hej Sverige* som har stått för ökningen med 27 respektive 29 procent.

En delförklaring till att antalet visningar på Youtube-kanalerna minskade något år 2022 är att såväl *Tänk till*, *Orka plugga*, *UR Teckenspråk* samt *Hej hej Sverige* även finns på Tiktok där visningarna å andra sidan ökar stadigt.

Även antalet trogna användare ökar vilket syns i att antalet prenumeranter ökar för samtliga Youtubekanaler.

Tänk till, UR:s satsning för att nå målgruppen unga utanför en skolkontext, är UR:s största Youtubekanal. Kanalen riktar sig primärt till den svårnämnda målgruppen 16–20 år. Syftet med kanalen är att lyfta ungas röster som sällan hörs och att unga ska kunna känna igen sig i de frågor och ämnen som tas upp. *Tänk till* vill vara ett tryggt forum för ungdomar där man kan ta upp olika samhällsfrågor samt bryta fördomar. Det kan till exempel vara frågor som rör rasism, utanförskap, hbtqi-frågor, klass, sexism, religion, mobbning med mera. Målet är att innehållet ska uppmuntra till diskussion och engagemang och att visa olika perspektiv och hur det kan skilja sig från person till person, baserat på upplevelser och bakgrund.

▼ I *Tänk till* – fem stories delar fem personer med sig av sina upplevelser av att till exempel ha blivit dumpad.

För att vara och förbli relevant står *Tänk till*-redaktionen i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande med den. *Tänk till*s kommentarsfält visar att tittarna känner igen sig i innehållet och kan relatera till det, samtidigt som de upplever att *Tänk till* belyser viktiga ämnen som de lär sig något av och som inte alltid lyfts på andra ställen.

Aven under 2023 var det formatet *Saker du aldrig vågat fråga ...* som gick bäst på *Tänk till* och allra flest visningar hade *Saker du aldrig vågat fråga en före detta alkoholist*. Videon publicerades i september och fick 988 900 visningar under 2023.

Youtubekanalen *Hej hej Sverige* är en enkel och inspirerande guide till hur Sverige fungerar. Innehållet erbjuder en grund i svenska språket och bidrar med insikter om Sverige som kan vara bra att känna till. Kanalens spellistor handlar exempelvis om att uppmotströ barn i två kulturer, hur det är att komma till ett nytt land och att ta sig fram i en helt ny kultur.

Orka plugga-kanalen vill med olika tips och strategier kring studie teknik hjälpa elever på högstadiet att klara skolan och nå kunskapsmålen. För *Orka plugga*-användarna fungerar Youtubekanalen som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll.

UR har även konton på Tiktok för att kunna nå unga användare. Bland annat lägger teckenspråksredaktionen ut klipp och programtips på plattformen liksom redaktionerna för *Orka plugga* och *Tänk till*. Under 2023 lade till exempel *Tänk till* upp 123 videor som sammanlagt hade drygt 11 miljoner visningar. Redaktionen ser en positiv trend där gensvaret från användarna liksom engagemanget är högt för flera olika typer av innehåll och format.

Audio på externa plattformar

Distributionen av audio skiljer sig från distributionen av video genom att användarna på ljudmarknaden

Humlan Djojj (förskolan) finns både som video- och audioserie och är tänkt att användas inom förskolan för att stimulera barns intresse och kunskaper om naturen.

förväntar sig att hitta alla poddar via de plattformar som de själva föredrar. Detta ekosystem är unikt för ljudinnehåll och har hittills skilt sig markant från exempelvis marknaden för strömmningstjänster för film och tv. Det gör att stora delar av UR:s radio-utbud finns tillgängligt på externa plattformar som Spotify, Apple podcaster och Google podcast. UR publicerar också kallade rss-länkar som sedan Spotify eller Apple podcaster registrerar. Men användarna behöver inte använda Spotify eller Apple podcaster för att kunna podda UR:s program utan kan använda vilken podd- eller rss-läsare som helst. Genom detta förfarande har UR fortfarande den redaktionella kontrollen över det ljud som tillhandahålls, och allt programinnehåll som görs tillgängligt via rss-länkar finns också på UR:s egna plattformar. Medan i princip allt videoutbud som UR publicerar på externa plattformar riktar sig till unga och unga vuxna så riktar sig audioutbudet på externa plattformar även till en vuxen allmänhet.

4.5 Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

UR:s kärnverksamhet är att producera och sända radio- och tv-program i marknätet samt tillhandahålla programutbud på företagets egna plattformar som finns fritt tillgängliga på öppna delar av internet. UR:s kompletterande verksamhet syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig utbudet.

Med program avser UR ett inslag bestående av ljud (audio) eller ljud och bild (video) med ett lärande innehåll som har tagits fram redaktionellt som en del av UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten (medelsvillkor 2020–2025).

För att nå användarna i en alltmer fragmenterad digital mediekonsumtion är det nödvändigt att programutbudet tillgängliggörs på flera olika plattformar samt att kommunicera med användarna på flera olika plattformar/sätt.

Utanför ovanstående resonemang anser UR att kärnverksamheten består av:

- Produktion av program (se tidigare definition av program).
- Sändningar av program i marknätet.
- Sändningar av program online på UR Play (såväl direkt som tidigare inspelade program, simulant med sändning i marknät eller webbexklusivt).
- Tillhandahållande av program på UR:s olika playtjänster som uppfyller kraven på att vara på fritt tillgängliga och öppna delar av internet.

UR definierar kompletterande verksamhet som det arbete som görs för att komplettera kärnver-

FOTO: SEBASTIAN DAHLSTRAND/KELI FILM OCH TV

ksamheten. UR:s kompletterande verksamhet består bland annat av:

- Pedagogiskt stödmaterial i form av exempelvis lärarhandledningar och övningsuppgifter.
- Text, ljud och bild som har koppling till och stödjer programmens användning. Det kan exempelvis vara lärare som i videoinslag berättar hur de använder och arbetar med UR-material eller spelliknande applikationer som syftar till att öka elevernas engagemang och förståelse.
- Nyhetsbrev riktade till olika målgrupper med information om aktuellt och relevant innehåll specifikt för respektive målgrupp.
- Tillhandahållande av visst programutbud samt kommunikation med användarna på externa plattformar i syfte att nå de målgrupper som UR inte når på de egna plattformarna eller via sändningar i marknätet.

Balans mellan kärn- och kompletterande verksamhet

UR:s kompletterande verksamhet är nära sammanlänkad med eller ingår som integrerade delar i produktionsarbete och produktionsbudget och går inte att skilja från kärnverksamheten. Ofta kan information som samlas in för att producera ett program komma till nytta även när en lärarhandledning till samma program tas fram. På liknande sätt kan delar av ett program (kärnverksamhet) bearbetas för att användas i marknadsföring (kompletterande verksamhet). Olika produktioner resulterar i – och kräver – olika mycket kompletterande material.

Det är näst intill omöjligt att identifiera och särredovisa kostnader för den kompletterande verksamheten. UR strävar emellertid efter att bibehålla god kontroll och balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet liksom god balans mellan kärnverksamhetens olika delar.

Den huvudsakliga verksamheten, en övervägande del av allt UR gör, är kärnverksamhet. God balans mellan kärn- och kompletterande verksamhet råder enligt UR när kärnverksamhet är dominerande i verksamheten. På UR arbetar de flesta större delen av sin tid med att producera eller tillgängliggöra program, alternativt med att stödja dem som har som huvudsaklig arbetsuppgift att producera eller tillgängliggöra program.

UR kan däremot, utan att det exakt mäts i kronor, konstatera att en övervägande del av företagets resurser tydligt går till kärnverksamhet. UR bedömer att balansen mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet är god.

God balans mellan kärnverksamhetens olika delar skär genom programföretagens uppdrag på flera ledet, till exempel mellan olika typer av innehåll eller i fråga om användandet av ny teknik och beprövade distributionssätt.

Enligt UR råder god balans mellan kärnverksamhetens olika delar när tillståndsvillkoren huvudsakligen uppfylls i marknätet och när det råder balans mellan olika typer av innehåll och UR kan erbjuda ett mångsidigt utbud. UR har under 2023 upprätthållit en god balans mellan de olika delarna av UR:s kärnverksamhet vilket framgår av den sammantagna redovisningen.

Tillsammans med tiktokaren Liam Kaleri får tittarna ta del av grunderna i det finska språket. Liam har en finsk pappa men har inte själv lärt sig finska, förrän nu i Finska med Liam (åk 7–9, gymnasium).

I *Typiskt romer* (folkbildning) tar Louie Marti med Magdalena Graaf på en resa i romernas värld för att visa olika romska gruppars kulturer och traditioner.

FOTO: ELVIRA GLANTE

Villkor som kapitel 5 svarar på:

- Sändningstillstånd 7–8 §§
- Medelsvillkor 19–20
- Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Det breda uppdraget

UR:s unika kombination av journalistik och pedagogik bidrar till kunskaps-höjande program för både barn, unga och vuxna. Bredden i utbudet gör att alla, i hela Sverige, hittar bildande och utbildande program hos UR.

UR har ett kunskapsuppdrag som vilar på utbildning och folkbildning. Det ställer särskilda krav. UR:s unika kombination av journalistik och pedagogik skapar ett programutbud som hjälper barn, unga och vuxna till ny och bestående kunskap.

I UR:s uppdrag ingår att erbjuda ett mångsidigt programutbud som består av både radio- och tv-program. UR producerar och tillgängliggör ett utbud som bidrar till att minska kunskapsklyftorna i Sverige samt stärker lärandet och bildningen genom hela livet.

UR drivs av en övertygelse om att bidra med kunskap för livet. Kunskap lägger grunden för att kunna göra informerade livsval och att kunna delta i den demokratiska processen. UR producerar ett utbildande och folkbildande utbud för både skolan och samhället, för den breda allmänheten och för mindre grupper med specifika behov som få andra media-aktörer gör program för. UR:s kunskapsutbud gör skillnad – för samhället och den enskilda individen.

5.1 Ett utbud för alla

UR ska koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Det innebär att UR producerar och tillgängliggör program för alla målgrupper i Sverige.

Av pedagogiska och kognitiva skäl är många av utbildningsprogrammen väsentligt kortare, framför allt program för barn och unga, jämfört med allmänt folkbildande program. Det gör att en jämförelse mellan kategorierna uttryckt i total sändningsvolym blir missvisande. Under 2023 var andelen utbildningsprogram 27 procent av den totala sändningsvolymen och andelen folkbildningsprogram var 73 procent.

För att få en mer rättvis bild jämför UR antalet förstasändningar per kategori vilket ger en tydlig bild av hur både det redaktionella arbetet och kostnader fördelar sig per kategori. Av de förstasändningar som UR producerade och tillgängligjorde under 2023 utgjorde utbildningsprogrammen 70,8 procent. Därmed anser UR att programverksamheten är koncentrerad till utbildningsområdet.

Det samlade kunskapsuppdraget ställer särskilda krav på UR att vårdar och utveckla ett utbud som bildar och utbildar. Som public service-bolag identifierar UR självständigt kunskapsbehov i samhället och i olika målgrupper och skapar ett innehåll som möter upp dessa behov. Det sammantagna utbudet av utbildande och folkbildande program gör UR till en samlande kraft för bildning och kunskap, såväl i mänskors vardag som i händelse av samhällskris. UR kan med sin särart göra skillnad. ▶

5.2 Utbildningsområden

Utbildningsutbudet är indelat i olika ämnen och utbildningsnivåer. På så sätt anpassas innehållet i program till relevanta kunskapsmål och pedagogiska behov för respektive utbildningsstadium. Som yngre barn räknas förskola och grundskola årskurs F–3, som äldre barn grundskola årskurs 4–6. Till gruppen unga räknas grundskola årskurs 7–9 samt gymnasieskolan. För området högskola ingår dels lärarutbildning, dels att sprida information om forskning och vetenskap. Utöver detta finns även program för den organiserade folkbildningen (folkhögskola och studieförbund) för komvux och sfi (svenska för invandrare), samt allmänt folkbildande program.

Barn och unga

En stor del av UR:s utbildningsprogram riktar sig till barn och unga inom grund- och gymnasieskolan. Knappt två miljoner barn och elever går i förskola, grund- och gymnasieskola i Sverige. Program för gymnasieskolan används också inom vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå (komvux) samt inom sfi-undervisningen. Totalt uppgår antalet studerande inom vuxenutbildning till drygt 460 000. Sammantaget riktar sig UR:s programutbud för barn och unga till cirka 2,5 miljoner elever i grundläggande utbildning.

Utöver den sändningsvolym som redovisas i tabellerna 5.2.1, 5.2.2 och 5.2.3 har UR även publicerat 535 program för barn och unga exklusivt på UR Play vilket utgör 30 procent av totala antalet förstasändningar för barn och unga (se tabell 5.2.4). Den största mängden webbexklusiva program är riktade till unga och utgörs bland annat av formatet *Förklarat* (gymnasium) samt klipp från *Tänk till* (folkbildning) och *Orka plugga* (åk 7–9). Vilka

Smart på nätet (Komvux) är en serie på lätt svenska för svenska för invandrare (sfi) om hur man skiljer mellan fakta och åsikt på nätet.

webbexklusiva timmar som UR vill tillgodoräkna i förhållande till vilket villkor samt hur innehållsvillkoret uppfylls i marknät respektive på UR Play redovisas närmare i kapitel 6.

Högskola

UR tillgängliggör inspelade föreläsningar, bland annat Nobelföreläsningarna 2023 och samtal inom ramen för *Nobel Week Dialogue*. Men också föreläsningar inspelade under exempelvis *Forskingens dag* och *Humanist- och teologdagarna* vid Lunds universitet. Dessutom har föreläsningar på de återkommande större evenemangen som Bokmässan och Vetenskapsfestivalen i Göteborg spelats in och tillgängliggjorts. UR:s programverksamhet bidrar däremed till högskolans tredje uppgift: att sprida kännedom om forskning och hur den kommer samhället till nytta.

Inom utbildningsområdet högskola ingår också lärarförbildning. Under 2023 har UR bland annat producerat *Sva-coachen* som ger inspiration till hur lärare kan jobba med skönlitteratur i undervisningen inom svenska för andraspråk (sva). UR har också tillgängliggjort lärarförbildande föreläsningar. Under *Specialpedagogikens dag 2023* vid Stockholms universitet presenterades aktuell forskning kring förutsättningar för lärande för elever med intellektuell funktionsnedsättning och under den internationella skolkonferensen *ResearchED 2023* diskuterades skolutveckling och den senaste forskningen inom pedagogik.

Under 2023 har UR:s utveckling av programverksamheten på högskoleområdet fortsatt, med målet att programmen ska ha större effekt på lärande och kunskapsinhämtning. Det handlar om en programutveckling som på ett bättre sätt svarar mot aktuella samhällsutmaningar och målgruppens behov. Utvecklingen kommer att leda till en bättre kunskaps- och lärandeeffekt men en minskad volym under kommande år, framför allt av inspelade föreläsningar.

Som ett led i att stärka förståelsen för vetenskaplig metod och skapa nyfikenhet kring aktuell forskning har UR tagit fram flera nya vetenskapsformat. *Besserwissen* (folkbildning) är vetenskapspodden för den vetigirige som inte vill sitta svarslös vid middagsbordet eller i fikarummet. Varje episod tar upp spännande forskningsresultat som spänner över flera forskningsområden, allt från humaniora till naturvetenskap. *Sverige forskar* (folkbildning) är ett vetenskapsprogram i kortformat med fokus på spänande svensk forskning och i radioserien *En bok, en forskare* (folkbildning) möter lyssnaren forskare inom främst samhällskunskap och humaniora som går på djupet i ämnen som minnets makt, 1600-talets bödlar eller den kvinnliga renässanspoeten Gaspara Stampa.

Tabell 5.2.1 Sändningsvolym i radio och tv per utbildningsområde (timmar)

Utbildningsområde	2021		2022		2023	
	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv
Yngre barn	46	189	50	151	40	145
Äldre barn	27	128	29	129	26	133
Unga	67	210	69	211	30	153
Högskola		516		597	12	275
Folkhögskola/studieförbund	63	75	74	80	74	89
Folkbildning	181	2 415	166	2 582	173	2 063
Vuxenutbildning		2		7		11
Totalt	384	3 535	388	3 757	355	2 869

Tabell 5.2.2 Sändningsvolym i tv per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbjudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	431	15 %	2 641	41 %
Högskola	275	10 %	474	8 %
Folkhögskola/studieförbund	89	3 %	187	3 %
Folkbildning	2 063	72 %	3 061	47 %
Vuxenutbildning	11	0,4 %	78	1 %
Totalt	2 869	100 %	6 441	100 %

Tabell 5.2.3 Sändningsvolym i radio per utbildningsområde – antal program samt andel av totala utbjudet

Utbildningsområde	Volym (tim)	% Volym	Antal	% Antal
Barn och unga	96	27 %	611	58 %
Högskola	12	3 %	24	2 %
Folkhögskola/studieförbund	74	21 %	156	15 %
Folkbildning	173	49 %	266	25 %
Totalt	355	100 %	1 057	100 %

Tabell 5.2.4 Antal program – förstasändningar i radio och tv samt webbexklusivt – samt andel program per utbildningsområde

Utbildningsområde	Sändning	Webb	Totalt	% Sändning	% Webb
Yngre barn	575	134	709	81 %	19 %
Äldre barn	345	149	494	70 %	30 %
Unga	303	248	551	55 %	45 %
Högskola	128	1	129	99 %	1 %
Folkhögskola/studieförbund	57		57	100 %	0 %
Folkbildning	681	160	841	81 %	19 %
Vuxenutbildning	64	88	152	42 %	58 %
Totalt	2 153	780	2 933	73 %	27 %

Jobbiga föräldrar (folkbildning) är podden för dig som vill det bästa för ditt barn. En bra relation mellan föräldrar och skola är en viktig förutsättning för elevens utvecklingsmöjligheter. Men verkligheten ser inte alltid ut som vi vill.

Folkhögskolor och studieförbund

I dagens kunskapsintensiva och komplexa värld är bildning under hela livet allt viktigare. Folkhögskolor och studieförbund utgör ett värdefullt alternativ och komplement till det formella utbildningssystemet. De ger möjlighet till en andra chans, ny kunskap och chansen att växa som mänskliga. UR:s utbud riktat till folkhögskola och studieförbund bidrar till det livslånga lärandet, som är en del av varje mänskligas möjlighet att kunna påverka sitt liv. Under 2023 har UR fortsatt att producera program i serien *Bildningsbyrån – tänka mot strömmen* för den organiserade folkbildningen – sammanlagt finns det nu över 200 program i serien. *Smart på nätet* (folkhögskola/studieförbund) är en tv-serie på lätt svenska om desinformation, bildmanipulation och det egna ansvaret på nätet. För elever som läser allmän linje på folkhögskola tillkom under 2023 ämnet psykologi i UR:s kunskapstäta programformat *Förklarad*, liksom fler episoder i *Samhällskunskap* och *Svenska förklarad*.

Ämnesområden

Bredden i UR:s utbud återspeglas i den mångfald av program som UR producerar och tillgängliggör under ett år. Inom utbudet för utbildningssektorn producerar UR löpande program inom ämnen som svenska, matematik, NO, SO, moderna språk med flera, se tabell 5.2.5.

Under 2023 har UR gjort en större satsning inom ämnet historia för såväl grundskolans mellan- och högstadium som gymnasiet. Och inom ämnet svenska har fokus legat på att stimulera till läslust och ökad

läsförståelse. Exempel på program återfinns i kapitel 6.2 Barn och unga samt kapitel 6.5 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga.

5.3 Folkbildning

Utöver utbildningsuppdraget ska UR tillhandahålla ett allmänt folkbildande utbud, som till skillnad från programutbudet riktat mot folkhögskolor och studieförbund inte kopplas till kursplaner. I stället bidrar utbudet till att sprida kunskap och bildning, inspirera och ge nya upplevelser. Kunskap som ger individen möjlighet att både fördjupa och vidga perspektiven, att orientera sig i samhället och världen.

Inom UR:s folkbildande utbud har satsningen på program som stöttar föräldrar fortsatt under 2023. I radioserien *Fatta familjen* svarar experter på lyssnarnas frågor om föräldraskaps svåra utmaningar.

Och i *Jobbiga föräldrar* diskuteras den viktiga men stundtals svåra relationen mellan föräldrar och skola, och skarven mellan hem och skola.

Enligt Folkhälsomyndigheten besväras drygt 40 procent av befolkningen av ångest eller oro. I tv-serien *Min ångest och jag* berättar fyra kända svenskar öppenhjärtigt om psykisk ohälsa. Serien ger inblick i hur det är att leva med bipolär sjukdom, könssyfoni, utmattningsdepression och ensamhet. Psykologer och läkare medverkar och förklarar hur kroppen och hjärnan fungerar vid psykisk ohälsa.

En stor del av det allmänt folkbildande utbudet består av inköpta dokumentärer, naturprogram och faktaprogram. Ämnen spänner från historia, natur, teknik och vetenskap till perspektivividgande reseskildringar från hela världen. Ytterligare en säsong av det populära reseprogrammet med skådespelaren Joanna Lumley ger tittaren nya kunskaper, den här gången om kryddornas historia. I *Joanna Lumley i kryddornas spår* får tittaren följa med till Indonesien, Indien, Madagaskar, Jordanien och Zanzibar för att närmare utforska handeln med muskotnöt, undersöka Indiens svarta guld svartpeppar och lära sig mer om vanilj. I *Arkitekter på Nya Zeeland* får tittarna bekanta sig med Nya Zeelands mest spektakulära hem och arkitektoniska projekt. I *Leva sin dröm* möter vi mänskligor som valt att förändra sina liv; parter Bex och Steve som lämnat storstadslivet i Storbritannien för att bosätta sig i finska Lappland, Antonio som hittat drömlivet genom att arbeta på en cirkus samt Alex och Angela som har startat en alpackafarm i Wales.

I fjärde säsongen av radioserien *Hjärta och hjärna* synar psykologen Jenny Jägerfeld och komikern Jonatan Unge olika påståenden med hjälp av vetenskapen och kommer fram till om ett påstående är sant, falskt eller mittemellan. Kan rädsala verkligen smitta? Är hämnden ljuv? Är det sant att de yngsta i syskonskaran är de mest kreativa?

FOTO: BURNING BRIGHT PRODUCTIONS

Tabell 5.2.5 Ämnesfördelning i total sändningsvolym inklusive webbpubliceringar radio och tv (timmar)

Ämne	Radio	Tv
Estetiska ämnen		54
Geografi och miljö	1	653
Historia och religion	84	554
Idrott och hälsa	3	183
Information och media	13	107
Matematik		22
Naturvetenskap, teknik och medicin	17	293
Pedagogik	41	62
Psykologi och filosofi		84
Samhälle och ekonomi	85	553
Värdegrund	2	54
Språk		
Svenska	28	46
Svenska som andraspråk och SFI	1	16
Moderna språk	15	92
Modersmål och minoritetsspråk	35	115
Övrigt	77	90
Totalt	402	2 977

UR kontinuerligt för att säkerställa att jämställdhet, mångfald och speglings är utgångspunkter i varje produktion.

I den årliga attitydundersökningen ställs därför frågan om UR:s utbud speglar mångfalden av mänsklor i Sverige (se kapitel 2). Resultatet för 2023 är att 65 procent av såväl allmänheten som lärarna anser att UR:s utbud speglar mångfalden av mänsklor i Sverige.

Definition och mål

UR:s definition av mångfald och speglings tar hänsyn till flera aspekter: kön, svensk/utländsk bakgrund, regional speglings, socioekonomisk bakgrund, utbildningsnivå, religiös tro/livsåskådning, kulturell identifikation, nationella minoriteter, funktionsnedsättning/-variation, sexuell orientering/identitet och ålder.

För att UR ska vara en relevant medieaktör för hela landet och den varierade befolkningen är det viktigt att mänskligor med olika erfarenheter och perspektiv syns och hörs i programmen och är delaktiga i att producera dem. Eftersom mångfald är ett begrepp som förändras i takt med att samhället förändras kan nya betydelse inkluderas allt eftersom. Betydelser och fokus för mångfald skiftar också genom programmens uppdrag och målgrupper.

UR:s speglingsstrategi innehåller mål som fokuserar på både geografisk och demografisk speglings och mäter det egenproducerade programutbudet

▲ Joanna Lumley undersöker allt från svartpeppar i Indien till vanilj på Madagaskar i *Joanna Lumley i kryddornas spår (folkbildning)*.

5. Det breda uppdraget

FOTO: LIKE A SHOT ENTERTAINMENT

▲ **Ön Hashima utanför Japan** var bebodd av kolgruvarbetare och deras familjer mellan 1887 och 1974. Som mest bodde drygt 5 000 personer på ön. Sedan 1974 är ön helt övergiven efter att kolgruvorna lades ner. I Övergivna byggnader (fortbildning) berättas hela historien.

(inklusive produktionsutlägg). Målen baseras bland annat på statistik från Statistiska centralbyrån över hur stor andel av befolkningen som till exempel har en funktionsnedsättning.

För att spegla hela landet har UR som mål att under ett år spela in material från Sveriges alla 21 län. Ett annat mål är att det ska råda balans vad gäller könsfördelningen (+/- 10 procent) bland medverkande.

Ett tredje mål är att andelen medverkande med funktionsnedsättning-/variation ska uppgå till 10 procent (+/- 5 procent) och ett fjärde mål är att andelen medverkande med utomeuropeisk bakgrund ska uppgå till 17 procent (+/- 5 procent). Målen mäts årligen och alla programprojekt redovisar löpande in fördelningen av medverkande utifrån de uppsatta målen.

Mångfald och spegling i programproduktion

För att systematiskt arbeta med att alla projekt tar hänsyn till mångfald och spegling ska varje programprojekt/redaktion göra en plan för arbetet med stöd utifrån en checklista. Syftet är att kunna göra medvetna val om vilka perspektiv som lyfts, vem som tillåts att vara berättare, vilka som synliggörs i produktionerna och i vilka roller. UR eftersträvar också att undvika framställningar som förstärker stereotyper. UR producerar program både för, med och om olika grupper som vanligtvis är underrepresenterade i medierna. För att säkerställa ett

relevant innehåll arbetar UR strukturerat med dialoger och inkludering i programprocessen, till exempel med referensgrupper som bistår med sakkunskap.

Ett exempel på det är arbetet med programserien *Se på mig!* (gymnasium) som produceras i samarbete med teckenspråkiga ungdomar och vuxna om frågor som är viktiga för dem. Utifrån kunskap om och dialog med målgruppen och om dess behov utformas programmen så att teckenspråkigas berättelser framställs utifrån deras upplevelser. Genom en sådan produktionsprocess kan stereotypa bilder och berättelser undvikas och innehållet kvalitets-säkras. Detta bidrar till autentiskt berättande, ökad trovärdighet, kvalitet och relevans. UR har under hela processen fullt ut ansvaret för innehållet och säkrar de grundläggande public service-värdena, som oberoende, opartiskhet och saklighet.

Vad som är viktigt och hur spegling och mångfald betonas kan skifta mellan redaktioner och produktioner beroende på målgrupp och ämnesval. Den redaktion som spelar in föreläsningar över hela Sverige arbetar till exempel systematiskt med att försöka hålla en jämn fördelning mellan män och kvinnor som föreläser. Det är dock alltid val av föreläsningsämne och om det är praktiskt möjligt att genomföra en inspelning som avgör. Parametrar som till exempel åldersfördelning, etniskt ursprung eller kön bland dem som föreläser är en spegling av hur den akademiska föreläsningsvärlden i Sverige ser ut.

FOTO: MIKAEL WISTROM/FILM & TELE

Resultat speglingsmätning 2023

Under 2023 var andelen kvinnliga föreläsare 51 procent och andelen manliga föreläsare 49 procent. I möjligaste mån försöker redaktionen även spela in föreläsningar med geografisk spridning.

Att mäta spegling och mångfald

För att ta reda på hur programutbudet speglar hela landet och den variation som finns i befolkningen har UR utvecklat en intern mätning som syftar till att kartlägga hur arbetet med interna produktioner och produktionsutlägg bedrivs ur ett mångfalds- och speglingsperspektiv och hur det arbetet påverkar de enskilda redaktionerna och programutbudet.

Mätningen tar fasta på spegling utifrån antal representerade personer ur ett tittar- och lyssnarperspektiv. De medverkande kodas utifrån bland annat kön, geografisk inspelningsplats, funktionsnedsättning-/variation och etnisk mångfald.

En del av UR:s utbud består av inköpta program från andra delar av världen. Vid programinköp på en internationell marknad behöver fler faktorer utöver jämställdhet och mångfald vägas in, såsom ämne, produktionens kvalitet, målgrupp, aktualitet etcetera. Detta gör det svårare att både prioritera och påverka kriterier som till exempel balans mellan könen i val av inköp. Därför har UR beslutat att mäta spegling genom UR:s egenproduktioner (inklusive produktionsutlägg) eftersom UR i dessa kan utveckla och påverka arbetet med spegling och mångfald.

Mätningen visar att UR:s redaktioner arbetar medvetet med spegling och mångfald. Utmaningen för många programproduktioner är fortfarande tid och resurser. Tid som går åt för research, casting och att hitta olika medverkanden samt resurser i form av resor för att spela in i hela landet och inte bara i storstadsområdena.

För UR:s del är mätningen och uppfyllelse av målen bara en del av arbetet för att säkra spegling och mångfald. Minst lika viktigt är det lärande och den ökade medvetenheten hos medarbetarna som uppstår i arbetsprocessen med speglingsmätningen. Genom ökad kunskap och medvetenhet kan arbetet utvecklas. Detta är därför en viktig del för att lyckas med speglingsuppdraget som helhet.

▲ **På äldreboendet Kyrkbyn** fyller många av de boende snart 100 år. Mellan aktivitetscoachens Monica och Ella utvecklas en stark vänskap. I *Leva tills jag dör* (folkbildning) följer vi dem i med och motgångar i livets slutskede.

I *Vilken historia!* (åk 4–6) tas tittarna med på en humoristisk resa genom historien. I första säsongen avhandlas Vasatiden, stormaktstiden, frihetstiden och gustavianska tiden.

FOTO: AKSEL ÖRN EKBLÖM

Särskilda uppdrag och målgrupper

UR har som enda public service-bolag ett utbildningsuppdrag – att producera, sända och tillhandahålla radio- och tv-program inom utbildningsområdet. Det innebär att programmen alltid har ett lärande inslag, oavsett om de riktar sig till barn eller vuxna, till breda eller smala målgrupper. UR bidrar till kunskap och lärande för alla.

UR:s vision är att genom programutbudet bidra med kunskap för livet, det vill säga för såväl breda målgrupper som smalare målgrupper med specifika behov. UR vill genom programmen beröra och speglar hela Sverige med det övergripande målet att göra skillnad i kunskap och lärande för den enskilde. Tillgång till kunskap är avgörande för att kunna fatta välgrundade och självständiga beslut och att fullt ut kunna delta i samhället och nyttja sina demokratiska rättigheter. Möjligheten att ta till sig ny kunskap genom hela livet lägger grunden för utveckling, för försörjning och för att kunna göra medvetna val baserade på fakta. Kunskap lägger, kort sagt, grunden för det demokratiska samhället. Här bidrar UR med kunskapsstärkande och bildande program för alla åldrar, i hela landet.

6.1 Det utökade utbildningsuppdraget

UR har i uppdrag att utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR tolkar detta uppdrag som

att fortsätta skapa pedagogiska produktioner av hög kvalitet. Utveckling ska inte likställas med volymökning, utan kan avse utökad samverkan eller ett utvecklat arbetsätt som leder till att utbudet på ett ännu bättre och tydligare sätt motsvarar de behov som finns inom utbildningsväsendet. Till exempel vilar alla de utbildningsprogram som riktar sig till barn och unga på pedagogiska metoder som även stöttar de elever som av olika skäl har svårt att nå kunskapsmålen. Det gör att program som till exempel *Mattemacken* (åk F–3) och *Skrivbolaget* (åk 4–6) kräver stora resurser både för att tillgodose många olika behov men också för att programmen ska ha lång hållbarhet för användning och relevans för målgruppen. Satsningarna på fördjupad pedagogisk grund och dialog lönar sig. Sävel *Livet i Bokstavslandet* (tre säsonger) som *Livet i Mattelandet* (två säsonger) är fortfarande, tio respektive åtta år efter premiärsändningarna, några av de mest använda programmen i UR:s programutbud.

- Villkor som kapitel 6 svarar på:**
- Sändningstillstånd 8, 10–13 §§
 - Medelsvillkor 13, 19–20
 - Läs mer i bilaga 9.5 Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Till de flesta program som produceras för grund- och gymnasieskolan producerar UR även lärarhandledningar som stöd till lärare med förslag på hur de kan använda programmen i undervisningen. Detta för att ytterligare öka effekten av utbildningsutbudet.

I det utvidgade utbildningsuppdraget ingår även pedagogiska program för de allra yngsta. I *Bibz och djuren* (förskola) får tittarna möta tolv olika djur när Bibz ger sig ut på upptäcktsfärd i naturen. Och i *Tripp, Trapp, Träd*-appen har landets förskolelärare och barn tillgång till ett rikt innehåll av språkutvecklande och begreppsstärkande radio- och tv-program vars innehåll inspirerar till lärande lek, i och utanför appen. Under 2023 har bland annat *Tripp och Trapp trollar med ord* tillkommit. Vad händer när man sätter samman två ord till ett? Nyckel och hål blir ett nyckelhål.

För de många och de få

Effekt mäts inte alltid bäst genom det totala antalet användare, minst lika viktigt är den lärandeeffekt ett program har oavsett storlek på målgruppen. UR producerar flera program där uppdraget är att tillgodose ett utbildningsbehov hos en liten grupp med specifika behov och där resultatet i stället måste ses som den nytta som programmen åstadkommer. Det är ett tydligt public service-uppdrag att utifrån smala men viktiga behov producera program som ingen annan gör.

Ett sådant projekt är exempelvis *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4–6), som tar upp veckans viktigaste händelser och vänder sig till döva barn som tittar i klassrummet. Programmet har stor användning i målgruppen och *Lilla Aktuellt teckenspråk* är unikt i sitt slag både i Sverige och i världen i det att alla inslag produceras på teckenspråk.

Minska kunskapsklyftorna – nå kunskapsmålen

UR vill vara ett strategiskt stöd för att minska kunskapsklyftorna i samhället bland annat genom program riktade till elever som har svårt att nå kunskapsmålen. UR producerar därför kontinuerligt ett programutbud kopplat till skolans kärnämnen, i svenska och läskunnighet med fokus på att stötta elever att nå kunskapsmålen, på medie- och informationskunnighet och på program för nyanlända. Dessa angelägna ämnesområden bidrar på olika sätt till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

UR har också en viktig roll för att öka barns läslust och läsförståelse. Under 2023 sändes till exempel *Läsbubblen* (åk 4–6) och *Sjung med Tripp och Trapp* (förskolan samt åk F-3) med syfte att stärka språkutveckling och läskunnighet. Med spänande dramatiseringar av böcker som *Alex Dogboy* (åk 4–6)

och *Döden på Ishavet* (åk 7–9) inspireras eleverna till läsning, medan den 3D-animerade serien *Matteväktarna* (åk F-3) utvecklar elevernas förmåga att använda och beskriva matematiska begrepp. Serien är helt unik i sitt slag då den berättas på både tecken-språk och svenska tal.

UR:s Youtubekanal *Orka plugga* har under 2023 fortsatt att producera ett innehåll som ger tips och strategier för hur elever i högstadiet bättre kan ta sig an skoläbet. *Orka plugga* produceras i tät dialog med unga över hela landet. Mest använda videon under 2023 var *Tips inför nationella*. För *Orka Plugga*-användarna fungerar YouTube-kanalen som en programbank där flera äldre inslag används lika ofta som nyare innehåll. I december 2023 fanns 305 videoklipp upplagda på YouTube (liksom på UR Play).

Folkbildningens organisationer

En del av att utveckla utbildningsuppdraget handlar för UR om att försäkra sig om att nå användarna och att underlätta så att programmen kommer till användning även inom den organiserade folkbildningen. Under 2023 har flera redaktioner arbetat med att utveckla dialog och samverkan med folkbildningens organisationer för att på olika sätt underlätta användningen av programmen. Till exempel har UR, efter dialog med målgruppen, producerat serien *Hej hei Sverige – kortfattat* (folkhögskola/studieförbund, komvux) som i korta avsnitt förklarar olika ord, begrepp och företeelser på ett enkelt och tydligt sätt. Avsnitten stärker såväl språkinlärning som kunskap om det svenska samhället.

Ny i Sverige

Språket är nyckeln för elever att klara kunskapsmålen i skolan. Att erövra språket i ett nytt hemland är också nyckeln till att kunna sätta ord på känslor och upplevelser och att hitta sin nya plats i vardagen. *Hej hei Sverige*-kanalen är en enkel guide till hur Sverige fungerar och ger en grund i svenska språket. Redaktionen för också dialog med nyanlända om olika utmaningar i vardagen. Under 2023 togs flera nya programformat fram för användning inom sfi-undervisningen (svenska för invandrare), till exempel *Studera svenska: Prata så ofta du kan* (komvux) där fokus ligger på olika språkinlärningsstrategier för den som håller på att lära sig svenska.

MIK

Medie- och informationskunnighet (MIK) är bland annat intimt förknippat med möjligheten att förstå och använda olika digitala medier. I takt med digitaliseringen blir det en allt viktigare kompetens för att kunna sortera och värdera information och utnyttja sina demokratiska rättigheter. UR har

FOTO: JOSE CALVENTE

därför under lång tid producerat program för grund- och gymnasieskola, folkhögskola/studieförbund och allmänheten för att stärka medie- och informationskunnigheten.

Under 2023 har även *Orka pluggas* bank av videor kring källkritik ökat, till exempel videon *Därför är källtillit viktigt* (åk 7–9). *Mediesnacket* (åk 4–6) fokuserar på hur medier fungerar, på källkritik och källtillit och hur man lär sig att skilja mellan trovärdiga och ryktesspridande källor. Säväl *Hej hei Sverige – kortfattat* (komvux, folkhögskola/studieförbund) som teckenspråkiga *Tabu* (gymnasium) har under året tagit upp MIK-relaterade ämnen som desinformation och källkritik.

Förutom programproduktionen för att öka medie- och informationskunnighet har UR tillsammans med Sveriges Radio och SVT och lokala tidningsredaktioner under 2023 fortsatt att sända *Fria ordets dag*, ett digitalt evenemang för elever i årskurs 6 där de kan interagera med programledarna under sändningen. I mötet med eleverna har begrepp som yttrandefrihet, public service, journalistikens roll i demokratier samt vikten av att förhålla sig källkritiskt till all information, i synnerhet vad som skrivs på sociala medier, tagits upp. Under 16 sändningsdagar 2023 deltog sammanlagt i 459 klasser och 33 057 elever från hela landet, vilket är en ökning med 70 procent jämfört med 2022.

Tillgängliggöra föreläsningar

En del av uppdraget att utveckla och vidga utbildningsutbudet är UR:s produktion och tillgängliggörande av föreläsningar med koppling till

högskolesektorn och forskningen vilket också bidrar till högskolans tredje uppgift; att dela med sig av den kunskap som produceras vid landets högskolor och universitet. Under 2023 har UR fortsatt att samverka med högskolor och universitet i landet, bland annat genom att samplanera inspelningar av föreläsningar för att kunna tillgängliggöra dessa digitalt. Då allt fler högskolor numera själva spelar in och tillgängliggör sina föreläsningar har UR därför i en vetenskapsatsning utvecklat flera nya programformat, till exempel radioserien *Besserwissen* (folkbildning) och tv-serien *Sverige forskar* (folkbildning), som tar fasta på att förmedla främst svensk forskning och forskningsresultat. UR spelade även in flera föreläsningar på Bok- och biblioteksmässan med ett läraförbundande innehåll som finns tillgängligt för Sveriges lärare på UR Play.

Slutsatser

UR fokuserar, särskilt med hänsyn till att utveckla och vidga utbildningsuppdraget, på att producera utbildningsprogram som ger effekt inom utbildningsområdet. Knapp 71 procent av antalet förståndningar av program som UR producerar och tillgängliggör utgörs av utbildningsprogram. Många av utbildningsprogrammen är av pedagogiska och kognitiva skäl väsentligt kortare, framför allt program för barn och unga, än allmänt folkbildande program för en vuxen publik vilket gör att en jämförelse i total sändningsvolym (27 procent utbildningsprogram, 73 procent allmänt folkbildande) inte blir rättvisande. Resursmässigt lägger UR majoriteten av kostnaderna, 66,2 procent, på utbildningsutbudet (se tabell 7.2.2). UR anser därför, och med

▲ Många personer och funktioner krävs i kontrollrummet vid varje studio-produktion.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

I Läsglappet
(folkbildning)
beskriver lärare
och forskare
orsaker till och
konsekvenser av
svenska elevers
bristande
läsförståelse.
Men också hur
konstruktiva
lösningar kan
se ut.

hänvisning till ovan, att villkoret att utveckla och vidga utbildningsutbudet är uppfyllt.

6.2 Barn och unga

All produktion för de yngre målgrupperna utgår från en genuin nyfikenhet på barns och ungas situation. UR:s programverksamhet utgår från övertygelsen om att alla har en medfödd lust att lära och att barns och ungas kompetens synliggörs och förstärks när de blir respektfullt bemötta. UR försöker alltid att prata direkt med barn och unga och låta dem uttala sig om frågor som rör deras liv. Utifrån detta perspektiv producerar UR program som lägger grunden inför skolstarten samt förstärker, breddar och kompletterar undervisning i skolans ämnen under hela grundskolan och gymnasieskolan. Syftet är att bidra till att alla barn och unga får möjlighet att nå kunskapsmålen i skolan, men också att bidra med kunskap som kan öka förståelsen för svåra samhällsutmaningar samt för olika perspektiv och åsikter.

Alla produktioner för barn och unga utgår från behov som UR identifierar dels utifrån omvärldsanalyser och dels i dialog med skolan, samt direkt med unga målgrupper. UR:s produktionsprocess omfattar samverkan med pedagogiska och/eller vetenskapliga referensgrupper för att säkerställa att programmen stödjer inlärningen och kunskapsmålen, samt har ett tilltal som fångar målgruppen.

Totalt sände UR 227 timmar för barn och unga i radio och tv under 2023 (95 timmar radio och 491 timmar tv) samt publicerade 132 timmar exklusivt på webben. Antalet publicerade och sända timmar sammantaget ligger på en lägre nivå jämfört med föregående år.

Hur programutbudet för barn och unga 2023 fördelade sig på sändningar i radio och tv samt webbexklusiv publicering framgår av tabellerna 6.2.1 och 6.2.2.

Nyproduktion och egenproduktion

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga. Kravet om att UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga har tillkommit för att betona vikten av att public service-bolagen (till skillnad från kommersiella mediebolag) ska värvna ett svenskproducerat utbud som bland annat stimulerar språket.

Med nyproduktion avser UR förstasändningar oavsett produktionsform. I egenproduktion ingår därför vid uppfyllandet av detta villkor egenproducerade timmar liksom samproduktion och produktionsutlägg vilket innebär att de tre produktionsformerna¹ alla utgör egenproduktion. Detta då UR, i högre eller lägre grad, har ett betydande innehållsligt som publicistiskt inflytande på produktionerna samt äger rättigheterna.

Utifrån UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsuppdrag anser UR att en omfattande nyproduktion och egenproduktion uppnås genom att kostnadsandelen för programproduktion riktat mot barn och unga överstiger andelen för programproduktion riktat mot högskola, folkhögskola och studieförbund, samt allmän folkbildning.

Kostnadsandelen för produktion för barn och unga 2023 uppgår till 61,9 procent. UR anser därmed att villkoret om omfattande nyproduktion och egenproduktion för barn och unga är uppfyllt. Fördelningen av nyproduktion och egenproduktion per radio och tv för barn och unga framgår av tabell 6.2.3.

¹I tabellerna 3.2.1 och 3.2.2 redovisar UR fördelningen mellan olika produktionstyper utifrån sändningstillståndets 9 § UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Detta villkor tar fasta på att vid sidan om en omfattande egenproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation och härigenom kan UR även bidra till en livskraftig produktionsmarknad.

Tabell 6.2.1 Radio-, tv-sändningar och webbexklusiva publiceringar för barn och unga (timmar)

Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	Andel sändning	Andel webbex.
Yngre barn	39	145	14	198	93 %	7 %
Äldre barn	26	133	11	170	93 %	7 %
Unga	30	153	107	290	63 %	37 %
2023						
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	Andel sändning	Andel webbex.
Yngre barn	50	151	11	212	95 %	5 %
Äldre barn	29	129	14	172	92 %	8 %
Unga	69	211	84	364	77 %	23 %
2022						
Målgrupp	Radio	Tv	Webbexklusivt	Totalt	Andel sändning	Andel webbex.
Yngre barn	46	189	2	237	99 %	1 %
Äldre barn	27	128	12	167	93 %	7 %
Unga	67	219	85	371	77 %	23 %
2021						

Tabell 6.2.2

Radio-, tv-sändningar och webbexklusiva publiceringar för barn och unga fördelade på ämnen (timmar)

Målgrupp	Yngre barn			Äldre barn			Unga		
	Radio	TV	Webb	Radio	TV	Webb	Radio	TV	Webb
Estetiska ämnen	0,1	8,0	6,2						
Geografi och miljö	0,6	11,5	0,5						
Historia och religion					12,0				
Idrott och hälsa	3,0	2,6							
Information och media						1,8			
Matematik		8,5			7,8				
Naturvetenskap, teknik och medicin	4,2	46,9	1,1	3,4	5,6	0,6			
Pedagogik									
Psykologi och filosofi									
Samhälle och ekonomi	1,0	6,1	1,5	0,7	32,5	1,6	7,8	49,6	37,1
Värdegrund		12,6			12,7			2,9	2,9
Språk									
Svenska	17,6	11,6	0,3	9,8	7,7	0,8			
Svenska som andraspråk och SFI		2,0		0,5		1,3		0,4	0,6
Moderna språk				1,4	14,6	0,7	13,9	38,9	31,9
Modersmål och minoritetsspråk	9,4	31,8	2,7	10,3	20,6	3,5	8,6	35,6	0,1
Övrigt	3,5	3,3	1,5						
Totalt	39,4	144,9	13,8	26,1	132,7	11,0	30,3	152,6	106,7

Tabell 6.2.3 Egenproduktion och nyproduktion för barn och unga i radio och tv (timmar)

Målgrupp	Radio		Tv		Webb	
	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion
Barn	43	43	102	90	25	13
Unga	24	24	31	20	107	69
Totalt	67	67	133	110	132	83
Målgrupp	Radio		Tv		Webb	
Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	38	38	106	93	26	17
Unga	58	58	44	30	84	68
Totalt	96	96	150	123	109	85
Målgrupp	Radio		Tv		Webb	
Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	Nyproduktion	Egenproduktion	
Barn	31	31	120	105	15	12
Unga	54	54	49	20	85	52
Totalt	85	85	169	125	100	64

UR har under 2023 sammanlagt sändt och publicerat 332 timmar nyproduktion varav 132 timmar webbexklusivt (40 procent) och 200 timmar (60 procent) i marknätet. UR har under 2023 sammanlagt sändt och publicerat 260 timmar egenproduktion varav 83 timmar (32 procent) webbexklusivt och 177 timmar (68 procent) i marknätet. UR anser därmed att innehållsvillkoret i 10 § om att UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion av program för barn och unga huvudsakligen har uppfyllts i marknätet.

FOTO: GABRIEL BERG/JAROWSKI

▲ **Två lag tävlar**
om att bygga den
Coolaste kojan
(åk 4–6) under
åtta dagar. Lagen
ska planera, rita,
räkna ut mått
och bygga kojan
från grunden.
Varje episod är
uppförd kring
ett matematiskt
begrepp.
De många
momenten
demonstrerar
vikten av att
ha matematik-
kunskaper i
vardagen.

Programutbud för barn

Med programutbud för barn avser UR det utbud som riktar sig mot förskola samt grundskolans årskurser F–3 och 4–6.

Under 2023 släpptes den 3D-animerade serien *Matteväktarna* (åk F–3). I serien presenteras centrala begrepp inom matematiken – helt på svenska teckenspråk. Med *Matteväktarna* har UR bidragit till att utveckla en ny genre. I dagsläget finns det inga längre animerade serier på svenska teckenspråk, allra minst riktade till barn. Serien handlar om väktarna Ett och Två utanför Mattestadens portar, redo att sätta stadens besökare på prov för att bevisa sina kunskaper om volym, vikt, mått och mönster. Programmet ger också en grund för det nationella ämnesprovet i matematik i årskurs 4 i specialskolan och årskurs 3 i grundskolan.

Inom ämnet matematik producerade UR också tv-serien *Coolaste kojan* (åk 4–6). *Två lag tävlar* om att bygga den coolaste och mest påhittiga kojan på bara åtta dagar. Lagen ska planera, rita, räkna ut alla mått och bygga kojan från grunden. Varje episod är uppförd kring ett matematiskt tema med tillhörande tävling och byggmoment. Syftet är att visa varför det är bra att ha kunskaper i matematik och ge exempel på användningsområden i verkliga livet. I serien tas områden som algebra, geometri, samband, förändring och problemlösning samt taluppfattning upp.

Inom ämnesområdet biologi har UR sänd serien *Humlan Djojj* (förskola) både som radioserie och animerad tv-serie. Den ödmjuka humlan Djojj bor i familjen Blomnings trädgård, pollinerar äppelblommor och leker med vännerna Flugan Flax, Birger Bi och Nyckelpigan. Seriens syfte är att väcka barns nyfikenhet för naturen och att känna empati för de små varelser som bor där. Barn i förskoleåldern lär sig bland annat att bygga bihotell, så blomsterängar och om betydelsen av vatten för allt liv. *En flugas liv* (förskolan) ger kunskap om insekterna i naturen och finns som både radio- och tv-serie. I sagoform får barnen följa hela förloppet när flugan kommer till liv, från larvstadet till puppa för att slutligen bli en fluga. Tillhörande projektionsbilder finns i *Tripp, Trapp, Träd*-appen för möjlighet att studera och utforska flugans liv tillsammans.

För barn i skolan har UR:s biologitbud under 2023 även fokuserat på kroppen. Med humor och allvar får barn lära sig om kroppens organ och dess funktioner i tv-serien *Frågeriet – om kroppen* (åk F–3) och i radioserien *Kul faktum – kroppen* (åk F–3). För de större barnen har programutbudet fokuserat på pubertet, sexualitet och känslor. Tv-serien *Vi förklarar sexualitet, samtycke och relationer* (åk 4–6) går igenom olika begrepp som ingår i kunskapsområdet. I radioserien *Jenny om kroppen, känslor och sånt* (åk 4–6) svarar psykologen Jenny Jägerfeld på frågor från barn

i mellanstadiet med fokus på vad som händer med kroppen under puberteten.

Inom de naturorienterande ämnena har UR även producerat tv-serien *Supernova* (åk F–3). Seriens huvudperson Noomi älskar rymden men har ingen att prata om rymden med sedan mormor dog. Hon bestämmer sig för att börja leta efter en ny bästa vän – en alien. Serien tar upp fenomen och begrepp som är centrala i NO-undervisningen men kopplar samtidigt stora frågor om liv, död, sorg, kärlek och vänskap till vårt oändliga universum.

Programutbud för unga

Med unga avser UR elever i grundskolans årskurser 7–9 samt gymnasieskolan.

Sedan hösten 2022 gäller nya läroplaner och kursplaner (Lgr22) i grundskolan, anpassad grundskola, sameskolan och specialskolan. Lgr22 innehåller nya formuleringar om sexualitet, samtycke, relationer och annat värdegrundarbete. Sex och samlevnad kan vara omgärdat av kontroversiella frågor, som till exempel porr, som kan vara besvärliga att hantera i klassrummet. Porr är tillgängligt i ungars vardag och påverkar ungas syn på samtycke, sex och kärlek – men få pratar öppet om det. UR:s tv-serie *Allt om porr* (åk 7–9) visar inget men berättar allt, utifrån elevers egna frågor. Porrskådespelare och experter avhandlar frågor som samtycke, hur porr påverkar de som tittar på det och vad som är lagligt. Syftet är att öka kunskapen om hur porr påverkar våra relationer och hur juridiken och branschen omkring porr ser ut. Målet är att stötta både lärare och elever till en trygg och engagerande undervisning i sexualitet, samtycke och relationer. Till serien finns en lärarhandledning samt en samtalsguide kring hur man kan hantera svåra frågor i klassrummet.

Den dokumentära radioserien *Efter metoo* (gymnasium) tar upp frågor om sexualitet och samtycke ur en annan aspekt. Säsong 1 undersöker hur unga killars sexualitet har påverkats av metoorörelsen och säsong 2 tar upp hur det är att vara tjejer i olika sociala miljöer efter att #metoo spreds.

Under 2023 har frågor om politik och säkerhet präglat det offentliga samtalet. UR:s tv-serie *Bakgrunder – Sveriges förändrade säkerhetsläge* (åk 7–9) ger bakgrunder och kunskap om Sveriges totalförsvar och Nato, samt om yttrandefrihet, påverkan och desinformation. Lärarhandledningen ger även stöd till lärare i hur de kan hantera kontroversiella frågor och starka känslor i klassrummet.

Inom historieämnet har UR producerat tv-serien *Plugga historia* (åk 7–9) för högstadieelever. I nio avsnitt presenteras historiska händelser och skeenden. Varje avsnitt avslutas med en tydlig sammanfattning för att underlätta för elever som studerar på egen hand. Tv-serien *Historia förklarat* (gymnasium)

har utökats med nya episoder och i den nya tv-serien *Historia fördjupat* (gymnasium) fördjupas de händelser och skeenden som tas upp i *Historia förklarat*. Programledarna samtalrar med några av Sveriges främsta experter om historiebruk, källor och hur historiska händelser påverkar oss även i dag. Teman är bland annat industriella revolutionen, stormaktstiden, franska revolutionen och frihetstiden. I radio-serien *Det sjukaste som hände* (gymnasium) kopplas historia samman med uppmärksammade händelser. Vad minns vi, vad var det som egentligen hände och vad hamnade i skuggan av de stora rubrikerna?

I UR:s kunskapsstäta programformat för gymnasiet och elever som läser allmän linje på folkhögskola – tv-serien *Förklarat* – har nya *Psykologi förklarat* presenterat psykologiska teorier och perspektiv. I *Samhällskunskap förklarat* ligger fokus på ekonomi under 2023 och i *Svenska förklarat* riktas ljuset mot världslitteraturen.

För elever som läser svenska som andraspråk (SVA) har tv-serien *Boktrailern* (åk 7–9) haft premiär ▶

▼ **Orka plugga**
(åk 7–9, gymnasium) är serien som ger elever studietsips som hjälper dem att klara kunskapskraven i skolan.

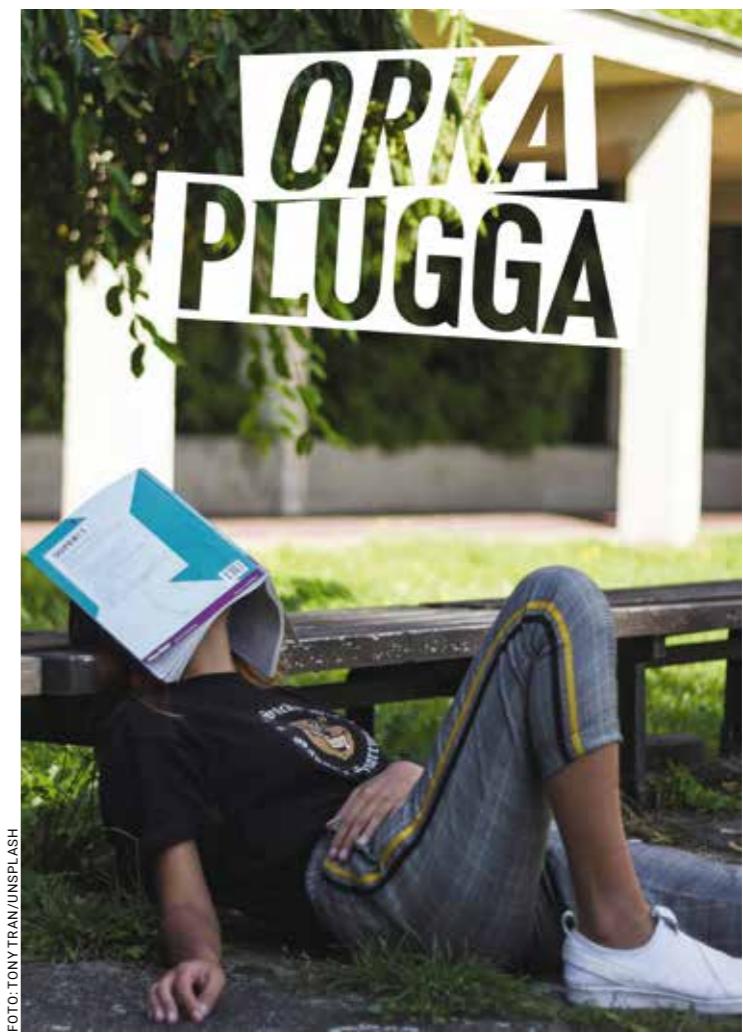

FOTO: TONY FRAN/UNSPASH

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

under året. För att sänka trösklarna och komma i gång med läsningen introduceras skönlitterära verk via kända profiler. Ett kort och inspirerande litteraturprogram som hjälper tittaren in i läsningen av respektive bok. Tv-serien *Boknyckeln* (åk 7–9) vänder sig också till elever som läser svenska som andraspråk. Med hjälp av en läsambassadör, en SVA-lärare och en SVA-elev får tittarna tips på hur de lättare kan kliva in i böckernas värld.

6.3 Nyheter och fakta

UR har i uppdrag att förmedla nyheter och fakta på barns och ungas egena villkor (se tabell 6.3.1).

Kul fakta är en radioserie för barn som väcker nyfikenhet på naturorienterande ämnen. Under 2023 har *Kul fakta – kroppen* (åk F–3) gett svar på en mängd frågor inom ämnet biologi. Vilat aldrig hjärtat? Varför kurrar det i magen när vi är hungriga? Serien går bokstavligen innanför huden och zoomar in på några av människokroppens spänande inre organ. Syftet är att på ett lätsamt sätt levandegöra fakta och det centrala innehållet i biologi för lågstadiet.

UR producerar tillsammans med SVT *Lilla Aktuellt skola* (åk 4–6), ett nyhetsprogram som tar upp veckans viktigaste händelser och vändar sig till elever som tittar på programmet tillsammans med sin klass i klassrummet. *Lilla Aktuellt skola* har under året tagit upp frågor som rör stora omvärlshändelser som krigen i Ukraina och Gaza, terrordådet i Bryssel och gängväld i Sverige. Men även mer vardagsnära frågor som kompissskap i skolan, skolbibliotek, digitalisering i skolan och nationella prov har tagits upp.

Den medievärld barn och unga växer upp i förutsätter goda kunskaper i medie- och informationskunnighet (MIK) för att kunna göra rimliga

Tabell 6.3.1 Nyheter för barn och unga i radio och tv samt webbexklusiva publiceringar (timmar)

Målgrupp	2023			
	Radio	Tv	Webb	Totalt
Barn	1,4	28,2		29,6
Unga	15,2		15,4	30,6
Totalt	16,6	28,2	15,4	60,2

Målgrupp	2022			
	Radio	Tv	Webb	Totalt
Barn	1,4	28,1		29,5
Unga	13,5		15,4	28,9
Totalt	14,9	28,1	15,4	58,4

Målgrupp	2021			
	Radio	Tv	Webb	Totalt
Barn	1,4	27,8		29,2
Unga	13,5		15,4	28,9
Totalt	14,9	27,8	15,4	58,1

bedömningar av vad som är sant och inte samt att förstå riskerna med desinformation och ryktes-spridning i olika informationskanaler. UR har sedan många år producerat program som lägger grunden till både källkritik och källtillit. UR:s programutbud på området ger kunskap för att navigera i informationsflödet, förståelse för digitala begrepp och deras funktioner samt grundläggande kunskap om såväl traditionella som sociala medier och deras olika roller.

Mediesnacket (åk 4–6) är ett fristående format men även ett stående inslag i *Lilla Aktuellt skola* som handlar om mediefördjupning på olika sätt. Under 2023 har ämnen som Tiktok, AI, mobilreklam, grävande journalistik och åldersgränser på dataspel behandlats.

Radioserien *Algoritmen* (gymnasium) har fort-satt att utforska internet och de synliga och osynliga mönster och formler som driver våra ”online-liv”. Frågor om AI har varit centrala under 2023.

Tv-serien *Bakgrunder – Sveriges förändrade säkerhetspolitiska läge* (åk 7–9) ger i fyra korta program en bakgrund till Sveriges förändrade säkerhetsläge. Dels genom kunskap om Sveriges totalförsvar och Nato, dels genom diskussionsstartare kring olika aktuella dilemmor, som yttrandefrihet, påverkan och desinfor-mation och hur koranbränningar kan påverka såväl individer som Sveriges säkerhetspolitiska läge.

En stor del av UR:s program med nyhetsinnehåll utgörs av språkprogram. De ger lärare i moderna språk återkommande material vecka efter vecka och bidrar med underlag för engagerande samtal i klassrummet utifrån aktualiter runt om i världen. Till serierna *¿Qué pasa?* (gymnasium), *¿Qué pasa? fácil* (åk 7–9), *Nachrichten auf Deutsch* (gymnasium), *Nachrichten auf Deutsch leicht* (åk 7–9), *Nouvelles en français* (gymnasium) *Nouvelles en français facile* (åk 7–9), *Newsreel* (gymnasium), *Newsreel easy* (åk 7–9) och *Newsreel world* (gymnasium) finns arbetsblad och manus.

Även franska TV5:s aktualitetsmagasin *7 jours sur la planète* (gymnasium) tillgängliggörs för alla som vill ta del av nyhetsflödet och samtidigt lära sig franska.

6.4 Kulturella och konstnärliga upplevelser för barn och unga

UR ska erbjuda ett varierat utbud av program för och med barn och unga som förmedlar kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen.

Berättelsen om de två vänerna *Ines och Vega* (förskolan) är en specialskriven tv-serie av bilder-bokskonstnären Eva Lindström (vinnare av Alma-priset 2022). Den utspelar sig på en fotbolls-plan under årets fyra årstider. Berättare är skäde-spelaren Ann Petrén. Den animerade serien för barn i förskoleåldern skapar ett intresse för berättelser,

bilder och texter samtidigt som berättelsen upp-muntrar till rörelsegådje.

Döden på Ishavet (åk 4–6) är ett nyskrivet och högkvalitativt radiodrama. Berättelsen är en blandning av psykologisk thriller och skräckfylld äventyrshistoria i dokumentärt berättande. *Döden på Ishavet* kretsar kring ungdomarna Saga, William och Nasim som valts ut att få segla från Göteborg via Nordnorge och vidare till Svalbard. Dramat ställer samtidigt frågor om källkritik, gruppträck och förhållanden mellan den fysiska världen och den på sociala medier.

Uppläsningen av Monica Zaks bok *Alex Dogboy* (åk 4–6) är ett gripande radiodrama. Berättelsen är baserad på verkligheten och handlar om pojken Alex, som lever på gatan i Honduras huvudstad Tegucigalpa. Alex liv som gatubarn förändras när han hittar en hundvalp. UR har även publicerat *Alex Dogboy – författarintervju* (åk 4–6) där författaren Monica Zak berättar om bakgrundens till boken och hur hon träffade Nahin, verklighetens Alex Dogboy.

Barnradions bokpris (åk 4–6) är en samproduktion mellan UR och Sveriges Radio. Programmet inspirerar barn till egen läslust och lär dem mer om litteratur och läsförståelse. En jury bestående av fem sjätteklassare läser och diskuterar fem böcker och

utser därefter årets bästa bok för 9–12-åringar. *Den yttersta vildmarkens historia: Kuben*, skriven av Nils Lundkvist, vann Barnradions bokpris 2023.

I Meänieli i rymlen (gymnasium) berättar författaren och översättaren Bengt Pohjanen om översättningen av Harry Martinsons klassika Aniara till meänieli. Duon Heikura och Hägg framför låtarna ”Väylä”, ”Kaunis Karjalani” och ”Ruusujen aika” som skrivits utifrån texterna i Aniara på meänieli.

Kortfilmsklubben (åk 7–9, gymnasium) är samlingsnamn för kortfilmer i dramagenren på olika språk. De är tänkta att användas inom språkunder-visningen i moderna språk, nationella minoritets-språk och svenska som andraspråk. *Kortfilmsklubben* tar med eleverna på upptäcktsfärd till andra länder och kulturer och speglar i möten mellan människor de eviga frågorna: livet, döden, kärlek, konflikter, sex, rätt och fel. Under 2023 har flertalet kortfilmer på bland annat samiska, finska, franska, tyska och engelska tillkommit.

6.5 Utveckling av programverksamheten för äldre barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR särskilt utveckla programverksamheten för äldre barn och unga. Att ▶

▲ **Berättelsen**
Alex Dogboy
(åk 4–6, 7–9)
är baserad på
verkligheten
och handlar
om gatupojken
Alex i Honduras
huvudstad
Tegucigalpa.
Vardagen är
tuff, farlig och
ensam. Men så
en dag hittar han
en hundvalp och
livet förändras.

utveckla är enligt UR inte detsamma som att öka produktions- eller sändningsvolym. UR definierar det i stället som ett kontinuerligt och målmedvetet arbete med att utforska behov och medievonor hos äldre barn och unga för att där efter utveckla innehåll och programformat som passar målgruppen.

Vilken historia! (åk 4–6) är ett nyutvecklat programformat i ämnet historia. Tv-serien bygger på faktafylda, humoristiska sketcher som utforskar fyra avgörande epoker i Sveriges historia: Vasatiden, stormaktstiden, frihetstiden och den gustavianska tiden. Programmen berättar om människors levnadsvillkor, om framträdande historiska personer och viktiga händelser. Serien är en del i UR:s pågående satsning på programutveckling i ämnet historia för grundskola och gymnasium.

Under 2023 har UR startat ett utvecklingsprojekt för att vässa det folkbildande utbudet för målgruppen unga och unga vuxna. UR når redan i dag på ett framgångsrikt sätt målgruppen unga men med nya folkbildande koncept för en ny generation vill UR utveckla och stärka sitt uppdrag ytterligare. Flera serier för målgruppen kommer som ett resultat av utvecklingsprojekten att ha premiär under 2024.

Ytterligare ett utvecklingsprojekt, riktat mot högstadiet, har pågått under 2023. De senaste årens samhällskriser har synliggjort ett stort behov även inom högstadiet av program som förklarar aktuella händelser och sätter dem i sammanhang. I programserien *Bakgrunder* (åk 7–9) har UR påbörjat en programutveckling för att möta dessa behov. Under 2023 tillkom bland annat episoden *Totalförsvaret* till serien. Med ett utökat utbildningsutbud som bygger på aktuella samhällsfrågor kan UR möta kunskapsbehoven ytterligare. Under hösten 2024 väntas ett nytt aktualitetsformat lanseras (läs mer i kapitel 3.10 Utveckling av innehåll, teknik och kompetens).

UR:s redaktion *Tänk till* riktar sig primärt till målgruppen unga 16–20 år och fokuserar på aktuella samhällsfrågor, ungas livsvillkor och demokrati. Redaktionen står i ständig dialog med målgruppen och arbetar samskapande. Med avstamp i dialogen med unga utvecklar *Tänk till* ständigt nya format och tar sig an olika sorts ämnen som berör ungas vardag. Under 2023 har *Tänk till* startat en podd och utvecklat flera nya programformat. I 24 timmar testar programledaren bland annat att sitta häktad i 24 timmar. Varje år blir ungefär 2 400 personer häktade i Sverige, varav hälften är barn och ungdomar under 21 år. Hur blir man bemött? Vad får man göra och inte göra? I *Fem stories* delar fem unga personer med sig av sina upplevelser kring ett ämne, till exempel att bli rasprofilerad. I *Om sex* diskuterar unga frågor som otrohet, stränga föräldrar och porr. I *Stories inför från* får tittaren möta personer som berättar om erfarenheter av att växa

upp i ett våldsamt hem, hur det är att vara muslim och mötas av koranbränningar, eller hur det är att vara tjejer och bli påverkad av smalhets.

6.6 Kultur

I UR:s utbud finns ett stort antal program som speglar kultur i olika delar av Sverige och världen och där tittaren och lyssnaren får möta människor som är bärare av skiftande kulturuttryck. I utbudet finns program för alla åldrar, alla målgrupper, med innehåll som engagerar, speglar och fördjupar. Detta gäller oavsett om programmen är utlägg, inköp, samproduktioner eller egna produktioner.

I tv-serien *Mamis mat* (gymnasium) träffas flera generationer romer och lagar romsk mat tillsammans. Programmet är helt på romani och fokus ligger på att lära sig laga traditionell romsk mat som takartura, marikli eller čipetki. Även tv-serien *Typiskt romer* (folkbildning) ger kunskap om olika romska gruppars kulturer och traditioner. I serien tar Louie Marti med sin flickvän Magdalena Graaf till olika delar av Sverige för att träffa romer med olika gruptillhörighet och ger inblick i romernas historia, seder, språk och vardagsliv. Paret besöker även Louies föräldrars ursprungsland Spanien, och får historisk kunskap om den romska gruppen kelderash.

Krull (gymnasium) är en tv-serie om lockigt, krulligt och krusigt hår och som ger en inblick i hur det är att växa upp som minoritet i Norge. Serien följer den 19-åriga studenten Auriane som brukade använda starka kemikalier för att förändra sitt hår. I dag drömmar hon om att ha ett stort afro, men varför är det så svårt och läskigt? I *Planeten brinner!* (gymnasium) riktar ljuset på tre finska ungdomar i deras kamp för klimatet. Ellen, Atte och Elina har bestämt sig för att agera och rädda planeten från klimatkrisen och gör allt de kan för att försöka förändra världen, utan riktig politisk makt.

Dokumentären *John – en sista norsk cowboy* (folkbildning) berättar om 92-åriga John, son till en norsk invandrare, som driver sin stora ranch i Montana helt själv. John hoppas få leva och arbeta tills han är 100 år och konstaterar att mycket har förändrats under hans liv. Vad blev bättre och vad har vi förlorat på vägen? Den brittiska komikern och skådespelaren Kathy Burke är född i fattigdom men är numera ekonomiskt trygg. I tv-serien *Med eller utan pengar* (folkbildning) utforskar hon människans besatthet av att bli rik, och träffar kvinnor med olika slags bakgrund i Storbritannien för att samtala om pengar och dessas betydelse.

I tv-serien *Som alla andra* (folkbildning) får tittaren möta unga finlandssvenska vuxna med olika intellektuella funktionsnedsättningar. De har kallats miffon, förståndshandikappade och varit åsidosatta

i samhället. Men är de så annorlunda? De har ju planer och förhoppningar inför framtiden, precis som alla andra. Och vem bestämmer vem som är normal och inte?

I tv-serien *Nätverket för slavarnas frihet* (folkbildning) berättar forskare, historiker och ättlingar till slavar om frihetssökande slavar i USA som flydde via ”den underjordiska järnvägen”. Serien visar med hjälp av modern teknik hur hemliga tunnlar, grottor och stigar användes som flyktvägar. Historiker använder bland annat modern kartteknik för att hitta spår av ett färjesystem som transporterade svarta amerikaner till Mexiko.

6.7 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

För att nå önskad effekt måste UR:s utbud vara enkelt att hitta, funktionellt att använda och möjligt att sprida och dela. Tillgänglighet är mer än bara distribution och användarupplevelse, det handlar också om att möta olika målgruppers speciella behov, exempelvis syn- och teckenspråkstolkning eller olika former av språkstöd. Dessa olika målgrupper har sinsemellan särskilda och skiftande behov och är många gånger målgrupper som andra medieaktörer sällan riktar sig till specifikt. UR har i uppdrag att öka möjligheten för personer med funktionsnedsättning/-variation att ta del av UR:s utbud. För att lyckas krävs en kontinuerlig dialog

med berörda målgrupper samt kompetensutveckling hos medarbetarna.

Det långsiktiga målet är att UR:s hela utbud ska göras tillgängligt för alla, oavsett bakgrund, utbildningsnivå eller funktionsförmåga.

Krav på tillgänglighet

UR ska prioritera god hörbarhet, producera program för särskilda målgrupper samt ha en kontinuerlig dialog med de berörda målgrupperna för att säkerställa kvalitet och relevans. Tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras. I fråga om program för och om personer med funktionsnedsättning får UR tillsammans med Sveriges Radio och SVT fördela ansvaret för olika insatser. En gemensam överenskommelse lämnades in till Kulturdepartementet den 12 december 2022 för år 2023.

I ett särskilt regeringsbeslut med krav på tillgänglighet till tv-sändningar anges också särskilda kvoter som UR och SVT ska uppfylla avseende textning, uppläst text, syn- och teckenspråks-tolkning. Programbolagen har även krav på sig att program som har tillgängliggjorts genom tecken-språkstolkning samt syntolkning vid sändning i marknät, satellit eller tråd ska tillgängliggöras på motsvarande sätt i beställ-tv. UR har uppfyllt detta villkor under 2023. UR ska också verka för att syntolkning och uppläst text tillhandahålls genom ett ljudspår för avlyssning i separat enhet såsom ►

▲ *Krull* (åk 7–9, gymnasium) är en norsk serie om lockigt, krulligt och krusigt hår och ger en inblick i hur det är att växa upp som minoritet i Norge.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

en mobiltelefon eller läsplatta. Detta arbete har påbörjats under 2023.

Sändningarna i marknätet, via satellit och genom tråd har varit identiska vad gäller såväl innehåll som hur tillgänglighetstjänsterna (textning, teckenspråks- och syntolkning samt uppläst text) har visats och fungerat.

UR har genom fördelningen av syn- och teckenspråkstolkade program i SVT:s olika programtjänster beaktat målgruppernas olika behov på så sätt att barnprogram har sänts i SVT Barn och övriga program i SVT24 för att i möjligaste mån kunna sända dessa program parallellt med att det otolkade programmet sänds i SVT1 eller SVT2 (se tabell 6.7.1 och 6.7.2).

UR har som ambition att publicera både syn- och teckenspråkstolkade program på UR Play samtidigt som originalprogrammen publiceras – på så vis kan fler ta del av programmen samtidigt, oavsett behov. Under 2023 var det endast ett fåtal titlar som inte publicerades parallellt.

Textning

UR har under 2023 försett alla program på annat språk än svenska med översättningstext, med undantag för de språkprogram som av pedagogiska skäl sänts otextade. Samtliga icke direktsända tv-program på svenska har under 2023 textats, vilket gör att UR lever upp till kravet på att 100 procent av de icke direktsända programmen på svenska ska vara textade. Textningen har fungerat likadant oavsett om den publicerats i marknätet, via satellit eller genom tråd. Av den totala sändningstiden på 2 869 timmar sändes 890 timmar i tv på svenska. Eftersom UR under 2023 inte har direktsänt några tv-program på svenska har kravet på att minst 80 procent av de

direktsända programmen på svenska ska textas, inte aktualiseras.

Teckenspråkstolkning

Under 2023 var kvoten för teckenspråkstolkade program för UR 6 procent av tv-utbudet på svenska. Tillgängligheten för barn och unga ska prioriteras och UR anser att målgrupperna har prioriterats när minst 60 procent av det totala antalet sända timmar med teckenspråkstolkade program är riktade mot dessa målgrupper (se tabell 6.7.3). Av dessa program ska minst 40 procent vara riktade till barn och minst 40 procent till unga.

För att säkerställa språklig kvalitet och förstärka användarens möjlighet till förståelse, använder UR företrädesvis icke-hörande tolkar. Tolken utgår från ett manus skrivet på teckenspråk, i stället för en direkttolkning som utförs av en hörande, vilket innebär en väsentlig kvalitetshöjning då språket blir korrekt och ger användaren information på sitt modersmål. UR har under 2023 fortsatt att förbättra kvaliteten på de teckenspråkstolkade programmen, bland annat genom att placera teckenspråkstolken på olika sätt i förhållande till bilden för att göra tolkningen tydligare.

Vilka program UR väljer att teckenspråkstolka diskuteras i de referensgruppsmöten och dialogmöten UR har med målgruppen kring dessa frågor. Generellt sett prioriteras aktualitetsprogram och under 2023 har flera av de program som ingått i särskilda satsningar även teckenspråkstolkats i samband med att programmen har premiärslänts, till exempel program inom ämnet historia. UR får även in önskemål från pedagoger om tolkning av äldre titlar som saknar syn-

och teckenspråkstolkning. När det är möjligt försöker UR möta användarnas behov och tolka även dessa äldre program. Ett exempel på en sådan produktion som har teckenspråkstolkats under 2023 är *Geografens testamente – Norden* (åk 4–6) som hade premiär år 2013.

Exempel på programserier som teckenspråkstolkats 2023:

- *Humlan Djojj* (åk F–3)
- *Supernova* (åk F–3)
- *Geografens testamente – världen* (åk 4–6)
- *Sommaren före sjuan* (åk 4–6)
- *Vilken historia!* (åk 4–6)
- *Allt om porr* (åk 7–9)
- *Osynliga sår* (åk 7–9)
- *Historia förklarad* (gymnasium)
- *Min ångest och jag* (folkbildning)
- *Typiskt romer* (folkbildning)
- *Sverige forskar* (folkbildning)

Syntolkning

UR:s kvot för syntolkade program år 2023 var 6 procent av tv-programutbudet på svenska. Samma principer tillämpas vad gäller fördelningen av syntolkning av program riktade till barn och unga som för teckenspråkstolkning, det vill säga minst 60 procent av det totala utbudet av syntolkade program ska riktas till barn och unga, och av dessa ska minst 40 procent vardera riktas till barn respektive unga (se tabell 6.7.2).

Eftersom merparten av UR:s program används i klassrumssituationer är det viktigt att syntolkningen inte stör programmet, då det bör vara möjligt för hela klassen att se den syntolkade versionen.

Program som innehåller mycket synintryck och lite dialog bör prioriteras. Urvalet för vilka program som ska syntolkas baseras i övrigt på samma principer som för vilka program som teckenspråkstolkas. Men hänsyn tas även till behoven inom anpassad grund- och gymnasieskola där syntolkade program används bland annat som ett extra språkstöd.

Exempel på programserier som syntolkats 2023:

- *Humlan Djojj* (åk F–3)
- *Supernova* (åk F–3)
- *Geografens testamente – världen* (åk 4–6)
- *Sommaren före sjuan* (åk 4–6)
- *Vilken historia!* (åk 4–6)
- *Allt om porr* (åk 7–9)
- *Plugga historia* (åk 7–9)
- *Historia förklarad* (gymnasium)
- *Min ångest och jag* (folkbildning)
- *Typiskt romer* (folkbildning)
- *Sverige forskar* (folkbildning)

God hörbarhet

UR prioriterar god hörbarhet i all programproduktion. Som en del i målsättningen att samtliga användare ska kunna ta del av UR:s utbud betonas särskilt vikten av hörbarhet och tydlighet för personer med hörselnedsättning. Under ljudinspelning och bearbetning inom programproduktion är arbetet med god hörbarhet en central del. För att säkerställa ljudkvalitet och hörbarhet i programutbudet ljudbearbetas en stor del av programmen utifrån ett hörbarhetsperspektiv.

UR arbetar kontinuerligt med frågor kring hörbarheten i programmen och deltar i mässor

Tabell 6.7.1 Teckenspråkstolkade program per kanal samt webbexklusiva publiceringar i volym samt andel per kanal och webben, 2021–2023

Kanal	2021		2022		2023	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
SVT2	0,7	0,9 %				
SVT24	38,1	50,2 %	52,7	54,4 %	46,7	56,5 %
SVT Barn	32,2	42,4 %	31,0	32,1 %	30,3	36,7 %
UR Play	4,9	6,5 %	13,1	13,5 %	5,7	6,9 %
Totalsumma	75,9	100,0 %	96,8	100,0 %	82,6	100,0 %

Tabell 6.7.2 Syntolkade program per kanal samt webbexklusiva publiceringar i volym samt andel per kanal och webben, 2021–2023

Kanal	2021		2022		2023	
	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)	Volym (timmar)	Andel (procent)
SVT24	38,2	49,5 %	50,6	51,1 %	43,7	51,0 %
SVT Barn	30,4	39,3 %	32,8	33,1 %	33,6	39,3 %
UR Play	8,6	11,2 %	15,62	15,8 %	8,3	9,7 %
Totalsumma	77,2	100,0 %	99,0	100,0 %	85,6	100,0 %

Tabell 6.7.3 Teckenspråks- och syntolkade program – antal timmar fördelat mellan barn och unga och vuxna, samt sändning/webbexlusivt.

Målgrupp	Teckenspråkstolkat			Syntolkat		
	Total volym	Sändning	Webbexlusivt	Total volym	Sändning	Webbexlusivt
Barn och unga	52,8 (64 %)	47,6 (90 %)	5,2 (10 %)	54,7 (64 %)	48,6 (89 %)	6,1 (11 %)
Vuxna	29,8 (36 %)	29,3 (98 %)	0,5 (2 %)	30,9 (36 %)	28,7 (93 %)	2,2 (7 %)
Totalt timmar/procent	82,6	76,9	5,7	85,6	77,3	8,3

Målgrupp	Teckenspråkstolkat			Syntolkat		
	Total volym	Sändning	Webbexlusivt	Total volym	Sändning	Webbexlusivt
Barn och unga	63,6 (66 %)	51,3 (100 %)	12,3 (19 %)	68,0 (69 %)	53,1 (78 %)	14,8 (22 %)
Vuxna	33,2 (34 %)	32,4 (98 %)	0,8 (2 %)	31,1 (31 %)	30,3 (97 %)	0,8 (2 %)
Totalt timmar/procent	96,8	83,7	13,1	99,0	83,4	15,6

Målgrupp	Teckenspråkstolkat			Syntolkat		
	Total volym	Sändning	Webbexlusivt	Total volym	Sändning	Webbexlusivt
Barn och unga	53,3 (70 %)	49 (92 %)	4,4 (8 %)	53,2 (69 %)	45,1 (85 %)	8,1 (15 %)
Vuxna	22,6 (30 %)	22 (98 %)	0,5 (2 %)	24 (31 %)	23,5 (98 %)	0,5 (2 %)
Totalt timmar/procent	75,9	71,0	4,9	77,2	68,6	8,6

och andra kompetensstärkande evenemang för att utveckla kompetens och kvalitet, som till exempel den årligen återkommande AES-mässan. AES (Audio engineering society) är en förening för ljudtekniker världen över som bland annat tar fram tekniska standarder samt främjar forskning och utbildning inom ljudteknik.

UR har en hörbarhetspolicy med konkreta riktlinjer om hörbarhet som är väl kända av alla medarbetare. Inför starten av en produktion deltar i regel alltid ljudtekniker i uppstartsmöten för att beakta och säkerställa god hörbarhet genom hela produktionsprocessen.

Uppläst text

UR ska enligt tillgänglighetsbeslutet tillhandahålla tjänsten ”uppläst text” för sändningar i marknätet. Tjänsten ”uppläst text” har erbjudits i alla icke direktsända program med översättningstext. UR sänder i SVT:s programtjänster och det är SVT som förfogar över och styr tjänsten.

I den kontinuerliga dialog som UR har med användarna fångar UR upp behov och synpunkter om hur tjänsten kan utvecklas och för dem vidare till SVT. Inga nya utvecklingsförslag togs upp vid senaste mötet med företrädare för Synskadades riksförbund och Riksorganisationen unga med synnedsättning.

Ett annat krav är att program som har tillgänglighjorts genom uppläst text vid sändning i marknät, via satellit, via kabel-tv och IPTV, ska tillgängliggöras på motsvarande sätt vid tillhandahållande i beställ-tv. Detta har varit möjligt på UR Play sedan januari 2023.

Tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning

UR prioriterar tillgängligheten till program för barn och unga där fokus ligger på användning i en utbildningssituation. UR producerar alltid program för barn och unga så att alla ska vara inkluderade och ett program ska vara användbart för samtliga som sitter i ett klassrum. Inkluderande element kan till exempel innehålla att berättartempot är relativt långsamt och att ljudet och bilderna är tydliga.

UR har kontinuerlig dialog med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Syftet med dialogen är att öka kunskapen om hur behoven ser ut hos olika grupper av barn och unga med funktionsnedsättningar/-variationer, men också att sprida information om UR:s utbud. Det har sedan tidigare framkommit att textningen av program är ett extra stöd inte bara för de med hörselnedsättning utan även för elever med språkstörning, en kognitiv funktionsnedsättning eller de som av andra skäl har språksvårigheter. Åven syntolkade program

har visat sig vara användbara för grupper i behov av extra språkstöd. UR anser sig därför uppfylla villkoret i sändningstillståndet om att prioritera tillgängligheten för barn och unga med funktionsnedsättningar, utöver syn- och hörselskada.

Program på teckenspråk

UR har under 2023 fortsatt att producera program på teckenspråk. Fördelen med att producera på teckenspråk är att språket blir korrekt från början. Vid teckenspråkstolkningar av hörande program krävs det anpassningar till den icke hörande målgruppen då det gäller manus och scenografi med mera eftersom vissa hörande manus innehåller sånger, rim och dylikt som är oanvändbart på teckenspråk. Genom att från början skriva och producera program på teckenspråk får man in aspekter som kultur, historia och identitet med allt vad det innebär för en språklig minoritet. Med andra ord får man en chans att forma innehållet och inte bara översätta språket, som vid teckenspråkstolkning. Kvaliteten blir väsentligt högre vid dessa produktioner. Att producera på teckenspråk innebär också att döva och hörselskadade personer medverkar såväl framför som bakom kameran, på så sätt blir innehållet mer representativt för målgruppen. Det aktuella programmet och produktionen speglar då samhället och skapar identifikation hos målgruppen.

Produktion på teckenspråk medför högre kostnader än vid annan produktion. Bland annat krävs fler funktioner vid inspelningar än vad hörande produktioner behöver. Till exempel medverkar alltid bisittare som kvalitetssäkrar att det blir ett tydligt och bra teckenspråk liksom teckenspråkstolkar som möjliggör kommunikation mellan hörande och döva medarbetare.

Under 2023 har UR producerat flera programserier på teckenspråk bland annat som en del av UR:s satsning i ämnet historia. Serien *Vi förklarar – historia* (åk 4–6) lyfter viktiga händelser och personer under vikinga- och medeltiden i Sverige. Avsnitten har ett tydligt MIK-perspektiv då stor vikt läggs vid att berätta om vilka bevis och fakta som finns.

Boktrailern – teckenspråk (åk 7–9) är korta, förklarande och visuella program som vill inspirera till läsning. Då många elever i högstadiet har en ganska hög tröskel till att läsa är detta ett sätt att locka till nyfikenhet och vilja att läsa.

Matteväktarna (åk F–3) är Sveriges första 3D-animerade serie på teckenspråk som presenterar olika begrepp inom matematiken för de yngre barnen. Syftet med serien är att utveckla elevernas förmåga att använda och beskriva matematiska begrepp och att öka förståelsen för samband mellan begreppen. *Matteväktarna* finns även i en version med svenska tal och har därigenom fått en stor användning även bland hörande elever.

FOTO: OLIVER MARTIN HENRIQUEZ AMERAKI

Ett annat programexempel är *Lilla Aktuellt teckenspråk* (åk 4–6) som sänds varje fredag under skolterminerna och tar upp veckans viktigaste händelser. Under veckodagarna publiceras även aktuella videoklipp och nyheter på sociala medier som Instagram, YouTube och Tiktok.

UR Teckenspråk har under 2023 utvecklat ett helt nytt vodd-format, det vill säga en podd som spelas in med rörlig bild på teckenspråk, för unga teckenspråkstalare som har resulterat i två programserier. I *Tabu* (gymnasium) lyfts och diskuteras olika åsikter i ett aktuellt ämne för unga döva och hörselskadade. Programmet lyfter vikten av att uttrycka sin åsikt och hur man kan uttrycka sig och här få unga möjlighet att fritt diskutera med varandra. I *Hetast just nu* (gymnasium) diskuterar programledarna Amir och Josephine rykande heta och aktuella ämnen som konsumtion, deep fakes eller konflikten mellan Israel och Hamas. Unga döva och hörselskadade upplever att de får för lite information på teckenspråk kring aktuella händelser. Programmet är UR:s bidrag till att fylla en del av de kunskapsluckor om aktuella händelser i Sverige och världen som teckenspråkstalande har behov av.

Serierna *Se på mig!* (gymnasium), *Djupdyk* (folkbildning) och *Vi frågar* (gymnasium) har under 2023 fortsatt fått stor respons och väckt engagemang hos tittarna. I *Se på mig!* har episoderna *Ja, jag är gay!* (om att komma ut för sin familj och bli utesluten från familjen), *Min förlorade barndom* (om maskrosbarn med alkoholisera pappa) och *Jag ska fan bli frisk!* (om att bli sjuk i postcovid) fått stor uppmärksamhet i målgruppen. Serien *Vi frågar* har under året tagit upp ämnen som hur förberedd man

är om kriget kommer, åsikter om skönhetsingrep och om en vit lög är okej.

6.8 Program för särskilda målgrupper

UR producerar och publicerar utbildningsprogram som kan användas i anpassad grund- och gymnasieskola. Under 2023 publicerade UR till exempel serierna *Bara vanligt vatten – lätt version* (åk 4–6) samt *Svenska förklarat – lätt version* (åk 7–9). Men UR tillgängliggör även program för denna målgrupp på andra sätt. Under 2023 har UR bland annat infört möjligheten att kunna spela upp program i ett längsammare tempo än originalversionen, något som har efterfrågats av lärare och elever i anpassad grund- och gymnasieskola. Genom tjänsten tillgängliggörs många fler program för dessa målgrupper. Även utbudet som tillgängliggörs genom syntolkning används inom den anpassade grund- och gymnasieskolan.

Dialog med användarna

För att försäkra sig om att UR:s utbud och tillgänglighetstjänster håller en hög kvalitet och användbarhet utvärderas dessa årligen, bland annat genom dialogmöten med olika grupper inom funktionshinderrörelsen. UR har också dialog med SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten), MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) samt med referensgrupper och användare för att fånga in målgruppernas olika behov och säkerställa att UR skapar ett relevant utbud.

I juni bjöd UR in till det årliga dialogmötet om svenska teckenspråk. Representanter från organisationer, myndigheter och förbund som är inriktade på svenska teckenspråk, dövfrågor, samt

Boktrailern – teckenspråk (åk 7–9) är en serie med korta, förklarande och inspirerande litteraturprogram på teckenspråk som hjälper tittaren in i läsningen.

familjer eller anhöriga till döva och hörselskadade deltog. På dialogmötet diskuterades hur UR:s nya tillgänglighetsfunktion, att själv kunna styra uppspelningshastigheten av program på UR Play, gynnar språkinlärningen för språksvaga eller nybörjare på teckenspråk. Vikten av att UR är aktivt i sina kanaler i sociala medier (Youtube, Instagram, Tiktok) – särskilt i kristider – lyftes. För den unga teckenspråkiga målgruppen kan det vara avgörande att *UR Teckenspråk* finns där och aktivt för en interaktiv dialog med målgruppen och publicerar samhällsviktig information i dessa kanaler. Det är även viktigt att nå äldre teckenspråkstalare som inte använder sociala medier samt döva nyanlända i Sverige, särskilt i tider med mycket desinformation. Den 3D-animerade serien *Matteväktarna* (åk F–3) uppskattades av dialoggruppen då den språkliga kvaliteten ansågs vara hög och att även döva kan få ta del av animerat innehåll på teckenspråk.

UR:s programserie *Det här är svenskt teckenspråk!* (folkbildning) ansågs stärka kunskapen om svenska teckenspråk både för allmänheten och döva själva.

Under året har UR haft två referensgruppmöten med företrädare från Synskadades riksförbund och Riksorganisationen Unga med synnedsättning för att kunna följa upp och utveckla kvaliteten på UR:s tillgänglighetstjänst uppläst text på UR Play som infördes i januari. UR har vid dessa tillfällen fått tydlig feedback och förbättringsförslag.

I december arrangerades *PS Funk* som är ett projekt mellan UR, Sveriges Radio, SVT

och Funktionsrätt Sverige som syftar till dialog och att höja kunskapen om funktionsräts- och tillgänglighetsfrågor. Medarbetare för samtliga public service-företag samt företrädare från funktionshinderrörelsen deltog. Temat var *AI, tillgänglighet och spegelning – risker och möjligheter*. Dialogen handlade om hur AI-teknik kan bidra till ökad tillgänglighet av medier i framtiden, men också om risker med en teknikutveckling som inte tar hänsyn till behoven för personer med funktionsnedsättning, och som därmed kan skapa ett digitalt utanförskap för samma målgrupp. Representanter från bland annat Sveriges dövas riksförbund, Hörselskadades riksförbund, Synskadades riksförbund samt Unga med synnedsättning medverkade i en expertpanel och delgav synpunkter på olika utvecklingsprojekt från public service som syftar till att höja kvaliteten av tillgängligheten för målgruppen personer med funktionsnedsättning. UR presentrade utvecklingen av teckenspråkstolkad radio/podcast vars syfte är att även döva och hörselskadade ska kunna få ta del av UR:s radio- och podd-utbud. Projektet är under utveckling och pågår i samråd med en referensgrupp från målgruppen.

I juni under Almedalsveckan anordnade UR tillsammans med SVT gemensamma dialogträffar med representanter för ett antal funktionsrätsorganisationer för att diskutera aktuella behov för målgruppens medlemmar samt public service-uppdraget framöver för personer med funktionsnedsättning. I samtliga möten understöds vikten

av spegelingsuppdraget där både representation, identifikation och en spegelning av mångfalden inom målgrupperna är bland de viktigaste behoven.

6.9 Minoritetsspråk

UR producerar och tillgängliggör radio- och tv-program på minoritetsspråk och svenska teckenspråk. Utöver program på de nationella minoritetsspråken har UR under 2023 även sändt program på ytterligare nio minoritetsspråk.

UR:s program på minoritetsspråk och svenska teckenspråk utgår från användarnas behov av utbildnings- och språkprogram, främst för målgrupperna barn och unga. UR kartlägger behoven av språkstarkande och språkutvecklande program genom regelbunden kontakt med dialoggrupper för varje nationellt minoritetsspråk samt svenska teckenspråk och via kontakt med forskare och skolmyndigheter.

Programmen syftar till att öka språkkunskapsnivån för dem som redan talar språken men kan även vara ett stöd för dem som inte helt behärskar språken.

Program på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk

Enligt sändningstillståndet ska de tre public service-bolagens sammantagna programutbud på de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska samt svenska teckenspråk uppgå till minst 2019 års nivå. UR:s förstasändningar på vart och ett av de nationella minoritetsspråken samt svenska teckenspråk ska

öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivåer. Det samlade utbudet på jiddisch ska, sammantaget med Sveriges Radios och SVT:s utbud, öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå.

Bedömningen kan inte göras utifrån en jämförelse i timmar eftersom public service-bolagens sändningsvolymerna på språken skiljer sig markant. Sveriges Radio sänder exempelvis mer än hundra gånger fler timmar än UR och mer än tio gånger så många timmar som SVT.

För att kunna göra en samlad bedömning av bolagens utbud på de olika språken, använder programbolagen i stället två index. Språkutbudet (per språk) 2019 motsvarar index 100. För varje år räknas index per bolag upp eller ner utifrån förändring av sändningsvolymen. Index kan i de tre bolagen växla mellan åren och de olika språken. Indexberäkningen ger en bild av utvecklingen och möjliggör en bedömning av bolagens sammantagna ökning av andelen förstasändningar under tillståndsperioden per språk samt det sammantagna programutbudet på de nationella minoritetsspråken samt svenska teckenspråk.

Bolagen har sammantaget under 2023 ökat antalet förstasändningar. Det sammantagna utbudet på de nationella minoritetsspråken samt svenska teckenspråk överstiger 2019 års nivå (se diagram 6.9.1 och 6.9.2). I bilaga 9.4 finns mer detaljer som visar hur dessa siffror tagits fram.

UR, Sveriges Radio och SVT får sinsemellan fördela ansvaret rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk. Fördelningen beskrivs i en överens-

Diagram 6.9.1 Utveckling av förstasändningar på nationella minoritetsspråk sammantaget alla bolag 2019–2023

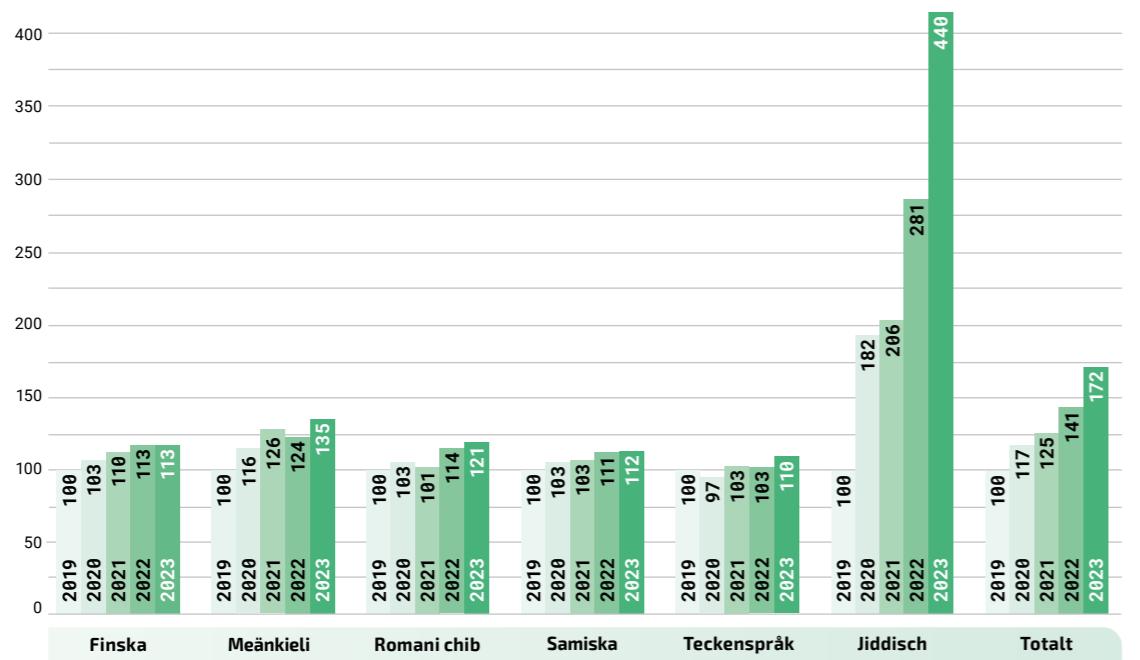
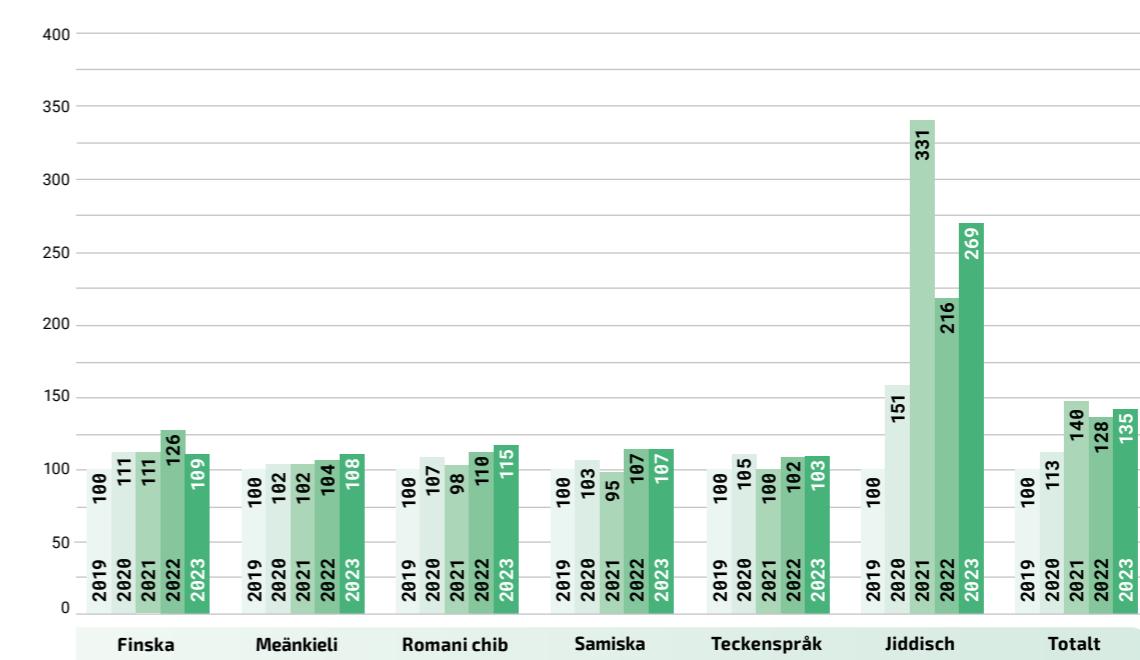

Diagram 6.9.2 Utveckling av nationella minoritetsspråk sammantaget alla bolag 2019–2023

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

kommelse som lämnas in till Kulturdepartementet och Mediemyndigheten (tidigare Myndigheten för press, radio och tv). Sådan överenskommelse gällande 2023 lämnades in den 12 december 2022. Enligt överenskommelsen har UR ett speciellt ansvar för utbudet till barn och unga och inom området utbildning.

UR:s utbud

Under 2023 har UR sändt och publicerat totalt 161,12 timmar radio och tv på de nationella minoritets-språken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska samt svenska teckenspråk (se tabell 6.9.1).

UR har under 2023 ökat antalet förstasändningar på samtliga nationella minoritetsspråk samt tecken-språk (se tabell 6.9.2). Drygt 77 procent av UR:s utbud på nationella minoritetsspråk och teckenspråk är riktat mot barn och unga, vilket gör att UR anser

sig uppfylla kravet i sändningstillståndet om att ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga (se tabell 6.9.3).

UR arbetar kontinuerligt med att höja kvaliteten i språkproduktionerna och skapa relevant innehåll. UR:s språkstarkande programutbud ska inte enbart vara på språken utan innehållet ska även i största möjliga mån vara kopplat till språkens kulturella och historiska kontext. UR har under 2023 samverkat med Filmpool Nord för att möjliggöra samproduktion av serier på samiska och meänkieli, där utbudet på marknaden är begränsat. Exempel på program som UR har varit med och samproducerat är *De åtta årstidernas land* (åk 4–6) på nordsamiska och *Uppföstrade bärare* (gymnasium) på meänkieli.

Tabell 6.9.1 UR:s sändningsvolym i radio och tv samt webbexklusivt på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk 2021–2023 (timmar)

Språk	2021			2022			2023		
	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt
Finska	47,26	5,31	52,57	63,46		63,46	41,74	2,42	44,16
Jiddisch	14,82	1,03	15,85	6,05	0,49	6,54	9,45	1,28	10,73
Meänkieli	18,47		18,47	18,42	1,50	19,92	20,55	0,88	21,43
Romani chib	17,98	0,80	18,78	20,53	2,70	23,23	22,60		22,60
Samiska	18,57	1,00	19,56	21,31	2,16	23,47	23,43	0,45	23,87
Svenskt teckenspråk	34,00	2,88	36,89	34,91	3,71	38,62	34,05	4,28	38,33
Totalt	151,10	11,02	162,12	164,68	10,56	175,24	151,82	9,30	161,12

Tabell 6.9.2 Förstasändningsvolym, inkl webbexklusivt (andel i procent) på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk 2021–2023 (timmar)

Språk	2021			2022			2023		
	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt	Sändning (radio och tv)	Webb- exklusivt	Totalt
Finska	12,36	5,31	17,67	19,12		19,12	16,77	2,42	19,19
Jiddisch	2,01	1,03	3,03	2,69	0,49	3,18	5,49	1,28	6,77
Meänkieli	5,58		5,58	4,55	1,50	6,05	5,51	0,88	6,39
Romani chib	6,63	0,80	7,43	6,16	2,70	8,86	8,77		8,77
Samiska	8,89	1,00	9,89	8,06	2,16	10,22	10,05	0,45	10,50
Svenskt teckenspråk	13,24	2,88	16,13	13,31	3,71	17,02	13,11	4,28	17,40
Totalt	48,71	11,02 (18,4 %)	59,73	53,89	10,56 (16,4 %)	64,45	59,71	9,30 (13,5 %)	69,01

Tabell 6.9.3 Sändningsvolym i radio, tv och webb på nationella minoritetsspråk, svenska teckenspråk och jiddisch fördelat på barn, unga och vuxna (timmar)

Språk	Barn	Unga	Vuxna	Totalt
Finska	8,29	15,57	20,30	44,16
Jiddisch	3,32	1,51	5,90	10,73
Meänkieli	12,01	9,42		21,43
Romani chib	8,95	13,17	0,49	22,60
Samiska	18,59	5,28		23,87
Svenskt teckenspråk	25,04	3,27	10,02	38,33
Totalt	76,18	48,22	36,71	161,12

FOTO: YLE

Programmen på nationella minoritetsspråk ska även vara identitetsstarkande vilket bidrar till förståelse och lärande och ökar användarens möjligheter att ta till sig ett programinnehåll. Exempelvis är serierna *Zing!* (F-3) på jiddisch, *Bokgänget* (4-6) på finska och *Mamis mat* (gymnasium) på romani chib, både språk- och identitetsstarkande.

Nationella minoritetsspråk för barn och unga

Enligt sändningstillståndet ska UR ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper eller är teckenspråkiga. Det innebär att UR ska producera program med pedagogiskt kunskapsperspektiv och att programmen ska vara både språkutvecklande och språkförstärkande. Programutbudet ska även synliggöra och ge ökad kunskap om minoritetsspråk och teckenspråk.

UR producerar olika former av språkförstärkande program till barn och unga, dels genom nya

produktioner och dels genom versioneringar av program som dubbas.

UR har under 2023 sätt versioneringar av bland annat *Tripp, Trapp, Träd-sagor* (förskola) på finska, jiddisch, meänkieli, nordsamiska och svensk romani, *Grejen med demokrati* (åk F-3) på finska och nordsamiska samt *Kort om demokrati* (åk 4-6) på finska, meänkieli, nordsamiska och romani chib. Bland nyproduktioner kan nämnas *Siirto* (åk 4-6) på meänkieli, en radiosaga som utspelar sig i norra Sverige.

Program på andra minoritetsspråk

UR sänder och publicerar även program på andra minoritetsspråk för barn och unga i radio, tv och på UR Play. Under 2023 publicerade UR program på nio andra minoritetsspråk, utöver de nationella minoritetsspråken: arabiska, engelska, franska, dari, swahili, somaliska, spanska, tigrinja och ukrainska.

Vilka minoritetsspråk utöver de nationella minoritetsspråken som UR producerar ett utbud

**I Planeten
brinner!**
(gymnasium)
följa tre unga
aktivister
från Finland i
deras kamp
för
klimatet.

6. Särskilda uppdrag och målgrupper

FOTO: JOHAN BERGMARK

FOTO: MUNCK

▲ **Zing!** (åk F–3) är en serie för alla åldrar med musik ur det judiska kulturarvet och med sångtexter på jiddisch.

på baseras på behov inom förskola och grundskola. Men också på vad olika institutioner som jobbar med nyanlända ser för behov av språk. Ofta prioriteras program som är språkstarkande och passar i modersmålsundervisning eller program som handlar om svenska samhället. Ett exempel på det är serien *Kort om demokrati* som versionerades på nio språk.

Exempel på program:

- *Kort om demokrati* (åk 4–6) arabiska, dari, engelska, franska, somaliska, spanska, swahili, tigrinja, ukrainska
- *Frallan är bäst* (åk F–3) arabiska, ukrainska
- *Grejen med demokrati* (åk F–3) arabiska, engelska
- *Drakskeppet* (åk 4–6) arabiska, spanska
- *Jasmine och Jambo* (förskola) engelska, franska
- *Hej hej Sverige – kortfattat* (komvux/grundvux) arabiska, dari, engelska, franska, somaliska, spanska, swahili, tigrinja, ukrainska

Under 2023 har UR även versionerat *Hej hej Sverige – kortfattat* på flera minoritetsspråk. Serien är tänkt att användas inom sfi-undervisningen (svenska för invandrare) på komvux och folkhögskolor. I korta avsnitt förklaras ord, begrepp och företeelser – till exempel källkritik, propaganda och rösträtt – på ett enkelt och tydligt sätt.

Dialog

Under 2023 har UR bjudit in till dialogmöten om de samiska språken, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch. Från UR:s sida deltar vd, strategichef, samt medarbetare som arbetar med produktioner för och om aktuell nationell minoritetsgrupp och minoritetsspråk. Dialogmötena följer en tydlig struktur där varje möte inleds med att följa upp insikterna från föregående års möte. Sedan presenteras vad UR har gjort och hur detta har tagits emot i respektive dialoggrupp. Genom att kontinuerligt bjuda in representanter från de olika minoritetsgrupperna utbyts kunskap om och behov i de olika användargrupperna som bidrar till att de program som produceras upplevs som relevanta och trovärdiga och blir använda av berörda grupper.

På dialogmötet om de samiska språken framfördes vikten av att UR fortsätter att jobba med alla de fem samiska språken och särskilt poängterades vikten av korrekt grammatik i utbudet, eftersom detta generellt upplevs vara en brist i dag och bidrar till att samiska lärs ut felaktigt. Dialoggruppen lyfte även vikten av att kunna känna igen sig i programmen för att kunna ta till sig av innehållet och att lära sig från det, som till exempel i UR:s programserie *De åtta årstidernas land* (åk 4–6).

På dialogmötet om meänkieli framfördes att ett sätt att bidra till språkrevitalisering är att göra program för de yngre användarna där de får återkomma till välkända karaktärer (som till exempel UR:s fiktiva karaktärer *Hasse och Helmi*) och berättelser vilket underlättar språkinlärningen.

På dialogmötet med den sverigefinska gruppen lyftes vikten av att visa på värdet av att kunna tala finska i dag, hur språket stärker identiteten och hur det kan komma till användning i yrkeslivet. Detta för att uppmuntra fler i målgruppen att studera finska. UR:s utbud på finska för målgrupperna inom grundskola och gymnasiet anses bidra till att svara upp mot det behovet.

På dialogmötet om romani chib framfördes behovet av nya kunskapsprogram om romsk historia, kultur och språk. Romernas långa historia, både i Sverige och Europa, är fortsatt relativt okänd bland allmänheten. Det handlar såväl om förföljelsen och mördandet av romer under förintelsen, om de svenska tvångssteriliseringar som romer utsattes för, som om romsk kulturhistoria i Sverige. Att呈现出 romsk kultur för allmänheten kan bidra till att minska fördomar om minoriteten och stärka unga romers identitet.

Vid dialogmötet om jiddisch lyftes vikten av UR:s uppdrag kopplat till både språkrevitalisering

och folkbildning. Med ett växande intresse för jiddisch i samhället, men med en fortsatt brist på utbildningsmaterial, anses UR:s barnutbud på jiddisch vara unikt. En låg kunskap i allmänhet om minoriteten gör att behovet av mer kunskap om judisk kultur och historia blir än viktigare när antisemitismen i samhället ökar. Dialoggruppen anser därför att UR har en viktig roll både inom folkbildning och utbildning, nu och i framtiden.

Utöver dialoggrupporna har UR även träffat representanter från Sannings- och försoningskommisionen för tornedalingar, kväner och lantalaisten, samt Sanningskommisionen för det samiska folket. I två separata samtal, som spelades in för intern kompetenshöjning, diskuterades ny forskning kring minoriteterna och arbetet med sanningskommisionerna vars slutrappporter väntas kunna förändra faktälget kring nationella minoritetters historia i samhället.

De nationella minoritetsgrupperna och urfolket samerna har historiskt varit diskriminerade och osynliga vilket gör att dialogen med dessa bygger på att skapa förtroende och tillit. Detta arbete är tidsskrivande men är en förutsättning för att UR ska kunna producera ett utbud som upplevs som sant och relevant för och av användarna, både på respektive nationellt minoritetsspråk och för de nationella minoritetsgrupperna. **UR**

▲ **I Bokgänget på finska** (åk 4–6) dyker svensk-finska mellanstadieselever in i olika bokgener som fantasy, fakta, spänning och humor. De recenserar och poängsätter böckerna de läst.

Linus Thörnblad
blev höjdhopptjärna
över en natt. Men så
drabbades han av en
utmattningsdepression.
I Min ångest och jag
(folkbildning) berättar
fyra kända svenskar om
sin psykiska ohälsa –
och vägen mot hälsa.

FOTO: MAGNUS EGGLER

- Villkor som kapitel 7 svarar på:**
- Sändningstillstånd 19–22 §§
 - Medelsvillkor 1–5, 19
 - Läs mer i bilaga 9.5. Sändningsvillkor för UR och 9.6 Medelsvillkor för UR

Så används pengarna

UR:s verksamhet bedrivs utan vinstintresse och finansieras via en public service-avgift. Enligt Riksdagens beslut om medelstilldelning erhöll UR 472,3 miljoner kronor, motsvarande 5,2 procent av de totalt 9 087,5 miljoner kronor som tilldelades public service-bolagen för år 2023.

UR finansieras från och med i januari 2019 via en inkomstbaserad public service-avgift som samlas in via skattsedeln och hamnar på ett public service-konto i Riksgäldskontoret. Public service-kontot förvaltas av Kammarkollegiet och medlen betalas ut månadsvis till UR enligt förordningen (2018:1897) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Som ett av tre public service-bolag, finansierat via skattsedeln, är det av största vikt för UR att hantera de medel som tilldelas bolaget på ett ansvarsfullt sätt. Merparten av medlen används till programverksamheten och att utveckla programutbud och tjänster för att möta publikens önskemål och behov.

7.1. Intäkter

Från de erhållna avgiftsmedlen från public service-kontot, 472,3 miljoner kronor för UR:s del, görs omfördelningar mellan UR och de övriga public service-bolagen. UR äger tillsammans med SVT och Sveriges Radio det gemensamma dotterbolaget Sveriges Radio Förvaltnings AB, SRF. Bolaget finansieras med avgiftsmedel från de tre public service-bolagen. Efter överförda avgiftsmedel samt förändring av skuldförda avgiftsmedel (vilket framför allt avser senarelagda programproduktioner) blir

UR:s intäktsförda avgiftsmedel för året 463,7 miljoner kronor. Summa intäkter vid sidan av avgiftsmedel under 2023 var 1,7 miljoner kronor. Dessa övriga intäkter består till exempel av produktionsbidrag från samarbeten med nordiska och andra europeiska public service-bolag. De totala intäkterna uppgick 2023 till 465,4 miljoner kronor (se tabell 7.1.1). ►

Tabell 7.1.1 UR:s intäkter 2021–2023 (miljoner kronor)

Intäkter (miljoner kronor)	2021	2022	2023
Erhållna avgiftsmedel från rundradiokontot	454,0	463,1	472,3
Justering mellan programbolagen	0,1	-0,1	-1,1
Totalt erhållna avgiftsmedel	454,1	463,0	471,2
Avgiftsmedel överförda till RIKAB	0,0	0,0	
Avgiftsmedel överförda till SRF	-15,2	-15,0	-16,0
Delsumma	-15,2	-15,0	-16,0
Förändring skuldförda avgiftsmedel	5,7	-9,8	8,5
Summa intäktsförda avgiftsmedel	444,6	438,2	463,7
Samproduktioner och royalty	1,3	1,8	2,1
Lönebidrag	0,0	0,0	0,0
Valutakursvinster	0,1	0,2	0,1
Övriga intäkter	0,3	0,1	-0,5
Summa övriga intäkter	1,7	2,1	1,7
Summa	446,3	440,3	465,4
Sidoverksamhet	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter	446,3	440,3	465,4

7.2 Kostnader

UR:s totala kostnader uppgick 2023 till 465,4 miljoner kronor, av dessa utgjorde 80,6 procent programproduktionskostnader. Dessa kostnader inkluderar direkta programkostnader men även kostnader för exempelvis sändningsplanering, rättigheter och programinköp.

Till programproduktionskostnaderna räknas också det pedagogiska utvecklings- och kontaktarbetet som ingår i alla UR-produktioner. Största delen av dessa kostnader inkluderas direkt i programprojekten (se tabell 7.2.1). Även om principen för kostnadsindelning är tydlig vad gäller programproduktion, distribution och övriga kostnader så rymmer posten övriga kostnader även annat som har en direkt koppling till programproduktionen, till exempel kostnader för sändningsplaneringssystem och produktionsnätverk liksom utvecklingen av UR

Tabell 7.2.1 UR:s kostnader 2021–2023 (miljoner kronor)

UR:s kostnader	2021	2022	2023
Tv-produktion	302,6	291,3	320,2
Radioproduktion	50,9	53,1	55,1
Varav pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete	6,0	6,0	5,9
Summa programproduktion	353,5	344,4	375,3
Distribution	3,3	3,2	3,3
Övriga kostnader	89,5	92,7	86,8
SUMMA KOSTNADER	446,3	440,3	465,4
Sidoverksamhet	–	–	–
Andel programproduktion	79,2 %	78,2 %	80,6 %
Andel distribution	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Andel övriga kostnader	20,1 %	21,1 %	18,7 %
Totalt:	100 %	100 %	100 %

Tabell 7.2.2 Kostnader i procent per utbildningsområde 2021–2023

Kostnadsandel per utbildningsområde	2021	2022	2023
Yngre barn (åk F–3)	19,0	10,8	15,0
Äldre barn (åk 4–6)	17,5	24,5	21,6
Unga (åk 7–9, gymnasium)	18,0	21,6	25,3
Högskola (inklusive pedagoger)	13,2	6,8	1,9
Folkhögskola och studieförbund	6,4	5,5	2,4
Folkbildung	25,9	30,8	33,8
Summa kostnader	100	100	100

Tabell 7.2.3 UR:s totala kostnader fördelat per utbildningsområde 2021–2023 (miljoner kronor)

Kostnader per utbildningsområde	2021	2022	2023
Yngre barn (förskola, F–3)	84 643	47 706	69 897
Äldre barn (4–6)	78 151	107 929	100 493
Unga (7–9, gymnasium)	80 463	95 003	117 538
Högskola (inklusive lärarfortbildning)	58 997	29 854	8 865
Folkhögskola och studieförbund	28 558	24 075	11 139
Folkbildung	115 484	135 756	157 483
Summa kostnader	446 296	440 323	465 415

Play. Målsättningen är att merparten av resurserna ska användas till programproduktion. Posten övriga kostnader består till största delen av kostnader för stödfunktionerna, som till exempel ekonomi, HR, strategi, stab, kommunikation, it/teknik och investeringar. I dessa funktioner ingår tjänster och kostnader som i första hand går att hämföra till stöd för programverksamheten. Därför kan man inte helt likställa kostnaderna för stödfunktionerna med overheadkostnader.

Övriga kostnader ligger på ungefär samma nivå för åren 2021–2023. Som distribution räknas kostnaden för distribution av marksändningar för radio samt distribution online. Enligt avtal mellan SVT och UR står SVT för distributionskostnaderna för UR:s tv-sändningar i marknätet. SVT tilldelas avgiftsmedel som täcker dessa kostnader.

Resursförbrukning per utbildningsområde

UR:s programutbud är riktat till olika målgrupper eller utbildningsområden. Kostnaderna fördelar sig per utbildningsområde enligt tabeller 7.2.2 och 7.2.3. Kostnaden per område kan variera mellan åren beroende på de satsningar UR gör för att tillgodose behoven inom respektive utbildningsområde. Kostnadsandelen för utbildningsområdena yngre barn, äldre barn och unga (61,9 procent) är sammanlagt större än kostnaden för högskola, studieförbund/folkhögskolor och folkbildning. Detta ligger i linje med UR:s ambition att stärka utbudet för barn och unga.

Investeringar

Under 2023 har UR gjort investeringar i studio, ljud, lagring, nätverk, servrar samt löpande underhållsinvesteringar för datorklienter, datormonitorer, studio, telefoner, kameror och uppgradering av mjukvaror.

7.3 Produktivitet och kostnadseffektivitet

UR har valt att inte redovisa en ren snittkostnad per producerad eller tillgängliggjord timme som produktivitetsmått, då det inte är en bra indikator på UR:s produktivitet. Ett traditionellt produktivitetsmått som kostnad per timme tar framför allt inte hänsyn till en för UR mycket viktig kvalitetsfaktor som utgörs av hur länge en produktion kan användas, alltså dess hållbarhet. UR har därför arbetat fram ett produktivitetsmått som inkluderar hållbarhet och som utgår från utbildningsuppdraget och speglar hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna.

Produktivitet

UR:s produktivitetsmått utgår från en kvalitetsaspekt och möjliggör en jämförelse av olika kategorier av

Tabell 7.3.1 Hållbarhetsfaktor per utbildningsområde 2021–2023

Utbildningsområden	2021		2022		2023	
	Tv	Radio	Tv	Radio	Tv	Radio
Yngre barn (F–3)	9,5	7,6	9,5	7,8	8,6	8,3
Äldre barn (4–6)	6,0	6,4	6,3	7,4	7,6	8,2
Unga (7–9, gymnasium)	7,6	5,6	5,5	6,6	5,5	4,3
Högskola (inklusive pedagoger)	1,2	5,0	5,0	0,0	5,0	5,0
Folkhögskola och studieförbund	7,2	5,0	10,0	10,0	8,9	10,0
Folkbildung	5,4	5,5	5,3	4,8	5,8	7,4
Totalt	6,2	5,9	6,9	6,1	6,9	7,2

Newsreel world
(gymnasium)
är nyheter på
engelska från den
engelskspråkiga
delen av världen.
Här rymmer nyheter
och reportage om
kultur, sport och
samhällsfrågor.

7. Så används pengarna

$$\text{Produktivitet} = \frac{\text{totala kostnaden}}{\text{hållbarhetsfaktor}}$$

Produktivitetsmåttet som tas fram på detta sätt ska tolkas så att ett lågt produktivitetsmått betyder hög produktivitet (se tabell 7.3.2 och 7.3.3).

På detta sätt har UR ett produktivitetsmått som tar hänsyn till hållbarhet och kvantitet i förhållande till kostnaderna. Måttet ger också en mer rättvisande jämförelse av kostnader per utbildningsområde.

Kostnaden delad med hållbarhetsfaktorn (hög hållbarhetsfaktor = programmet används under lång tid) gör att en dyr produktion som beräknas hålla under lång tid kan jämföras med en mindre resurskrävande produktion som kanske inte håller lika länge. Fördelen med UR:s produktivitetsmått är att det möjliggör jämförelse av snittkostnad per producerad radio- eller tv-timme inom och mellan olika utbildningsområden och år.

Antalet produktioner inom respektive utbildningsområde varierar över åren och därmed kan en produktion med hög eller låg hållbarhetsfaktor få stort genomslag, vilket påverkar produktiviteten per utbildningsområde i kronor. Under vissa år, till exempel ett valår då UR producerar ett stort antal program kring valet och det demokratiska systemet, får detta även genomslag på produktiviteten då dessa program har ett större inslag av aktualiteter och därmed en lägre hållbarhet. Dessutom får stora resurskrävande satsningar genomslag ett visst år, till exempel *Mattewäktarna* som producerades under 2023 eller *Seniorsurfarna* och *Seniorsurfarskolan* som producerades under 2020 och 2021.

Under 2023 producerades flera olika dramaserier för målgruppen äldre barn. Dramaproduktioner

har generellt en lång hållbarhet och därmed ett lägre produktivitetsmått (det vill säga en högre produktivitet). Tv-utbudet för äldre barn får därfor under 2023 ett lägre produktivitetsmått (och därmed en högre produktivitet) än 2022.

Vad gäller radioutbudet för såväl unga som äldre barn samt unga är produktivitetsmåtten högre år 2023 än 2022. Detta då UR under 2023 har producerat flera radiodramaserier vilka är dyrare än till exempel programinnehåll där UR står för originalmanus.

Beroende på vilka slags produktioner UR satsar på under ett år påverkas produktiviteten per utbildningsområde och kan därfor fluktuera mellan åren. Till exempel var produktivitetsmåttet för utbildningsområde folkhögskola och studieförbund för tv högt (= låg produktivitet) år 2023 men under 2021, och än mer under 2022, var produktivitetsmåttet lägre och därmed var produktiviteten högre.

Ju högre hållbarhetsfaktor per produktion, desto lägre blir snittkostnaden och desto högre blir produktiviteten. UR har inte heller som mål att produktivitetsmåttet ska vara detsamma för respektive utbildningsområde varje år. Måttet är i stället ett sätt att framför allt ta hänsyn till kvalitetsfaktorn hållbarhet och därmed bättre speglar hur effektivt UR har producerat programutbudet i förhållande till kostnaderna samt behoven i samhället.

Kostnadseffektivitet

UR lägger stor vikt vid kostnadseffektivitet i alla led, ett sätt att göra det på är att säkerställa att UR når uppsatta mål i verksamheten. Effektiv styrning av verksamheten handlar främst om att uppnå uppsatta mål utifrån de givna ramar som sändningstillstånd och medelsvillkor utgör.

Granskningssämnaden efterlyste i sitt beslut kring 2022 års public service-redovisning att UR ska sätta de nyckeltal (strategiska mål) som redovisas utifrån den årliga attitydmätningen (se kapitel 2) i relation till insatserna. UR har i årets redovisning valt att tydligare sätta dessa värden, nyckeltal, i relation till insatserna kopplat till de styrande strategier som UR tagit fram och arbetar utifrån. Detta som ett sätt att påvisa effektivitet.

UR har tidigare påpekat att det inte är helt rättvisande att sätta de redovisade värdena i relation till förbrukade resurser/insatser för att utläsa ekonomisk effektivitet. Dels är det inte möjligt att koppla ihop exakt vilka produktioner som påverkar allmänhetens uppfattning av UR:s utbud. Dels är det aldrig kostnaden för en viss programproduktion som avgör ett programs värde för användarna. Endel program produceras för en liten publik vilket gör att kostnaderna utslaget per användare blir högre

Tabell 7.3.2 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde radio (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet)

Produktivitet per utbildningsområde radio	2021	2022	2023
Yngre barn (åk F–3)	45,7	31,9	52,8
Äldre barn (åk 4–6)	33,8	23,5	38,7
Unga (åk 7–9, gymnasium)	42,1	36,4	76,5
Högskola (inklusive lärarförbildning)	605,8		45,8
Folkhögskola och studieförbund	75,4	42,6	30,7
Folkbildning	34,2	39,8	20,8
Totalt	43,1	36,2	35,3

Tabell 7.3.3 Produktivitet i tusen kronor per utbildningsområde tv (kostnad/producerad timme justerat för hållbarhet)

Produktivitet per utbildningsområde tv	2021	2022	2023
Yngre barn (F–3)	105,9	56,3	102,0
Äldre barn (4–6)	138,7	181,6	124,1
Unga (7–9, gymnasium)	56,3	93,5	126,5
Högskola (inklusive pedagoger)	95,0	18,8	14,1
Folkhögskola och studieförbund	143,8	90,5	234,6
Folkbildning	47,2	48,3	46,7
Totalt	52,8	49,6	62,9

är program med en väsentligt större publik. Men nyttan är stor även om målgruppen är liten.

Dessutom lär ett program som används av en liten men specifik målgrupp inte påverka allmänhetens uppfattning om UR i lika hög grad som program för en bredare allmänhet. UR som public service-bolag har i uppdrag att producera, sända och tillgängliggöra ett mångsidigt programutbud som präglas av hög kvalitet oavsett hur många eller få som programmen vänder sig till.

Effektivisering

UR arbetar kontinuerligt med organisationsövergripande effektiviseringar av verksamheten i syfte att de medel som UR tilldelas ska användas ansvarsfullt och så mycket medel som möjligt ska användas till programproduktion. UR vidtar löpande åtgärder för att stimulera effektivitet och produktivitet i verksamheten. Detta för att möjliggöra den utveckling som är nödvändig eftersom publiken förväntar sig ständig förnyelse av innehåll och förbättrade tjänster. Det innebär även genomförande av nödvändiga rationaliseringar eftersom den tvåprocentiga uppräkningen av medel inte täcker kostnadsökningar över tid,

exempelvis löneutveckling på arbetsmarknaden i stort, distributionskostnader, variationer i inflation och flera andra kostnadsdrivande faktorer som UR inte kan påverka. Inte minst har den höga inflationen under 2023 varit känslig för flera av de tjänster som UR köper in. Det handlar om ökade kostnader för allt ifrån produktionsutlägg, textning av programmen, förbrukningsvaror till löner.

De senaste åren under nuvarande tillståndsperiod har flera kostnadsbesparingar genomförts, bland annat har effektivare processer införts liksom nya verksamhetssystem och en minskning av medelantalet anställda med åtta procent.

Under 2023 har ytterligare effektiviseringar åtgärder vidtagits, vissa gemensamt med de övriga public service-bolagen vilket beskrivs i kapitel 7.4. UR har till exempel fortsatt arbetet med att göra energieffektiviseringar och att minska energiförbrukningen. Lopande pågår också ett arbete med att utveckla smartare och effektivare arbetsprocesser som möjliggör effektivare utnyttjande av produktionsresurser. Det övergripande målet med besparingar och effektiviseringar är att programverksamheten inte ska bli lidande.

I tredje säsongen av *Hitta hem* (komvux) möter tittarna Jamal och Martina efter ett år i Spanien. Ett telefonsamtal förändrar allt. Kommer de att hitta hem?

7. Så används pengarna

▲ **Barnradions bokpris** (åk 4–6) utser varje år vilken bok som är årets bästa för 9–12-åringar. År 2023 utsågs Kuben av Nils Lundkvist till vinnare.

Det är svårt att mätsätta hur stora effektiviseringsur kan uppnå. Publicistisk verksamhet kan inte planeras utifrån hur stora effektiviseringar som kan tänkas genomföras. Detta eftersom det är otroligt svårt att förutse vilka behov verksamheten behöver svara upp emot. Varken pandemin eller kriget i Ukraina gick att förutse, däremot kunde UR snabbt ställa om verksamheten för att svara upp mot de behov som fanns inom såväl utbildningsväsendet som hos allmänheten. Därför är det av stor vikt att bedriva en verksamhet som är flexibel och därmed snabbt kan anpassa sig till nya förutsättningar och behov.

Att uppnå målen i verksamheten blir i liknande situationer överordnat att mätsätta graden av effektiviseringar.

Viktigast att nå uppsatta mål

UR:s övergripande strategi tar avstamp i public service-uppdraget och dess specifika villkor och UR följer årligen upp såväl den effekt programutbudet har som resursåtgång för programproduktion.

Kostnadseffektivitet kan beskriva förhållandet mellan måluppfyllelse och resursförbrukning – för att produktion av en tjänst eller vara ska anses vara kostnadseffektiv måste den sättas i relation till måluppfyllelsen. Det innebär enligt en utvärdering från Oslo economics, *Evaluering av NRKs arbeid med effektiv drift/2021-251-1030*, att nedskärningar eller olika prioriteringar inte ska likställas med

kostnadseffektivitet. Tvärtom kan budgetnedskärningar leda till minskad måluppfyllelse. Rapporten konstaterar också att det är viktigt för ett public servicebolag att ha tydliga målsättningar men att många av dessa mål inte är direkt mätbara. För att UR ska nå uppsatta mål och leva upp till villkor i sändningstillståndet och medelsvillkor ser bolaget hela tiden över hur resurserna kan användas så effektivt som möjligt.

Bland de specifika public service-uppdrag som UR har ingår bland annat att producera utbud till målgrupper i samhället som ingen annan aktör specifikt producerar ett utbud för. Det handlar bland annat om att producera/skapa ett utbud för de nationella minoriteterna och för elever i anpassad grund- och gymnasieskola, tillgänglighetstjänster som syn- och teckenspråkstolkning samt produktioner som bidrar till att stärka läskunnighet för elever i grundskolan eller svenska för invandrare. Dessa är viktiga och specifika public service-uppdrag som inte kan mäts och värderas på gängse (kommersiellt) vis – det är dyra minuter men viktiga för att nå måluppfyllelse.

När UR till exempel väljer att producera program för en icke-hörande publik direkt på teckenspråk, i stället för att teckenspråkstolka innehåll, bidrar det till en större effekt (såväl nöjdhet i målgruppen som ökad användning av det teckenspråkiga utbudet) hos den icke-hörande målgruppen men till en högre kostnad per minut än program som riktar till bredare målgrupper. På samma sätt som specifika

(smala) uppdrag måste även konstnärlig kvalitet och bredden i utbudet vägas in vid bedömning av effektiviteten i verksamheten. En dramaproduktion är till exempel betydligt mer resurskrävande än inspelning av en föreläsning men bågge sorters produktion rymms inom UR:s breda kunskapsuppdrag.

Nyckeltal för effektivitet

UR har satt upp ett antal interna nyckeltal för att säkerställa att innehållet i programproduktionen ligger i linje med såväl sändningstillståndet som UR:s övergripande strategi. Dessa nyckeltal är också indikatorer som kan sättas i relation till UR:s insatser som påvisar effektivitet. Det vill säga att målen nås påvisar effektivitet.

Ett sätt för UR att arbeta för ett effektivt resursanvändande är att utifrån beslutade strategier och strategiska mål mäta den effekt programutbudet har för viktiga målgrupper. Detta görs dels genom en årlig attitydundersökning (se kapitel 2), dels genom dialogmöten med specifika målgrupper men också genom andra former av kommunikation och dialog med målgrupperna.

Ett strategiskt mål som följs upp i den årliga attitydundersökningen under tillståndsperioden 2020–2025 är till exempel att sex av tio användare ska uppleva att UR:s utbud bidrar till lärande. Detta mål nåddes 2023 då 65 procent bland allmänheten och 90 procent av lärarna anser detta (se diagram 2.2.1).

Ytterligare ett uppsatt mål är att sex av tio ska anse att UR har ett stort värde för samhället. I årets undersökning anser 59 procent detta och bland föräldrar är andelen 60 procent (se diagram 2.1.1). Målet är därmed uppnått.

Andra nyckeltal är satta för att uppfylla villkor om att UR ska ha en omfattande nyproduktion för barn och unga och att tillgängligheten för syn- och teckenspråkstolkning ska prioriteras för barn och unga. Samtliga dessa villkor uppfylldes 2023. UR konstaterar dessutom att användningen av programmet ökat, sedan 2020 med 127 procent.

För UR är kunskapsuppdraget helt centralt. Strategier och strategiska mål styr, tillsammans med ekonomisk kontroll och resursfördelning med fokus på programproduktion, verksamheten mot visionen – kunskap för livet.

Åtgärder för ökad produktivitet

Under 2023 har UR ytterligare utvecklat PPM (Project portfolio management), ett verktyg som samlar data kring programproduktioner på ett och samma ställe. PPM är tillgängligt för alla inom programproduktion och syftar till att förenkla planering, uppföljning och fördelning av produktionsresurser. Verktyget kommer fortlöpande att utvecklas och anpassas efter verksamhetens behov. UR ser dessutom kontinuerligt över organisationen och vidtar nödvändiga åtgärder för att öka produktiviteten.

▲ **Inspelning** pågår av Nätverket för slavarnas frihet (folkbildning) där forskare historiker och ättlingar berättar om de slavar i USA som via "den underjordiska järnvägen" flydde slaveriet.

Sidoverksamhet

UR har under 2023 inte bedrivit någon sidoverksamhet.

Kommersiella samarbeten

UR har under 2023 inte deltagit i några kommersiella samarbeten. UR definierar (gemensamt med SVT och Sveriges Radio) kommersiellt samarbete enligt följande:

Samarbete med kommersiell aktör som genererar intäkter till UR. En kommersiell aktör driver verksamhet med syfte att generera vinst. Med ett kommersiellt samarbete avses inte en ren försäljning (till exempel visningsrätter) eller andra typer av mer passiva intäkter.

7.4 Så samarbetar public service-bolagen

I beslutet om 2022 års redovisningar ansåg granskningssämnden att programbolagen uppfyllt kravet på att redovisa samarbeten men att man gärna såg ”att företagen förtydligar vilka nya samarbeten som de sökt”.

För att främja samarbete mellan public servicebolagen inom en rad områden sker möten kontinuerligt på olika nivåer där initiativ till olika typer av samarbeten kan tas, utifrån de uppdrag och villkor bolagen har. Befintliga samarbeten utvärderas och nya samarbetsområden ses över regelbundet på möten med vd:arna tillsammans med ekonomi- och strategichefer inom de tre bolagen. Behov av nya samarbeten uppstår ibland som en följd av omvärldsförändringar. Ett sådant exempel är tillkomsten av ett gemensamt säkerhetsråd 2022 till följd av ett snabbt försämrat säkerhetspolitiskt läge. Ett annat exempel är den snabba utvecklingen av AI och olika AI-tillämpningar som lett till att bolagen de senaste

åren intensifierat samarbete och kunskapsutbyte inom detta område, såväl kring konkret användning av AI-teknik som kring frågor av mer principiell natur. Samarbetet bidrar även till att hålla ned kostnaderna för utveckling och implementering av olika AI-tillämpningar.

Arbetet med att löpande fortsätta utveckla och hitta nya samarbeten är med andra ord integrerat i företagens högsta beslutsnivåer och därefter nedåt i de respektive ledningsgrupperna och organisationerna.

Principer för samarbete

När UR bedömer om det finns potential för samarbete mellan bolagen inom ett visst område finns det ett antal vägledande grundprinciper som det tänkta samarbetet ska uppfylla:

- Samarbetet ska bidra till ett mer effektivt resursutnyttjande, som att frigöra medel till journalistik och annat innehåll, eller stärka UR:s förmåga att uppfylla sitt särskilda utbildnings- och folkbildningsuppgift.
- Samarbetet ska ta hänsyn till bolagens olika behov och inte äventyra bolagens oberoende.
- Samarbetet ska inte minska mångfalden på medie marknaden utan bidra till en bredd i utbudet.
- Samarbetet ska inte negativt påverka bolagens säkerhets- och beredskapsansvar.

Till den sistnämnda principen kan även tilläggas att när det gäller beredskapsarbetet och delar av säkerhetsarbetet är det viktigt av redundanskäl att bibehålla åtskilda strukturer och planering för desamma eftersom det minskar sårbarheten avsevärt.

På en nationell mediemarknad inom ett litet språkområde som det svenska är det viktigt att stora medieaktörer värnar mångfalden i utbudet och en bredd i valet av ämnen, platser, röster och perspektiv. Den redaktionella mångfalden och bredden i utbudet är centrala för de tre svenska public servicebolagen UR, Sveriges Radio och SVT och för deras respektive uppdrag vilket gör att bolagen främst samarbetar i delar vid sidan av den redaktionella verksamheten, det vill säga inom de utgiftsområden som klassas som övriga kostnader.

Viktigt att poängtala är att samarbeten för ökad effektivitet och produktivitet inte enbart handlar om pengar. Det kan också handla om att hitta nya metoder för att uppfylla någon eller några delar av public service-uppdraget. Samarbete handlar ofta om kunskaps- och erfarenhetsutbyte som också stärker kompetensen inom bolagen och bidrar till effektivitet i verksamheten.

Olika typer av samarbeten

Samarbeten genomförs inom en rad områden och funktioner, vilka kan sammanfattas som:

FOTO: CURVE MEDIA

anlita mindre leverantörer än vad SR och SVT har möjlighet att göra. Under 2023 var 79 procent av alla UR:s upphandlingar bolaggemensamma, 21 procent gjordes enskilt.

Det samägda serviceföretaget SRF

SRF (Sveriges Radio Förvaltnings AB) är ett serviceföretag med cirka 60 anställda som ansvarar för gemensamma service- och stödfunktioner åt de tre programbolagen. Företaget arbetar på uppdrag av de tre programbolagen och sköter verksamheter som research, arkiv, telefonväxel, distribution, friskvård och fastighetsförvaltning. SRF är även fastighetsägare i Stockholm, Göteborg och Umeå.

SRF ägs av SVT (61 procent), SR (34,4 procent) och UR (4,6 procent) och finansieras genom att programbolagen avstår avgiftsmedel enligt en kostnadsfördelningsmodell. Under 2023 var den sammanlagda summa för medelsavståendet drygt 231 miljoner kronor, varav UR:s andel var 16 miljoner kronor.

Gemensamma lokaler

Bolagen har gemensamt med SRF ett fastighetsråd som samordnar lokal- och fastighetsfrågor, och programbolagen samlokaliseras och samutnyttjas lokaler där det är möjligt och rationellt. Cirka

▲ Brittiska kusten med Kate Humble (folkbildning) tar med tittaren på en vandring längs den brittiska kustens natursköna miljöer. Utmed vägen möter hon människor som bor och jobbar i dessa områden.

FOTO: MIKAELA MATAR

▲ Osynliga sår
(åk 4–6, åk 7–9)
är en serie korta
dokumentärer
där barnen själva
berättar om sina
erfarenheter av
att ha fått dåligt,
blivit utsatta för
övergrepp eller
att har det jobbigt
hemma.

75 procent av public service-bolagens medarbetare sitter samlokalisrat, det vill säga i fastigheter där två eller fler av bolagen bedriver verksamhet.

Alla tre bolagen är samlokalisrade i Göteborg och Stockholm.

Sveriges Radio och SVT är samlokalisrade i Arvidsjaur, Borås, Kalmar, Karlskrona, Kiruna, Linköping, Norrköping, Skellefteå, Visby samt Örnsköldsvik.

UR och Sveriges Radio är samlokalisrade i Malmö.

Hållbarhet, säkerhet och kvalitet i utbudet

De tre public service-bolagen samarbetar bland annat även kring:

- hållbarhetsarbete, exempelvis gemensamma utbildningar för medarbetare samt samordnad utformning av företagens klimatredovisningar,
- säkerhetsarbete vid bland annat evenemang och vid de platser och lokaler i landet där bolagen är samlokalisrade, samt i ett gemensamt säkerhetsråd,
- arrangemang som större evenemang, galor, viss kulturverksamhet och utdelning av utmärkelser,
- medfinansiering av medieforskning och publikundersökningar,
- språkvård och rådgivning,
- utbildningar inom programjuridiska frågor,
- tät dialog och erfarenhetsutbyten inom exempelvis juridisk och lagstiftningsfrågor, publikanalys med flera andra områden
- löpande dialog och samarbete för att utveckla public service-redovisningarna.

Gemensamt för dessa typer av samarbeten är att de är relativt svåra att kvantifiera i en sammantagen summa pengar, utan att det skulle kräva en omfattande administration. Detsamma gäller de nära samarbeten de tre bolagen har med de andra nordiska bolagen i en rad frågor, bland annat inom EBU samt Nordvision vars syfte är att stärka public service i Norden. Medlemmarna samproducerar och utväxlar program, samutvecklar format och delar olika former av kunskap med varandra.

Bolagen medverkar dessutom tillsammans i olika typer av samarbeten inom mediebranschen som Utgivarna och det medieetiska systemet MO/MEN (se kapitel 3.4, samt 3.5).

Extern dialog och kunskapsförmedling

De tre bolagen samarbetar också kring vissa typer av arrangemang som syftar till ökad kunskap om mediernas roll och uppfyllande av krav på dialog med berörda grupper:

- UR, Sveriges Radio och SVT arrangerar tillsammans med lokala tidningshus *Fria ordets dag* där sjätteklassare över hela landet i en digital sändning får lära sig mer om journalistik, tryck- och yttrandefrihet samt källkritik (Läs mer i kapitel 6.1).
- Tillsammans arrangerar de tre bolagen den årliga konferensen *PS Funk-dagen* där företädare för olika organisationer med fokus på frågor om tillgänglighet och funktionsrätt möter företrädare för UR, Sveriges Radio och SVT. Syftet är att

De åtta årstidernas land (åk 4–6)
följer naturens och djurens liv och
utveckling i Sápmi. En resa med
dansande norrsken, polarnatt,
midnattssol och sprakande höst.

diskutera och i viss mån utvärdera hur bolagen lever upp till användarnas behov samt att inspirera till bättre inkludering av personer med funktionsnedsättning i public service.

Samarbeten kring program

De tre bolagen träffar varje år överenskommelser för insatser på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk samt för personer med funktionsnedsättning (se kapitel 6.7 samt 6.9).

- UR och Sveriges Radio samarbetar kring *Barnradions bokpris*.
- UR och SVT samarbetar kring *Lilla Aktuellt* och *Lilla Aktuellt skola*.
- UR, Sveriges Radio, SVT och Radiohjälpen samarbetar kring *Musikhjälpen*.
- Sveriges Radio och SVT samarbetar kring *Vi i femman*, *Världens barn*, *P3 Guld*, *Melodifestivalen* och *Idrottsgalan* samt en del av Berwaldhallens konserter.
- Sveriges Radio och SVT samarbetar redaktionellt genom Sameradion/SR Sápmi och SVT Sápmi.

Administration, arkiv och HR-frågor

Sedan flera år sköter SVT på uppdrag av UR delar av UR:s ekonomi- och löneadministration i syfte att öka samarbete och effektivitet.

UR och SVT samarbetar kring ett gemensamt bibliotek/arkiv, Mark, för förligt material dit alla programfiler skickas.

Bolagsgemensamma upphandlingar

Under 2023 avslutade UR, Sveriges Radio och SVT i samarbete med Sveriges Radio Förvaltnings AB (SRF) 27 större gemensamma upphandlingar som syftar till kostnadssänkning och effektiviseringar:

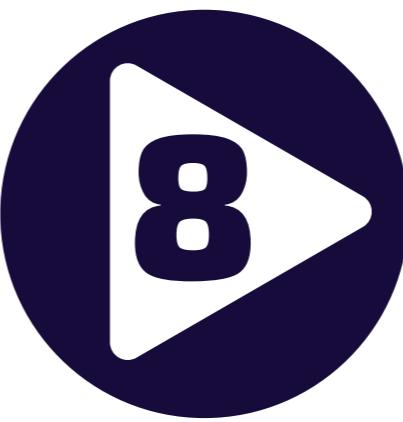
- Upphandlingar som omfattade samtliga public servicebolag avsåg städtjänster, tekniska konsulter, tjänstereise-, utlandsplatcerings- och olycksfallsförsäkringar, elservice och -installation i bilar, kontorsmaterial, inredning och cirkulära tjänster, presentkortsportal, drivmedel, kurs- och konferensjänster, taxitjänster i Göteborg samt taxitjänster i Malmö.
- Under 2023 påbörjades bolagsgemensamma upphandlingar av telefoni, återförsäljare av Pro Tools, KVM-produkter, byggentreprenad, renovering av kontorsfastighet, passerkortsämnena och passerkortstillbehör, brandskyddsprodukter, konsultstöd CSRD samt servrar.

evenemangssäkerhet samt it-konsulter med NPF.

Alltid söka sanningen
(åk 4–6) är en del i
UR:s programsatsning
inom MIK (Medie- och
informationskunnighet)
under 2024.

FOTO: JOSÉ CALVENTE

Planer för framtiden

För UR står alltid kunskapen i centrum – oavsett om det handlar om att lära sig läsa, stå emot desinformation och rykten eller försöka förstå skeenden i en orolig omvärld. Därför producerar och tillgängliggör UR programserier som möter upp de kunskapsbehov som följer av de samhällsutmaningar som påverkar oss alla – i vardag som i kris.

Allt börjar med kunskap. Att kunna fatta välggrundade beslut utifrån förvärvad kunskap – och även fritt välja sin väg genom livet – är en förutsättning för en levande demokrati. UR har ett unikt kunskapsuppdrag som vilar på utbildning och folkbildning. Genom att förena journalistik och pedagogik skapar UR program som bidrar till att den enskilde kan ta till sig ny kunskap.

2023 har präglats av flera samtidigt pågående kriser: det fortsatta kriget i Ukraina och det skärpta säkerhetspolitiska läget det medför, en höjd terrorhotnivå och gängskjutningar. Lägg därtill kraftigt stigande räntor, hög inflation och det hittills varmaste året som uppmätts till följd av klimatförändringarna. Forskare och globala aktörer pekar på att världen befinner sig i en polykris, en situation där flera kriser vävs samman och förstärker varandra (*Global Risk Report 2023*).

Alla dessa kriser leder inte bara till ökad oro utan skapar även nya kunskaps- och informationsbehov. Här har medierna och public service en viktig roll genom att förmedla korrekta nyheter, samhällsinformation och kunskap som möter upp de behov som uppstår. UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag har kanske aldrig varit viktiga.

UR vill bidra till att lösa viktiga samhällsutmaningar. Framöver fokuserar UR på ett programutbud som möter tre av vår tids stora samhällsutmaningar: medie- och informationskunnighet och AI, vetenskap och faktaresistens samt språk. Alla tre är områden inom vilka UR redan har ett rikt programutbud – men det behöver styrkas.

Öka läsförståelsen

Under 2023 visade undersökningarna Pirls (Progress in International Reading Literacy Study) och PISA (Programme for International Student Assessment) att läsförståelsen bland svenska elever har försämrats.

Men också att nedgången i resultat inte gäller för alla svenska elever, skillnaden i resultat ökar mellan de högst och de lägst presterande eleverna. Resultaten från undersökningarna har lett till debatt och förslag på lösningar och skolpolitiska reformer. För UR har den försämrade läsförståelsen lett till en kraftsamling och under 2024 kommer ett stort antal programserier med fokus på att väcka läslust och öka läsförståelsen att produceras och tillgängliggöras. Att få möta berättelser gestaltade i ljud och/eller bild kan för många vara en väg till ökad läslust och ▶

FOTO: JOSÉ GALVANTE

▲ Kodjo Akolor undersöker hur desinformation, konspirationsteorier och vilseledande reklam påverkar oss. Vad är sant och inte? Vem ska jag tro på? (folkbildning) har premiär våren 2024.

läsförståelse. Barn från förskolan upp till högstadiet kommer till exempel att erbjudas dramatiseringar av böcker liksom nyskrivna radiodraman. Den populära radioserien *Småsagor* (förskolan) kommer att få fler titlar. I *Boksnacket* (F-3) kommer barn tillsammans med en vuxen prata om böcker, på, mellan och bortom raderna. För många barn, men även vuxna, är det svårt att överhuvudtaget börja läsa. Med hjälp av ett spänande och filmiskt berättande uppmuntrar *Boktrailern* (F-3) till läsning genom att ge en kort introduktion till en specifik bok. Vad handlar den om, var utspelar den sig och vilka är huvudkaraktärerna? Och för den vuxna publiken kommer under 2024 program som kretsar kring hur man skapar läslust både hos sina barn och sig själv och hur läsning och läsförståelse hänger ihop med demokrati. I säsong två av *Läsbubblan* (åk 4–6), för elever med svenska som andraspråk, ges olika redskap för att läsningen ska känna enklare och mindre främmande. För de lite äldre barnen kommer UR göra flera författarporträtt, boksnack och dramatiseringar – allt för att bidra till en ökad läsning och läsförståelse.

Öka motståndskraften mot desinformation
I takt med digitaliseringen av samhället har utmaningarna med desinformation kampanjer och ryktesspridning blivit allt större – och med AI:s intåg kan dessa spridas snabbare och i en

större omfattning än någonsin förr. Behovet av att ha kunskap för att kritiskt kunna granska den information i form av text, ljud och bild som möter oss i våra informationsflöden växer. UR har i över 20 år producerat programserier som syftar till att stärka medie- och informationskunnigheten hos såväl elever i olika utbildningsformer som hos allmänheten. Under 2024 lanserar UR en rad programserier som fokuserar på källkritik och källkritik och som ökar motståndskraften mot desinformation.

Med hjälp av fakta, forskning och personliga möten undersöker programledaren Kodjo Akolor i *Vem ska jag tro på?* (folkbildning) mekanismerna bakom desinformation, konspirationsteorier, yttrandefrihet och techjättarnas dagliga inverkan på oss. I *Alltid söka sanningen* (åk 4–6) möter de unga tittarna medlemmarna föreningen med samma namn som ofta går vilse i sin väg i jakt på sanningen. Ordföranden i föreningen försöker därför i varje avsnitt höja deras kunskaper i källkritik och demonstrera vikten av att göra god research och att ha källkritik. Podden *Fabriken* (folkbildning) rör sig mellan gammelmedia och AI-armageddon. Varje vecka fördjupar sig programledaren Soraya Hashim och hennes bisittare i aktuella nyheter kopplade till medier, kommunikation och digital utveckling. Inbjudna gäster analyserar veckans ämne och hur det påverkar oss i livet och vardagen.

FOTO: SIMON SMARS

Vetenskap och faktaresistens

De senaste åren har UR arbetat med att utveckla flera nya programformat som på ett lättillgängligt sätt lyfter forskningen och dess betydelse för samhällsutvecklingen. Genom poddar som *En bok, en forskare* (folkbildning) och *Besserwissen* (folkbildning) liksom tv-kortformatet *Sverige forskar* (folkbildning) presenteras och diskuteras forskning och vetenskaplig metodik. Och under 2024 kommer fler programformat som bidrar till att öka tilliten till forskning och vetenskap och att motverka faktaresistens.

Ständig beredskap

UR behöver under de kvarvarande två åren av innevarande tillståndspériod ha en fortsatt beredskap för eventuella kriser eller stora samhällshändelser som påverkar UR:s målgrupper. Coronapandemin, kriget i Ukraina, Nato-processen, gängskjutningar och senast kriget mellan Israel och Hamas är alla exempel på kriser som har skapat nya kunskapsbehov som UR har svarat upp emot. Förutom att leverera nytt, aktuellt programutbud, som svarar mot snabbt uppkomna kunskapsbehov, såväl till skolan som till allmänheten, handlar beredskap också om att utveckla UR:s distribution, för att nå ut snabbt och leveranssäkert. UR ser kontinuerliga behov av teknisk utveckling för att nå ut i en digital medievärld där mediebeteenden förändras och programutbudets tillgänglighet och upptäckbarhet är centralt.

Mediemarknadens snabba digitala utveckling, fragmentiseringen av mediekonsumtionen och ständigt föränderliga mediebeteenden ställer helt nya krav på public service i dag. Det handlar om att vara en del av den tekniska utvecklingen och samtidigt stå stadigt i ett oberoende programutbud. Något som blir ännu viktigare i utmaningar med ökade spänningar i samhället och en snabb utveckling av AI.

UR:s ekonomi är i grunden god men på grund av det makroekonomiska läget befinner sig UR – liksom många andra mediebolag, institutioner, kommuner och skolor – i ett ansträngt ekonomiskt läge. Därför står effektivisering, prioriteringar och ökad samverkan i fokus för att UR fortsatt ska utveckla såväl innehåll som distribution och tillgänglighet.

UR viktigt i en orolig omvärld

I tider av ökad oro och polarisering i samhället utgör public service ett viktigt nav för opartisk information och ökad kunskap. UR:s särskilda utbildnings- och folkbildningsupdrag bidrar till alla mänskors livslånga lärande – oavsett bakgrund, ålder, utbildningsnivå och förutsättningar. Med sin långa erfarenhet av att kombinera oberoende journalistik med pedagogik spelar UR en alldeles särskild roll för alla, ung som gammal, i sökandet efter kunskap och sammanhang.

▲ I andra säsongen av Läsbubblan (åk 4–6) lärs ord och begrepp ut på ett lekfullt sätt. Bland annat får man veta varför det är bra att ha ett rikt ordföråd.

92-åriga John, son till en norsk invandrare, driver sin stora ranch i Montana helt själv. Han hoppas få leva och arbeta tills han är 100 år. Möt honom i *John – en sista norsk cowboy* (fökbildning).

FOTO: FILMFILM

Bilagor

9.1 Kontakter med utbildningsväsendet

Förskolor

- Almviksårdens förskola, Malmö
- Backa förskola, Katrineholm
- Badhusbergets förskola, Lysekil
- Djurgårdsvyn, Stockholm
- Eken, Motala
- Förskolan Hasselvägen, Falun
- Förskolan Sörgården, Säffle
- Förskolecenter Pelikanen, Strängnäs
- Hammarenhög, Österlen
- Jössastigens förskola, Karlshamn
- Klöverängens förskola, Örebro
- Kunskapsgatans förskola, Göteborg
- Kyrseberstornet förskola, Malmö
- Laxöns förskola, Halmstad
- Lervils förskola, Lomma
- Mällby förskola, Strömstad
- Norrgårdens förskola, Knivsta
- Pusselbiten förskola, Skellefteå
- Sagohälten, Stockholm
- Skogstorpets förskola, Uppsala
- Skärgårdens förskola, Trosa
- Stora Lokets förskola, Kungsbacka
- Vasan, Stockholm
- Viktoriagården förskola, Norrtälje
- Vårholmsbackarna, Stockholm
- Västra Bråstorp, Motala
- Östertull Montessori, Lund

Skolor – grundskolor och gymnasieskolor, inkl. anpassad skolform

- Alexandraskolan, Göteborg
- Alfred Dalinskolan, Jönköping
- Alirskolan, Bollnäs
- Alvikskolan, Stockholm
- Anerstaskolan i Huddinge
- Apelskolan, Falkenberg
- Bettina Skola, Katrineholm
- Bikupan, Lessebo
- Birgittaskolan, Örebro
- Björkhagens skola, Stockholm
- Britsarvsskolan, Falun
- Brunnaskolan, Botkyrka
- Bryggeriets gymnasium, Malmö
- Bränbergsskolan, Umeå
- Bäckahagens skola, Stockholm
- Bäckaskolan, Gnosjö
- Celciusskolan, Uppsala
- De Geergymnaiset, Norrköping
- Elinsborgsskolan, Helsingborg
- Enbacksskolan, Spånga
- Engelbrektsskolan, Örebro
- Entréskolan, Enköping
- Eriksbergsskolan, Uppsala
- Fagrabäcksskolan, Växjö
- Fjärdingskolan, Borås
- Färjestadsskolan, Karlstad
- Grubbeskolan, Umeå
- Gränbyskolan, Uppsala
- Gustav Vasa skola, Stockholm
- Guteskolan, Gotland
- Gylle skola, Borlänge
- Hagagymnasiet, Norrköping
- Hagaskolan, Dals-Ed
- Hammarskolan, Vännäs
- Hvitfeldtska gymnasiet, Göteborg
- Hälsgårdsskolan, Falun
- Höganäsgymnasiet, Höganäs
- Hörstaskolan, Kumla
- Internationella Engelska Skolan, Älvsjö
- Jensen grundskola, Stockholm
- Jonstorpskolan, Höganäs
- Järvaskolan, Kista
- Järvenskolan, Katrineholm
- Kannebäckskolan, Göteborg
- Kristinaskolan, Härrönsand
- Kristinedalskolan, Stenungsund
- Kungsklipeskolan, Huddinge
- Kunskapskolan, Uppsala
- Kålgårdsskolan, Jönköping
- Liljeskolan, Trelleborg
- Lunaskolan, Stockholm
- Magelungen, Stockholm
- Maja Beskowskolan Umeå
- Malmö Latinsskola
- Manillaskolan, Stockholm
- Mullsjöskolan, Mullsjö
- Mälarhöjdens skola, Stockholm
- Mörbyskolan, Danderyd
- Nils Holgerssonsgymnasiet, Skurup
- Nordhemsskolan, Göteborg
- Norrevångsskolan, Karlshamn
- Nya Stenkulaskolan, Malmö
- Nös näsgymnasiet i Stenungsund
- Olaus Petrikolan, Örebro
- Ornässkolan, Borlänge
- Oxhagsskolan, Akalla
- Oxievängsskolan, Malmö
- Pilskolan, Uppsala
- Pilträddsskolan, Västerås
- Polhemsskolan, Gävle
- Riksbyn gymnasiet för döva och hörselskadade, Örebro
- Rodengymnaiset, Norrtälje
- Romaskolan, Gotland
- Rosengårdsskolan, Malmö
- S:t Olovskskolan, Köping
- Sameskolan, Kiruna
- Sannaskolan, Göteborg
- Silviaskolan, Hässleholm
- Sjöviksskolan, Stockholm
- Solanderskolan, Piteå
- Solbackeskolan, Göteborg
- Sturebyskolan, Stockholm
- Svartråvens skola, Övertorneå

- Sverigefinska skolan, Eskilstuna
- Söderbymalmsskolan, Haninge
- Södermalmskolan, Kristinehamn
- Södervärnsskolan, Visby
- Thoren Framtid, Växjö
- Tofthagaskolan, Skillingaryd
- Torvallaskolan, Östersund
- Tågaborgsskolan, Helsingborg
- Täby friskola, Täby
- Vendelsömalmsskolan, Vendelsö
- Viktor Rydbergs skola, Sundbyberg
- Vittraskolan, Solna
- Vänerskolan, Vänersborg
- Wallbergsskolan, Halmstad
- Wämöskolan, Karlskrona
- Åsbackaskolan, Gnesta
- Älta skola, Nacka
- Östervångsskolan, Lund
- Östra skolan, Malmö

Myndigheter och organisationer

- Arbetsförmedlingen, Stockholm
- Järva
- Författarcentrum
- Goethe Institut
- Göteborgs naturhistoriska museum
- Historiska museet
- KFUM
- Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer (LSU)
- Lunds universitet
- Malmö Ungdomscentral
- MUCF
- PRO
- Sameskolstyrelsen,
- Samordnare för Stockholms stads aktivitetsansvar
- Seniornet
- Sida
- Skolinspektionen
- Skolverket
- Språkrådet
- Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM)
- Stockholms läns Bildningsförbund
- Sverigefinska lärarförbundet
- Unesco

Högskolor och vuxenutbildning

- ABF
- Bilda
- Birkagårdens folkhögskola
- Borås högskola
- Botkyrka vuxenutbildning
- Folkbildningsrådet
- Folkhögskolornas service-organisation
- Fornby folkhögskola, Dalarna
- Göteborgs universitet
- Hjo folkhögskola
- Huddinge vuxenutbildning
- Högskolan Gävle
- June folkhögskola, Jönköping
- Kaggeholms folkhögskola
- Komvux, Falkenberg
- Konstfack
- Kungliga musikhögskolan, Stockholm
- Kungliga tekniska högskolan
- Luleå universitet
- Röda korsets folkhögskola, Skärholmen
- Sensus
- Sfi Aneby, Åsö, Liljeholmen, Hudiksvall m fl
- Sima folkhögskola
- Skurups folkhögskola
- Stadsmissionens folkhögskola, Stockholm
- Stockholms universitet
- Studieförbundet vuxenskolan
- Södra folkhögskolan, Helsingborg
- Södra Vätterbygdens folkhögskola
- Umeå universitet
- Uppsala universitet
- Vuxenutbildningen, Flen
- Önnestads folkhögskola
- Örebro universitet

Företag

- Addera Kompetens AB
- Binogi
- Gleerups förlag
- Inläsningsjänst AB
- Liber förlag
- Natur & Kultur
- Skolmedia

Bibliotek och mediecentraler

- Bergsjö bibliotek
- Biblioteksregion, Dalarna
- Biblioteksregion, Gävleborg
- Biblioteksregion, Östergötland
- Biblioteksregion, Skåne
- Digitelket, Malmö
- Forumbiblioteken, Nacka
- Motala bibliotek
- Regionbiblioteket i Norrbotten
- Resursbiblioteket för meänkieli
- Älvdalens sockenbibliotek
- Medicentraler
- AV Media, Dalarna, Skåne, Kalmar m fl
- GR Utbildning, Göteborg
- Järfälla mediecenter
- Mediacenter, Jönköpings län
- Mediapoolen, Borås
- Medicenter, Värmland
- Medioteket, Stockholm
- Norrköpings mediecenter
- Pedagogiskt center, Helsingborg
- Skolmedia

Bilaga 9.2 Uppfyllelse av krav i sändningstillstånd

ST	Villkor	Utfall	Kapitel
ST 1	Sända ljudradio- och tv-program.	UR har sänt 355 timmar radio och 2 869 timmar tv.	4.1
ST 2	Sända sökbar text-tv.	UR har sänt text-tv.	4.1
ST 3	Ska kunna tas emot av alla.	UR sändningar har kunnat nås av hela befolkningen.	3.10, 3.11, 4.1
ST 4	Använda analog utsändningsteknik för ljudradio.	UR använde analog utsändningsteknik i radio.	3.10
ST 5	Använda digital utsändningsteknik vid sändning av tv.	UR använde digital utsändningsteknik i tv.	3.10
ST 6	Hög kvalitet vid utsändning. Samverka i tekniska frågor. Ingå avtal API enligt europeisk standard.	Den tekniska kvaliteten var hög. Under 2023 har inga tekniska frågor varit aktuella för samverkan. Har ej använt sådan tjänst.	3.10
ST 7	UR har ett mångsidigt programutbud. UR tillhandahåller ett varierat utbud på det svenska språket. Jämställdhet och mångfald. Spegling av hela landet.	UR har en spridning i utbudet mellan olika utbildningsområden och ämnen. 37 procent av UR:s sändningar är på svenska, UR värnar svenska språket. Intern speglingsmätning har gjorts under 2023. Villkoret följs upp i Novus-undersökningen samt speglingsmätningen.	5 3.7, 6.7 5.4 2.1, 5.4
ST 8	Utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. UR ska koncentrera programverksamheten till utbildningsområdet och därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska inkludera barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. Förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. Användarna ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten.	Utbildningsutbudet har utvecklats och vidgats. UR har koncentrerat programverksamheten till utbildningsområdet och därutöver tillhandahållit ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten har inkluderat barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning samt studieförbund och folkhögskolor. UR förstärker, breddar och kompletterar de insatser som görs av andra på dessa områden. Användarna har getts möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten	6.1 5 5, 6 5, 6 2, 3.5, 6.8, 6.9
ST 9	Variation i produktionsformer.	UR har haft variation i produktionsformer.	3.2, 3.3
ST 10	Barn och unga . Språkliga behov hos barn och unga.	UR erbjuder ett varierat utbud för barn och unga, har en omfattande nyproduktion och egen produktion för barn och unga. UR har utvecklat programverksamheten för äldre barn och unga. UR tar hänsyn till språkliga behov hos barn och unga tillhörande språkliga eller etniska minoriteter.	6.2 6.5 6.9
ST 11	Tillgänglighet.	UR har uppfyllt kraven på tillgängliggörande och tillgänglighet.	6.7
ST 12	Mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns.	UR har ett mångsidigt utbud som speglar olika kulturer.	6.4, 6.6, 6.9
ST 13	Nationella minoritetsspråk och teckenspråk.	Bolagens sammantagna utbud på nationella minoritetsspråk och svenska teckenspråk har uppgått till minst 2019 års nivå. Bolagens sammantagna utbud på jiddisch har ökat jämfört med 2019 års nivå. UR:s förstasändningar på finska, jiddisch, meänkieli, romani chib, samiska samt svenska teckenspråk har ökat jämfört med 2019 års nivåer.	6.9 6.9 6.9
ST 14	Opartiskt och sakligt .	UR har utövat sändningsrätten opartiskt och sakligt.	3.4
ST 15	Beriktigande.	Ingen begäran om beriktigande har inkommit 2023.	3.4
ST 16	Genmäle.	Ingen begäran om genmäle har inkommit 2023.	3.4
ST 17	Enskildes privatliv.	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att respektera den enskildes privatliv.	3.4
ST 18	Tv:s och radions särskilda genomslagskraft.	Utbildningar genomförs och redaktionella samtal förs löpande för att ta hänsyn till ljudradions och tv:s särskilda genomslagskraft.	3.4
ST 19	Reklam.	UR sänder inte reklam.	3.3
ST 20	Direkt sponsring. Indirekt sponsring.	Ingen sponsring har förekommit.	3.3
ST 21	Reklam enligt 17 §.	Reglerna följs.	3.3
ST 22	Produktplacering.	Ingen produktplacering har förekommit.	3.3
ST 23	Hög säkerhet.	UR håller hög säkerhet.	3.11
ST 24	Beredskapsplaner. Samråd med MSB.	UR skickar årligen in en beredskapsplan till MSB och Kulturdepartementet Samarbete med MSB sker.	3.11
ST 25	Högsta beredskap.		3.11

Bilaga 9.3 Uppfyllelse av krav i medelsvillkor

	Villkor	Utfall	Kapitel
MV 1	Verksamheten ska bedrivas rationellt, åtgärder ska vidtas för ökad effektivitet och produktivitet.	UR har drivit verksamheten rationellt och gjort åtgärder för ökad produktivitet och effektivitet.	7
MV 2	Medel till kärn- och kompletterande verksamhet.	Medlen har huvudsakligen använts till kärnverksamheten.	7
MV 3	Sidoverksamhet.	UR har under 2023 inte bedrivit sidoverksamhet.	7.3
MV 4	SRF.	UR har anslagit medel till SRF.	7
MV 5	Distribution.	SVT står enligt avtal för UR:s distributionskostnader.	7.2
MV 6	Sändningar.	UR har sänt i SR:s och SVT:s kanaler samt i Kunskapskanalen som samägs av UR och SVT. Allmänheten kan ta emot UR:s sändningar utan särskild betalning utöver radio- och tv-avgiften.	4.1
MV 7	Teknisk utveckling av produktions- och distributions-teknik.	UR har deltagit i den tekniska utvecklingen av distributionsteknik för radio och tv. De egna plattformarna har prioriterats vid distribution på internet.	3.9 3.10 4.2
MV 8	Utbudet ska utformas på sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen.	UR arbetar kontinuerligt med att tillgängliggöra program-utbudet för att så många som möjligt ska kunna tillgodogöra sig programmen.	4.6
MV 9	Distribution på externa plattformar.	UR har en policy för närväro och distribution på tredjeplans-plattformar.	4.4
MV 10	Sändningar utanför Sverige.	UR har inte tillgängliggjort sändningar utanför Sverige.	4.1
MV 11	Kärn-, kompletterande och sidoverksamhet.	UR har en god balans mellan kärnverksamhet och kompletterande verksamhet.	4.5
MV 12	Tillgängligheten till och kunskap om programmen. Samarbeta med aktörer inom utbildung och forskning.	UR samverkar med flera aktörer.	3.2, 3.3, 3.5, 5.2, 6.7
MV 13	Överenskommelser mellan bolagen.	Överenskommelser har gjorts mellan bolagen och sänts in till Kulturdepartementet och MRTV.	6.7, 6.9
MV 14	Förhandsprövning av nya tjänster/väsentliga förändringar av befintliga tjänster inom kompletterande verksamhet.	Inga nya/väsentliga förändringar av befintliga tjänster inom ramen för kompletterande verksamhet har gjorts.	3.6
MV 15	Regional indelning av organisation.	UR är lokalisert till Stockholm, Göteborg och Malmö.	7.4
MV 16	Livskraftig produktionsmarknad i hela landet.	UR har under 2023 bidragit till en livskraftig produktionsmarknad i hela landet genom produktionsutlägg.	3.2
MV 17	Sändningstid.	Avtal finns och ingen oenighet har uppstått.	4
MV 18	Upphörande av sändningstillstånd.		
MV 19	Redovisning av uppdraget.	Se denna public service-redovisning.	
MV 20	Programstatistik, programkategorier och andel av sändningstid, resursförbrukning för respektive kategori.	Programstatistiken är utformad så att jämförelser över tid är möjlig.	3.4, 5, 6, 7
MV 21	Bolagen ska sträva efter att utveckla gemensam redovisningsform.	Bolagen har samarbetat för att ta fram ny och gemensam struktur för redovisningen för tillståndsperioden.	1.1
MV 22	Revisorer.	Revisorer granskar såväl denna redovisning som budgetunderlagen. Revisorsintyg bifogas.	

Bilaga 9.4
 Nationella minoritetsspråk, sammantagen volym alla bolagen

2021	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index snitt
Finska	7 477,01	407	52,57	7 936,58	100	108	125	111
Jiddisch	9,23	10	15,85	35,08	132	333	528	331
Meänkieli	1 117,93	66	18,47	1 202,4	101	106	97	102
Romani chib	444	77	18,78	539,78	100	101	94	98
Samiska	1 427,52	150	19,5	1 597,02	100	93	93	95
Teckenspråk	0,00	227	36,89	263,89	0	100	100	100
Totalt	10 475,69	937	162,06	11 574,75	106	140	173	140

2022	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index snitt
Finska	7 504,50	481,65	63,46	8 049,61	100	128	151	126
Jiddisch	12,80	7,41	6,54	26,75	183	247	218	216
Meänkieli	1 116,90	66,31	19,92	1 203,13	101	107	105	104
Romani chib	443,50	86,58	23,23	553,31	100	114	116	110
Samiska	1 446,90	174,05	23,47	1 644,42	101	107	112	107
Teckenspråk	0,00	226,18	38,62	264,80	0	100	104	102
Totalt	10 524,60	1 042,18	175,24	11 742,02	117	134	134	128

2023	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index snitt
Finska	7 494,46	462,21	44,16	8 000,83	100	123	105	109
Jiddisch	13,28	7,79	10,73	31,80	190	260	358	269
Meänkieli	1 138,57	66,80	21,43	1 226,80	103	108	113	108
Romani chib	443,45	100,24	22,60	566,29	100	132	113	115
Samiska	1 469,00	171,57	23,87	1 664,44	103	106	114	107
Teckenspråk	0,00	229,44	38,33	267,77	0	102	104	103
Totalt	10 558,76	1 038,05	161,12	11 757,93	119	138	151	135

Nationella minoritetsspråk, förstasändningar alla bolagen

2021	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	4 318,75	152	17,67	4 488,42	118	110	101	110
Jiddisch	4,56	2	3,03	9,59	152	100	365	206
Meänkieli	380,64	29	5,58	415,22	101	121	155	126
Romani chib	156,50	29	7,43	192,93	100	94	109	101
Samiska	740,77	86	9,89	836,66	100	93	117	103
Teckenspråk	0,00	90	16,13	106,13	0	106	101	103
Totalt	5 601,22	388	59,73	6 048,95	114	104	158	125

2022	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index Snitt
Finska	4 318,81	154,57	19,12	4 492,50	118	112	110	113
Jiddisch	8,79	3,34	3,18	15,31	293	167	383	281
Meänkieli	380,70	25,00	6,05	411,75	101	104	168	124
Romani chib	157,45	34,57	8,86	200,88	100	112	130	114
Samiska	738,35	102,82	10,22	851,39	100	112	121	111
Teckenspråk	0,00	85,05	17,02	102,07	0	100	107	103
Totalt	5 604,10	405,35	64,45	6 073,90	142	118	170	141

2023	SR	SVT	UR	Totalt	Index SR	Index SVT	Index UR	Index snitt
Finska	4 271,18	154,06	19,19	4 444,43	117	112	110	113
Jiddisch	9,28	3,91	6,77	19,96	309	196	816	440
Meänkieli	393,62	29,47	6,39	429,48	105	123	178	135
Romani chib	152,45	43,02	8,77	204,24	97	139	129	121
Samiska	740,33	103,41	10,50	854,24	100	112	124	112
Teckenspråk	0,00	94,72	17,40	112,12	0	111	109	110
Totalt	5 566,86	428,59	69,02	6 064,47	146	132	244	172

Bilaga 9.5 Sändningstillstånd för Sveriges Utbildningsradio AB 2020–2025

Sveriges Utbildningsradio AB (UR) har till uppgift att bedriva programverksamhet inom utbildningsområdet i allmänhetens tjänst. Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivas självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och marktfärer i samhället.

Tillståndets innehörd, tid och upphörande

UR meddelas tillstånd att sända rikstäckande analog ljudradio, tv och sökbar text-tv i enlighet med 4 kap. 3 § och 11 kap. 1 § radio- och tv-lagen (2010:696). Sändningstillståndet innehåller rätt att i hela landet under hela dygnet sända program med utnyttjande av Sveriges Television AB:s (SVT) och Sveriges Radio AB:s (SR) sändningsutrymme, enligt överenskommelse som träffas bolagen emellan, samt att sända så många samtidiga program som det tillgängliga sändningsutrymmet medger. Att samtidigt sända ett rikstäckande program innehåller rätt att dela upp sändningen i regionala sändningar.

Se också kompletterande sändningstillstånd för UR med rätt att sända digital ljudradio respektive tv i hd-tv-kvalitet.

Tillståndet gäller från och med den 1 januari 2020 till och med den 31 december 2025. Detta tillstånd kan återkallas enligt bestämmelserna i 18 kap. 1, 2 och 7 §§ radio- och tv-lagen.

Tillgodoräkande av programverksamhet på internet UR får vid uppfyllande av 7–13 §§ i detta tillstånd tillgodoräkna sig programverksamhet som bedrivs på företagets egna plattformar på fritt tillgängliga och öppna delar av internet. Varje enskilt innehållsvilkor ska huvudsakligen uppfyllas i marknätet. Samma program ska inte kunna tillgodoräknas mer än en gång under ett år.

Villkor för sändningsrätten

Sändningstillståndet ska förenas med följande villkor, vilka UR godtagit enligt 4 kap. 14 § och 11 kap. 5 § radio- och tv-lagen.

Allmänna bestämmelser

1 UR ska sända ljudradio- och tv-program.

2 UR ska sända sökbar text-tv.

För dessa sändningar gäller 14–17 och 19–21 §§ i detta tillstånd.

3 UR ska utforma sändningarna på sådant sätt att de inte bara kan tas emot av en begränsad del av allmänheten i sändningsområdet.

4 UR ska använda analog utsändningsteknik för ljudradio.

5 UR ska använda digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd tv.

6 Den tekniska kvaliteten på sändningarna ska vara hög. UR ska samverka i tekniska frågor med övriga innehavare av tillstånd att sända tv-program. UR ska ingå avtal som medför att den som utför utsändningstjänsten, eller annan aktör som överenskommits mellan UR och övriga tillståndshavare, sänder en elektronisk programguide som presenterar de olika programjänsterna på ett likvärdigt sätt och inte på ett otillbörligt sätt gynnar vissa företag eller finansieringsformer. Om UR sänder tjänster för vilka det krävs att mottagaren använder en styrprogramvara (Application Programme Interface, API) ska en standard som är upptagen i Europeiska kommissionens förteckning över standarder och/eller specifikationer för elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter och tjänster användas. UR ska härutöver när det är relevant samverka med övriga innehavare av tillstånd att sända tv-program kring frågor som berör multiplexering och åtkomstkontroll.

Innehållet i sändningarna

UR:s samlade programutbud på samiska, finska, meänkieli och romani chib samt på teckenspråk ska, sammantaget med SR:s och SVT:s utbud, uppgå till minst 2019 års nivå. Det samlade utbudet på jiddisch ska, sammantaget med SR:s och SVT:s utbud, öka under tillståndsperioden jämfört med 2019 års nivå.

UR ska även erbjuda ett utbud på andra minoritetsspråk. UR ska ha en kontinuerlig dialog med de berörda grupperna.

UR, SR och SVT får sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser avseende den programverksamhet som omfattas av denna bestämmelse.

Hur sändningsrätten ska utövas

14 § Sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt. UR ska beakta att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradio och tv.

UR ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet. Åmnesval och framställning ska ta sikte på vad som är relevant och väsentligt.

15 § Uppgifter som förekommit i ett ljudradioprogram ska beriktigas när det är befogat. Om en begär om beriktigande bifalls ska ett beriktigande sändas så snart det kan ske i ett för publiken naturligt sammanhang.

En begär om beriktigande ska behandlas skyndsamt.

Bestämmelser om beriktigande av tv-sändningar finns i 5 kap. 4 § radio och tv-lagen.

16 § Den som har befogat anspråk på att bemöta ett påstående ska ges tillfälle till genmäle. Om en begär om genmäle bifalls ska ett genmäle sändas så snart det kan ske i eller i anslutning till program av samma eller likartad karaktär som det som anmärkningen avser.

Om en skriftlig begär om genmäle har avslagits av UR ska bolaget lämna information till den berörde om förtätningarna för att anmäla bolagets beslut eller dess handläggning av ärendet till granskningsnämnden för radio och tv. Ett beslut om avslag ska innehålla uppgifter om skälen för avslaget.

En begär om genmäle ska behandlas skyndsamt.

17 § Den enskilda privatliv ska respekteras i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat.

18 § UR ska ta hänsyn till ljudradions och tv:s särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samtidigt för sändning av programmen.

Villkor för reklam, sponsring och produktplacering

19 § UR får inte sända reklam. Förbjudet omfattar inte reklam för egen programverksamhet eller för programverksamhet från SR och SVT, utbildningsmaterial eller andra liknande produkter med direkt anknytning till programmen.

20 § UR får inte sända sponsrade program där sponsorbidraget har tillfallit UR direkt.

UR får sända sådana indirekt sponsrade program som framställs eller har framställts i samarbete med någon annan som fått bidrag från utomstående för sin andel av produktionen, där UR köpt en visningsrätt/sändningsrätt till ett färdigproducerat eller icke färdigproducerat program som fått bidrag, eller som senare får bidrag från utomstående, ochsom framställs eller har framställts av programföretag i ett annat land inom ramen för åtagande gentemot Europeiska Radiounionen där bidrag till produktionen lämnats från utomstående.

Sträng restriktivitet ska råda när det gäller indirekt sponsrade program som vänder sig till barn under 12 år.

Bestämmelser om sponsringsmeddelande finns i 7 kap. 4–8 §§ och 15 kap. 10 § radio- och tv-lagen.

21 § Vid sändning av reklam enligt 19 § behöver inte reklaminslagen omges av ljud- och bildsignaturer enligt 8 kap. 5 § första stycket och 15 kap. 1 § radio- och tv-lagen eller vara minst en minut långa enligt 8 kap. 2 §.

22 § UR får inte sända program där produktplacering enligt 3 kap. 1 § 10 radio- och tv-lagen förekommer.

Beredskaps- och säkerhetsfrågor

23 § UR ska upprätthålla en hög säkerhet för produktion och distribution. Sändningarna ska ske med så god säkerhet att eventuella sändningsavbrott blir så korta som möjligt. UR ska ställa höga krav på de leverantörer som anlitas för programinsamling och distribution av egensändningar.

24 § UR ska utifrån en risk- och sårbarhetsanalys analysera och värdera sändningsverksamheten så att avbrott så långt som möjligt kan undvikas. Detta arbete ska ske efter samråd med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Analysen ska resultera i beredskapsplaner som utöver säkerheten i marknätet särskilt ska uppmärksamma säkerheten i distributionen över internet. Beredskapsplanerna ska årligen före den 1 mars lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och till MSB för kännedom.

25 § Om högsta beredskap råder i landet ska SR och SVT utgöra självständiga organisationer med totalförsvarsuppgifter och lyda direkt under regeringen. UR:s resurser ska i en sådan situation tillföras SR och SVT. Om skärt beredskap råder i landet får regeringen om det finns särskilt behov av detta förordna att vad som sägs i första mening i detta stycke ska gälla.

De bestämmelser om bolagets programverksamhet som intagits i tillståndsvillkor och medelsvillkor ska vara vägledande också för den verksamhet som bedrivs under skärt beredskap och vid fredstida kris situationer.

3. Sidoverksamheter till UR:s sändningsverksamhet ska bärä sin egen kostnader och i övrigt bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i för-hållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska redovisas som egen resultatområden. Det ska finnas en resultaträkning och, om god redovisningsse sätter kräver, en balansräkning för dessa verksamheter. Redovisningen ska ingå som en del av årsredovisningen som granskas av bolagets revisorer.

4. UR ska tillsammans med SR och SVT avstå medel för Sveriges Radio Förvalnings AB:s kostnader enligt avtal mellan programföretagen. I avtalet ska även eventuella medelsavstånden mellan programföretagen som följer av punkt 1 redovisas.

5. SVT ska enligt bolagets medelsvillkor betala SVT:s och UR:s sammanlagda distributionskostnader i enlighet med avtal mellan bolagen.

Verksamhet

6. UR:s sändningar riktade till Sverige ska kunna tas emot av allmänheten utan villkor om särskild betalning.

7. UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nå lyssnarna och tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten distribueras på olika plattformar. Vid distribution på internet bör de egna plattformarna vara prioriterade.

8. Utbudet ska utformas på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen. UR bör iakta försiktighet när det gäller satsningar på oprövd teknik eller teknik som inte alla lyssnare och tittare har tillgång till.

9. UR ska ha öppna och tydliga riktlinjer om hur företaget förhåller sig till distribution på plattformar som inte är UR:s egna.

10. UR får utnyttja SVT:s sändningsutrymme med syfte att nå allmänheten i Finland och övriga världen. Sändningarna ska i allt väsentligt utgöras av UR:s ordinarie sändningar. Till den del sändningarna görs tillgängliga utanför Sverige ska verksamheten bärä sina egna kostnader.

11. UR ska särskilja vad som är att betrakta som kärnverksamhet och kompletterande verksamhet och upprätthålla en god balans i omfattningen mellan dessa. Den kompletterande verksamheten ska utgå från och ha en tydlig koppling till kärnverksamheten.

Sidoverksamheter ska inte ges en sådan omfattning eller vara av sådan karaktär att de kan riskera att inkräkta på kärnverksamheten eller skada förtroendet för radio och tv i allmänhetens tjänst.

12. UR ska fortsatt ägna särskild uppmärksamhet åt tillgängligheten till och kunskap om programmen. En del i detta är att samarbeta med aktörer inom utbildning och forskning för att öka tillgängligheten till föreläsningar.

13. Överenskommelser mellan SR, SVT och UR rörande insatser på minoritetsspråk och teckenspråk samt för personer med funktionsnedsättning ska sändas till regeringen (Kulturdepartementet) och Myndigheten för press, radio och tv innan verksamhetsåret börjar.

Förhandsprövning

14. Nya tjänster av större betydelse eller väsentliga ändringar i befintliga tjänster inom ramen för den kompletterande verksamheten som UR vill lansera ska anmälas till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för press, radio och tv. Anmälan ska vara utförlig och tydlig. Den ska så långt det är möjligt utformas för att kunna utgöra underlag för ett öppet remissförarande.

Anmälan ska innehålla

- En utförlig beskrivning och motivering av tjänsten som utgår från tjänstens värde för publiken och relevans för uppdraget i allmänhetens tjänst,
- En redogörelse för vad tjänsten tillför i relation till existerande egna respektive andras tjänster,
- En beskrivning av hur tjänsten påverkar övrig verksamhet, bl.a. med avseende på ekonomiska konsekvenser,
- En redogörelse för målgrupp och förväntad användning bland befolkningen,

- Uppgifter om planerad lansering och expansion,
- En bedömning av tjänstens marknadspåverkan, t.ex. med avseende på vilka aktörer som påverkas och hur, och
- En kortfattad sammanfattnings av ovanstående.
- Anmälan av en tjänst till förhandsprövning behöver inte göras om verksamheten pågår i högst 12 månader,
- Om tjänsten är begränsad geografiskt eller i fråga om publik, eller
- Om avsikten med tjänsten är att få erfarenheter av och kunskap om en ny teknik eller innovativ tjänst.
- Om en tjänst inte godkänts ska företaget upphöra att erbjuda tjänsten.

Organisation

15. UR bestämmer om regional indelning av organisationen.

16. UR ska bidra till att stärka en livskraftig produktionsmarknad i hela landet. UR ska i dialog med externa produktionsbolag säkerställa att företagets organisation för inköp och beställning av extern produktion präglas av tydighet.

17. UR ska fördjupa sitt samarbete med SR och SVT när det gäller fördelning och placering av sändningstid för UR:s program så att de får ett brett genomslag. Om oenighet uppstår mellan företagen ska frågan avgöras av en skiljeförarande enligt lagen (1999:116) om skiljeförarande.

18. Staten får, om UR:s sändningstillstånd upphör, inlösa byggnader, inredning och utrustning samt övriga inventarier och installationer som tillhör UR. Kan överenskommelse inte träffas om lösenbeloppet, ska detta bestämmas av tre värderingsmän som utses enligt lagen (1999:116) om skiljeförarande. UR ska medverka till att företag som staten bestämmer utan särskilt vederlag får överta de lokaler som UR förhyrt. UR medger att personal anställd för programverksamheten får övergå till anställning i sådant företag senast när tillståndet upphör att gälla.

Redovisning och revision

19. UR ska årligen följa upp och redovisa hur uppdraget i allmänhetens tjänst har fullgjorts enligt villkor i sändningstillstånd, medelsvillkor och andra beslut av regeringen som meddelats med stöd av radio- och tv-lagen (2010:696). Redovisningen ska ges in till regeringen (Kulturdepartementet) och Myndigheten för press, radio och tv senast den 1 mars varje år.

UR ska redovisa samtliga verksamhets- och programområden och hur det säkerställts att all verksamhet uppfyller de krav som ställs på företaget i sändningstillstånd och medelsvillkor.

Den programverksamhet på internet som UR vill tillgodoräkna sig (vid uppfyllelandet av uppdraget) ska redovisas tydligt och utförligt i redovisningen.

UR ska redovisa och kommentera hur uppdraget fullgjorts med avseende på bl.a. volym, kostnader och intäkter samt nyckeltal som visar effektivitet och produktivitet. Samarbets- och effektiviseringssättgärder ska rapporteras i redovisningen.

UR ska särskilt redogöra för företagets intäkter vid sidan av avgiftsmedel. I den redovisningen ska ingå:

- Vilka kommersiella samarbeten som företaget har deltagit i och vilka intäkter de har genererat, med förtydligande exempel,
- Hur företaget har säkerställt sitt oberoende vid kommersiella samarbeten och vid indirekt sponsring,
- Företagets kontakter med olika delar av utbildningsväsendet och vilka satsningar som gjorts med anledning av det utökade utbildningsuppdraget, och
- eventuella sidoverksamheter som företaget har bedrivit.

UR ska redovisa hur företaget arbetar för att tillämpa riktlinjerna om distribution på plattformar som inte är företagets egena.

UR ska redogöra för vilka nya programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som har lanserats under året. Detta gäller oavsett om tjänsterna har anmänts för godkännande enligt punkt 14 eller inte. För de tjänster som har lanserats på försök ska det anges hur lång försöktid som har planerats för dessa.

20. Programstatistiken ska utformas så att jämförelser blir möjliga över tid. Redovisningen ska uttrycka olika programkategoriers andel av den totala sändningstiden, nära olika

Bilaga 9.6 Medelsvillkor för 2020–2025 avseende Sveriges Utbildningsradio AB

Medelstilldelning

Prop. 2018/19:136, bet. 2019/20:KrU2, rskr. 2019/20:20.

Medelsanvisning

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	445 100 000	454 000 000	463 100 000	472 300 000	481 800 000	491 400 000

Medlen utbetalas från public service-kontot i Riksgäldskontoret.

Medlen på public service-kontot förvaltas av Kammarkollegiet och betalas ut månadsvis till Sveriges Utbildningsradio AB (UR) enligt förordningen (2018:1897) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

Villkor

Medelstilldelningen ska förenas med följande medelsvillkor som gäller från och med den 1 januari 2020 och till och med den 31 december 2025.

Ekonомiska förutsättningar

1. UR ska inom tillgängliga ekonomiska ramar göra de prioriteringar som krävs för att uppfylla uppdraget. Verksamheten ska inom ramen för uppdraget bedrivas rationellt. UR ska kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. Ett led i detta är att söka samarbetsområden med Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Television AB (SVT). De åtgärder som vidtas kan leda till medelsavståenden mellan programföretagen.

2. Medlen ska användas för företagets kärnverksamhet. Kärnverksamheten är att producera och sända radio- och tv-program till allmänheten, och att producera och tillhandahålla radio- och tv-program till allmänheten på företagets egna plattformar som finns på fritt tillgängliga och öppna delar av internet. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, dvs. verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna.

programtyper sänds samt resursförbrukningen för respektive kategori. Redovisningen ska även avse omfattningen av tittande och lyssnande och publikens reaktioner samt företagets planer för kommande år.

21. SR, SVT och UR ska i samverkan fortsatt utveckla sin redovisning med inriktning på att så långt som möjligt åstadkomma en gemensam redovisningsform som kan tillämpas i den årliga redovisningen. I arbetet ska ingå att definiera och operationalisera centrala begrepp i tillstånds- och medelsvilkoren, ta fram konkreta uppföljningsbara resultatmått baserade på dessa och att utveckla arbetet med att mäta

och redovisa olika indikatorer på kvaliteten och särarten i programutbudet. Resultatmåten bör utformas så att de ger väsentlig information om uppdraget och förmedlar viktiga erfarenheter av verksamheten. Programföretagen ska på olika sätt stimulera en fortlöpande offentlig diskussion om verksamheten.

22. UR ska säkerställa att företagets revisorer ges möjlighet att granska företagets redovisning enligt punkt 19 och, i förekommande fall, särredovisningar av uppdrag i särskilda regeringsbeslut. Utlatande över dessa granskningar ska ske i särskilda revisorsintyg som tillställs regeringen (Kulturdepartementet).

9.7 Policy för UR:s närväro på tredjepartsplattformar

UR:s policy omfattar principer för UR:s närväro på tredjepartsplattformar (TPP). Policy är utformad utifrån UR:s distributionsstrategi samt regeringens proposition 2018/19:36 *Ett modernt public service nära publiken*.

Policyn ska ses som ett levande dokument som ses över med regelbundenhet.

1. Syftet med UR:s närväro på tredjepartsplattformar

Tredjepartsplattformar (TPP) definieras såväl som sociala medieplattformar (t. ex. Facebook, Instagram) som distributionsplattformar (t.ex. YouTube, Spotify). Med distribution och kommunikation på TPP strävar UR efter att:

- bredda och öka användningen av UR:s utbud genom att presentera relevant utbud för olika målgrupper,
- bygga en relation med, och bidra till dialog med användarna för ökat lärande, diskussion och inspiration till att dela med sig till andra, samt
- vara en trovärdig aktör i ett allt mer polariserat medielandskap.

2. UR:s kriterier och principer för närväron på kommersiella tredjepartsplattformar

UR lyder under yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) som reglerar yttrandefriheten i radio- och tv-sändningar, film, video och andra elektroniska medier. UR kan inte garantera att publiceringar på TPP sker inom ramen för YGL. Att publicera sig utanför YGL innebär bland annat att UR:s ansvarig utgivarskap inte gäller. UR tar däremot ansvar för hela den publiceringsytan som UR arbetar på och kan påverka.

Samma programatiska principer som tillämpas i marknätet ska tillämpas vid publicering på TPP. Detta gäller framför allt saklighet, opartiskhet, respekt för privatlivet, otillbörligt gynnande av kommersiella intressen, hänsyn till mediets genomslagskraft och försvar av demokratins grunder.

För diskussionsforum och kommentarsfunktioner på webben gäller lagens om elektroniska anslagstavlor som reglerar UR:s ansvar vid efterhandsmoderering. UR tillämpar även de regler och villkor som gäller för sändningsverksamheten även på verksamheten. Det gäller t.ex. villkoren i sändningstillståndet. Dessutom är UR förstads skyldigt att följa alla andra lagar och regler. UR förutsätter att tredjepartsplattformar efterlever upphovsrättslagen, dataskyddsförordningen (GDPR) samt att det finns en transparens om policy för skydd av minderåriga etc.

UR:s hållning till kommersiella tredjepartsplattformar är att UR:s närväro där är viktig men att den samtidigt ska vara restriktiv och präglas av oberoende och stark integritet/stort ansvar. UR ska aldrig vara beroende av någon TPP som distributionskanal.

3. UR:s målgrupper på tredjepartsplattformar

Kommersiella tredjepartsplattformar ger UR nya möjligheter att leva upp till sitt uppdrag och nå relevanta målgrupper. Via dialog i sociala medier kan publiken komma med synpunkter på UR:s produktioner och bidra till programutveckling.

På kommersiella tredjepartsplattformar vill UR nå:

- Unga 13–16 år
- Unga vuxna 16–24 år
- Unga vuxna och vuxna med migrationserfarenhet 20–35 år
- Lärare/pedagoger
- Segmenterade målgrupper inom en kunskapsintresserad allmänhet
- Personer som tillhör nationella minoriteter
- Föräldrar (som har barn upp till 15 år)
- Teckenspråkstalande

Barn under 13 år är inte en målgrupp för UR på dessa tredjepartsplattformar.

4. Köpt marknadsföring/sponsring

Vid utvalda tillfällen väljer UR att sponsra innehåll på TPP. Det vill säga att UR betalar för ett inlägg som ska marknadsföra UR:s utbud. UR kan köpa marknadsföring i sociala medier framför allt vid programlanseringar, olika evenemang och för att uppmärksamma vissa satsningar och erbjudanden. UR kan också i vissa fall köpa marknadsföring i sociala medier för att nå målgrupper med dialoginnehåll för att säkerställa att UR når ut till en mångfald av användare som speglar Sveriges befolkning. UR köper inte marknadsföring i sociala medier av innehåll som består av rena nyhetsinslag eller enskilda rapporteringar. Oavsett om tredjepartsplattformens egen policy tillåter det eller inte, köper inte UR marknadsföring riktad mot barn under 13 år.

5. Kriterier för urval av plattformar

UR väljer plattform utifrån följande kriterier:

- God träffsäkerhet, räckvidd och relevans i den tänkta målgruppen.
- Möjlighet att kunna publicera audio- och/eller videomaterial.
- UR ser gärna att det finns stöd för undertexter.
- Användarna av UR:s innehåll ska uppleva att UR:s material återspeglar hög ljud- och bildkvalitet.
- UR ser gärna att plattformen ger UR förutsättningar att vara tekniskt innovativ.

UR följer noga utvecklingen av de olika tredjepartsplattformar där UR publicerar innehåll och utvärderar om UR:s närväro på dessa lever upp till de olika kriterier och mål UR har ställt upp.

6. Principer för att distribuera/marknadsföra på de utvalda plattformarna

Dessa principer gäller för UR:s närväro på kommersiella tredjepartsplattformar:

- Det redaktionella ansvaret och suveränitet för UR:s program ligger på UR. Det enda innehåll som finns tillgängligt på plattformen är det innehåll som UR har valt att publicera där. Det får inte publiceras tjänster/innehåll från UR på kanaler som inte UR är ansvarigt för och kan kontrollera.
- UR tar aldrig del av reklamtäkter och UR:s innehåll ska inte brytas av reklam eller någon annans innehåll. UR tar inte del av reklamtäkter från TPP och tjänar inte pengar på närväron på en plattform. På dessa plattformar måste UR kunna välja bort reklam på sina egna kanaler, konton och andra distributionsformer.
- Fri tillgång till UR:s program. Användare ska inte behöva betala extra för UR:s innehåll. Innehåll ska inte krypteras. UR ska inte betala för att publicera innehåll på tredjepartsplattformar.
- Möjlighet att skapa egen kanal/sida/konto för ökad kontroll. UR tar ansvar för hela den publiceringsyta på TPP som UR verkar på och kan påverka. Varje konto/kanal som UR startar på TPP ska ha ett tydligt syfte, en strategi, samt en plan för avpublicering.
- Kontroll över UR:s varumärke. Plattformen ska möjliggöra att det är tydligt att innehållet tillhör UR
- Säkerställande av användartrygghet. UR ska kunna garantera en trygghet för användaren på de ytor som UR styr över, till exempel kommentarsfälten på UR:s egna konton och kanaler.

7. UR:s agerande när principerna bryts

Eftersom UR har kontroll över sina egna kanaler, konton och andra distributionsformer kan UR alltid agera själv och oberoende genom att avpublicera/blockera sitt innehåll om en plattform bryter mot de principer som nämns ovan. En annan möjlighet är att avpublicera eller ändra publiceringen enligt avtal med tredjepartsplattformerna.

© 2024 Sveriges Utbildningsradio AB

Kontakt: UR Strategi, 105 10 Stockholm

Redaktör: Mette Hultgren

Skriventer: Maria Almström, Christina Friberg, Åsa Hemborg, Mette Hultgren, Annelie Lindmark, Danjel Nam, Peder Olsson, Jannike Qvarnström, Thomas Widén

Bildredaktörer: Lotta Ahrnstedt Öster, Torbjörn Ekebacke

Grafisk formgivning: Maria Seefried

Tryckeri: Tryckservice i Ängelholm

Omslag: Bilden är tagen av Aksel Örn Ekblom i samband med inspelningen av *Vilken historia!*

UR:s public service-redovisning 2023 har behandlats och beslutats av UR:s styrelse den 22 februari 2023.